

Univerzita Karlova

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vzdělávání žáka s Duchennovou muskulární dystrofií na vybrané ZŠ

Education a pupil with Duchenne muscular dystrophy at the selected elementary school

Bc. Jana Vopatová

Vedoucí práce: PhDr. Jaroslava Hanušová, Ph. D.

Studijní program: N7504: Učitelství pro střední školy

Studijní obor: Speciální pedagogika- Výchova ke zdraví se zaměřením na vzdělávání

Odevzdáním této diplomové práce na téma „Vzdělávání žáka s Duchennovou muskulární dystrofií na vybrané ZŠ“ potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 25. 04. 2020

.....

Podpis

Poděkování

Ráda bych touto cestou vyjádřila poděkování PhDr. Jaroslavě Hanušové, Ph.D. za její cenné rady a trpělivost při vedení mé diplomové práce, a také mamince vybraného žáka s Duchennovou muskulární dystrofií za její vstřícnost a ochotu zodpovídat mé otázky a poskytovat materiály k výzkumu.

ANOTACE

Autorka se v diplomové práci věnuje problematice vzdělávání žáka s Duchennovou muskulární dystrofií (DMD). V úvodu vysvětluje svůj výběr tématu. V teoretické části na základě studia odborné lékařské, pedagogické, psychologické a speciálně pedagogické literatury představí onemocnění Duchennova muskulární dystrofie, jeho průběh, projevy, možnosti léčby a podpory. Dále popíše specifika onemocnění vzhledem ke vzdělávání žáků s Duchennovou muskulární dystrofií a uvede možnosti vzdělávání žáků s tímto onemocněním v ČR.

V praktické části prezentuje autorka kvalitativní výzkum realizovaný prostřednictvím analýzy případové studii konkrétního žáka s DMD, z pasivního i zúčastněného pozorování ve výuce, z polostrukturovaných rozhovorů s matkou žáka, jeho učiteli, asistentkou pedagoga, s vybraným žákem s DMD a jeho spolužáky, dále z analýzy školních dokumentů, ze zpráv z SPC a lékařských zpráv. Ze získaných dat autorka vyhodnotí možnosti vzdělávání žáků s Duchennovou muskulární dystrofií. Na problematiku se zaměří z pohledu samotného žáka, spolužáků, učitelů, asistentů pedagoga a rodičů.

Na základě svého šetření autorka diplomové práce objevila specifika, která pozitivně ovlivňují socializaci žáků s DMD a jsou nezbytná pro zdárný výchovně vzdělávací proces u těchto žáků. Autorka z vyhodnocených dat vytvořila stručný manuál pro pedagogy pro práci se žáky s DMD jako možnou intervenci ke vzdělávání žáků s tímto postižením.

KLÍČOVÁ SLOVA

Asistent pedagoga, edukace, progresivní nemocnění, socializace, učitel, žák

ANNOTATION

In Diploma thesis, the author addresses the issue of educating a pupil with Duchenne Muscular Dystrophy (DMD). In the introduction, she explains her choice of the theme. In the theoretical part the author presents muscular dystrophy, its course, manifestations, treatment options and support, based on a study of professional medical, pedagogical, psychological and specifically pedagogical literature, It will also describe the specifics of the disease in relation to education of pupils with Duchenne muscular dystrophy and will list the educational possibilities for pupils with this disease in the Czech Republic.

In the practical part, the author presents a qualitative research conducted through the analysis of a case study of a particular pupil, from his passive as well as participating observation in the classroom, from semi-structured interviews with the pupil's mother, with his teachers and his teaching assistant, with this particular pupil with DMD and his classmates. In addition to this the analysis of school documents, SPC reports and medical reports are considered. The author evaluates the possibilities of education of pupils with Duchenne muscular dystrophy. This issue is viewed from the side of the pupil himself, his classmates, teachers, teaching assistants and parents.

Based on her investigation, the author of the diploma thesis discovered specificities that positively influence the socialization of pupils with DMD and are necessary for a successful educational process of these pupils. The author created a brief manual for educators for working with pupils with DMD as a possible intervention for education of pupils with this disability.

KEYWORDS

Education, progressive illness, pupil, socialization, teacher, teaching assistant

OBSAH

ÚVOD	9
1 TEORETICKÁ ČÁST	11
1.1 Tělesné postižení	11
1.1.1 Svalová dystrofie	12
1.1.2 Duchennova muskulární dystrofie (DMD).....	13
1.1.3 Diagnostika DMD	14
1.1.4 Klinický obraz DMD	15
1.1.5 Léčba Duchennovy muskulární dystrofie.....	17
1.2 Vzdělávání dětí a mladistvých s Duchennovou muskulární dystrofií.....	20
1.2.1 Žák s DMD ve školním prostředí	24
1.3 Vybrané organizace či projekty pomáhající nemocným s DMD a jejich rodinám	26
1.3.1 Raná péče.....	27
1.3.2 Speciálně pedagogická centra (SPC).....	28
1.3.3 Asociace muskulárních dystrofií (AMD)	29
1.3.4 Projekt KRUH POMOCI.....	30
1.3.5 Parent Project (PP)	30
2 PRAKTICKÁ ČÁST	33
2.1 Cíle a výzkumné otázky praktické části	33
2.2 Metodologie.....	34
2.2.1 Výzkumné nástroje	34
2.2.2 Zkoumaný vzorek	36
2.3 Výsledky šetření	37
2.3.1 Kazuistika žáka.....	37
2.3.2 Absolvování 1. třídy na vybrané ZŠ logopedické	39
2.3.2.1 Český jazyk 1. třída.....	42
2.3.2.2 Řečová výchova 1. třída	43
2.3.2.3 Matematika 1. třída	44
2.3.2.4 Prvouka 1. třída	45
2.3.2.5 Hudební výchova 1. třída	46

2.3.2.6	Výtvarná výchova 1. třída	47
2.3.2.7	Tělesná výchova 1. třída.....	48
2.3.2.8	Pracovní vyučování (PV) 1. třída.....	49
2.3.3	Absolvování 2. třídy na vybrané ZŠ logopedické	50
2.3.3.1	Český jazyk 2. třída.....	52
2.3.3.2	Řečová výchova 2. třída	53
2.3.3.3	Matematika 2. třída	54
2.3.3.4	Prvouka 2. třída	55
2.3.3.5	Hudební výchova 2. třída	56
2.3.3.6	Výtvarná výchova 2. třída	57
2.3.3.7	Tělesná výchova 2. třída.....	58
2.3.3.8	Pracovní vyučování 2. třída.....	59
2.3.4	Absolvování 3. třídy na vybrané ZŠ logopedické	60
2.3.4.1	Český jazyk 3. třída.....	62
2.3.4.2	Řečová výchova 3. třída	64
2.3.4.3	Anglický jazyk 3. třída	65
2.3.4.4	Matematika 3. třída	66
2.3.4.5	Prvouka 3. třída	68
2.3.4.6	Hudební výchova 3. třída	69
2.3.4.7	Výtvarná výchova 3. třída	70
2.3.4.8	Tělesná výchova (TV) 3. třída- dle IVP	71
2.3.4.9	Pracovní vyučování 3. třída.....	72
2.3.4.10	Žákovy nabyté kompetence po absolvování 3. ročníku na vybrané ZŠ logopedické.....	73
2.3.5	4. třída na vybrané ZŠ logopedické (současnost)	75
2.3.5.1	Obsah učiva a očekávané výstupy ve 4. třídě vybrané ZŠ logopedické	76
2.3.5.2	Pozorování ve výuce	90
3	VYHODNOCENÍ CÍLŮ.....	92
3.1	Doporučení pro praxi.....	97
3.2	Závěr praktické části diplomové práce.....	104
	ZÁVĚR	106
	SEZNAM POUŽITÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ	108
	SEZNAM TABULEK	111
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	113

SEZNAM PŘÍLOH	114
SEZNAM OBRÁZKŮ V PŘÍLOHÁCH.....	115

Úvod

Bezbolestný a ničím limitovaný pohyb je velmi důležitý pro zdravý vývoj dítěte. Tělesné postižení je náročná životní situace, zvyšující stres, vyvolávající řadu konfliktů například v podobě konfrontace životních ambicí oproti reálným možnostem, a může tak způsobit řadu frustrací. Tělesný handicap má značný vliv na kognitivní, emocionální a sociální výkon člověka s postižením.

Tato diplomová práce se zabývá vzděláváním žáka s onemocněním Duchennova svalová dystrofie. S onemocněním, které je vrozené, ale není hned patrné, onemocnění, které dosud není vyléčitelné, a naopak je progresivní. Onemocnění, které upoutá chlapce kolem desátého roku života na vozík a učiní ho tak plně závislým na svém okolí. Onemocnění, které vezme mladému muži život...

Takové onemocnění je velmi náročné, a to nejen pro chlapce s postižením, jeho rodinu, ale i pro jeho pedagogy, kteří se také musí ve školním prostředí přizpůsobovat progresivním změnám onemocnění a rozumět jim.

Autorka diplomové práce učí na škole, kde se vzdělává chlapec s Duchennovou muskulární dystrofií. S chlapcem se osobně setkávala v jeho 1. a 2. třídě jako jeho vychovatelka ve školní družině a vidí, že jeho zdravotní stav je bohužel rok od roku horší. Nyní je chlapec ve čtvrté třídě ZŠ logopedické a autorku by velmi zajímalo, jak se jeho zhoršující zdravotní stav promítá do vzdělávacího procesu a zda je tomu tento proces uzpůsoben a jak.

Cílem diplomové práce věnované tomuto tématu je představit možnosti vzdělávání žáků s Duchennovou muskulární dystrofií a zároveň zjistit, zda existuje účinné uzpůsobení výchovně vzdělávacího procesu progresivním změnám zdravotního, potažmo i psychického stavu žáka s tímto onemocněním.

V teoretické části diplomové práce autorka na základě studia odborné lékařské, pedagogické, psychologické a speciálně pedagogické literatury představí onemocnění Duchennova muskulární dystrofie, jeho průběh, projevy, možnosti léčby a podpory. Dále popíše specifika onemocnění vzhledem ke vzdělávání žáků s Duchennovou muskulární dystrofií a uvede možnosti vzdělávání žáků s tímto onemocněním v ČR.

V praktické části se autorka bude věnovat případové studii konkrétního žáka a z pasivního i zúčastněného pozorování, z polostrukturovaných rozhovorů a analýzy dokumentů vyhodnotí možnosti vzdělávání žáků s Duchennovou muskulární dystrofií. Na problematiku se zaměří z pohledu samotného žáka, spolužáků, učitelů, asistentů pedagoga a rodičů.

Na základě získaných dat se autorka diplomové práce pokusí navrhnout doporučení a další možnou intervenci ke vzdělávání žáků s Duchennovou muskulární dystrofií.

1 TEORETICKÁ ČÁST

V teoretické části diplomové práce představí autorka na základě studia odborné lékařské, pedagogické, psychologické a speciálně pedagogické literatury svalová onemocnění spadající do kategorie tělesného postižení. Hlouběji popíše Duchennovu muskulární dystrofii- průběh, projevy, možnosti léčby a podpory. Dále se bude autorka v teoretické části věnovat specifikům onemocnění vzhledem ke vzdělávání žáků s Duchennovou muskulární dystrofií a uvede možnosti vzdělávání žáků s tímto onemocněním v ČR.

1.1 Tělesné postižení

Duchennova svalová dystrofie spadá mezi tělesné handicapy. „*Tělesné postižení je vymezeno jako přetrvávající nebo trvalé nárpadnosti v pohybových schopnostech se stálým či značným vlivem na kognitivní, emocionální a sociální výkony. Základním symptomem tělesného postižení je porušení motoriky, a to jak z hlediska kvalitativního, tak kvantitativního. U tělesně postižených se jedná o viditelné postižení dolních či horních končetin. Tělesná postižení mohou být vrozená (kongenitální) nebo získaná. Jedná se o vady pohybového a nosného ústrojí, tj. kostí, kloubů, svalů i šlach a cévního zásobení, jakož i poškození či poruchy nervového ústrojí, které se projevují porušenou hybností, ať už tato onemocnění vznikají na základě dědičnosti, nemoci nebo úrazem*“ (Kočová, 2017, str. 31).

Pro kvalitu života jedince mají poruchy hybnosti nesporné důsledky. Především ovlivňují jeho vývoj, zejména v dětském věku, kdy se jeho tělesný, smyslový i rozumový vývoj formují (Renotierová, 2002).

Pro postiženou motoriku jsou těžce dosažitelné podněty, což způsobuje jejich nedostatek s následným poznamenáním smyslového a rozumového vývoje. Oproti zdravému dítěti, které je motivováno neustálými přísuny impulzů z okolí k pohybu tak, aby dosáhlo na objekty svého zájmu, to nejlépe všemi svými smysly, tělesně postižené dítě je omezeno svým postižením v poznávání okolí, a proto se nemůže tak rozvinout. Čím těžší vada je, tím více je pohyb omezen a tím více dochází k ovlivnění smyslového a rozumového vývoje dítěte, neboť u tělesně postiženého dítěte není tak stimulován ke komplexnímu vnímání a poznávání okolního světa (Vítková, 1998).

Ve svém vývoji jsou poznamenáni také lidé postižení svalovými dystrofiemi, kterým je věnovaná kapitola níže.

1.1.1 Svalová dystrofie

Tato diplomová práce se zabývá vzděláváním žáka s Duchennovou svalovou neboli muskulární dystrofií, spadající do širší kategorie svalových dystrofií. Svalová dystrofie (méně přesně nazývaná myopatií) je skupina chorob, které mají společný znak a tím je pozvolné ubývání svalstva, svalové atrofie a současně jejich oslabení. Onemocnění je podmíněno dědičně a bohužel je léčebně těžko ovlivnitelné. Jde o pozvolný rozpad svalové tkáně. Svalové oslabení a atrofie se vyvíjejí pozvolna několik desítek let, od mládí až po čtyřicet let věku i více, a některé z nich rychleji od dětství do patnácti let nebo do dvaceti let věku. Liší se od sebe také tím, které svalové skupiny byly nejdříve a nejvíce postiženy. Pro všechny tyto choroby platí, že první známky nemoci se projevují na trupovém svalstvu. Nemocný má problém s napřímením, má atrofické zádové svaly. Atrofické jsou i hýžd'ové svaly a patrné jsou i atrofie stehenního svalstva (Jedlička, 2005).

Lesný poukazuje na to, že termín myopatie se někdy používá pro atrofující svalová onemocnění, jindy pro všechny druhy atrofií. „*V tom případě se pak čistě svalovým chorobám (s myogenními atrofiemi) říká svalové dystrofie. Skoro bez výjimky jsou to onemocnění dědičná*“ (Lesný, 1989, str. 96).

Podstatou primárních svalových onemocnění je porucha buněčných membrán svalových buněk, jejichž permeabilita (propustnost) se zvyšuje, svalové bílkoviny odplouvají do krevního řečiště a tím dochází k úbytku svalové hmoty (Lesný, 1989).

„*Jednotlivé klinické typy svalových dystrofií se od sebe liší jak lokalizací nejdříve postižených svalových skupin, tak dalším šířením oslabení a atrofií a (což je zvláště důležité) rychlostí šíření a tím i prognózou vývoje onemocnění. Všeobecně lze říci, že ty typy dystrofií, které postihují nejprve svalstvo dolních končetin a šíří se proximálně, jsou malignější, nežli typy s primárním postižením proximálního svalstva, které se šíří distálně*“ (Jedlička, 1989, str. 240).

Geneticky podmíněné choroby, s vrozenou poruchou svalového, hlavně proteinového metabolismu a s progredujícím rozvojem degenerativních změn svalového vlákna, se vyskytují v několika základních formách. Takto je dělí Káš:

Forma pohlavně vázaná na chromosom X - typ Duchennův. Tento typ bude podrobněji popsán níže v další kapitole. Pohlavně vázaný je i typ Beckerův, což je benigní varianta s obdobným klinickým obrazem jako Duchennův typ, ale začíná později a má pomalejší průběh (Káš, 1993).

- 1) Pletencová forma- začíná mezi 5- 30. rokem, postihuje obě pohlaví, postupně se rozvíjí pletencová slabost s myopatickým syndromem dolních končetin, později i horních končetin. Při postižení horních končetin vážne hlavně elevace - např. nemocný se nemůže dobře učesat, či pověsit prádlo (Káš, 1993);
- 2) Forma facio- skapulo- humorální- je vzácná. Vzniká oslabením svalstva kolem lopatek, paže a oslabením mimického svalstva- převislý dolní ret (Káš, 1993);
- 3) Okulární myopatie- dominující postižení okohybných svalů, pomalu se rozvíjí oboustranná, někdy lehce asymetrická okohybná porucha (Káš, 1993).

1.1.2 Duchennova muskulární dystrofie (DMD)

Toto onemocnění bylo klinicky popsáno v letech 1852-1886. Svůj název nese po francouzském lékaři Duchenne Guillaume B. A., označovaném za průkopníka neurologie (Bednařík, 2010).

Duchennova muskulární dystrofie je progresivní svalové onemocnění, způsobující ztrátu svalové funkce. Jedná se o nejčastější fatální, smrtelnou genetickou poruchu diagnostikovanou v raném dětství. Toto onemocnění se vyskytuje napříč všemi rasami a kulturami. V současnosti není léku, který by progresi DMD zastavil. Vyskytuje se u chlapců, gen se nachází na chromozomu X. Ženy mohou být přenašečkami této choroby a může se objevit během každého těhotenství bez ohledu na rodinnou historii (Parent Project, 2013).

DMD se vyskytuje s frekvencí 1: 3 500 novorozenců mužského pohlaví a představuje tak asi 85 % všech onemocnění, jejichž podstatou je rozklad svalových buněk, tedy dystrofinopatie. Dystrofinopatie je souhrnný název pro klinické syndromy, které vznikají na základě různých mutací dystrofinu, genu pro syntézu bílkovin. Duchennova muskulární dystrofie je maligní, z dystrofinopatií nejzávažnější (Bednařík, 2010).

Genetické příčiny vznikají různými způsoby: přibližně u jedné třetiny postižených existuje familiární zatížení, u další třetiny následovala mutace v genu předků, takže matka, aniž

by to tušila, byla přenašečkou dědičného materiálu. Diagnóza speciálních klinických faktorů DMD u přenašečky může mít velký význam z hlediska možnosti snížení rizika opakování výskytu tohoto onemocnění uvnitř jedné rodiny. V odborné literatuře se uvádí příklad rodiny, kde se narodili 3 chlapci s Duchennovou muskulární dystrofií (Kallenbach, 2000).

1.1.3 Diagnostika DMD

Včasná diagnostika je vzhledem k progresi onemocnění důležitá z pohledu začlenění do odborné péče a rehabilitace. Zkušený neurolog má na chorobu podezření při pohledu na klinický obraz dítěte. U tohoto typu svalového onemocnění je typické jakoby zduření lýtkových svalů. Jedlička ve své publikaci poukazuje, že při vyšetření těchto svalů se pohmatem zjistí, že nemají pružnou, ale zcela měkkou konzistenci, jako když se prohmatává tuková tkáň. Což je způsobeno tím, že celá svalová tkáň je nahrazena tukem (Jedlička, 1989).

Podezření na DMD potvrdí krevní vyšetření, elektromyografické vyšetření a svalová biopsie.

a) Krevní vyšetření

Při svalové slabosti u dítěte a podezření na DMD se provede krevní vyšetření. U Duchennovy muskulární dystrofie se v séru objeví 10- 100násobné zvýšení svalových enzymů- kreatinkinázy (Bednařík, 2010).

Dále je možné provést genetické vyšetření krve na mutace, zaměřené na X-recesivní dědičnost.

V období gravidity lze až do konce 24. týdne těhotenství na základě prenatální genetické diagnostiky při výskytu genové mutace u chlapce těhotenství ukončit. Na rodiny pacientů s DMD, kde je riziko přenosu onemocnění, je zacílena přesná genetická diagnostika (Parent Project, [2001- 2019]).

b) Elektromyografické vyšetření (EMG vyšetření)

Podstatou elektromyografie je měření elektrických potenciálů, jež vznikají v důsledku činnosti kosterní svaloviny. U DMD EMG prokazuje typický myogenní vzorec s abnormálním nálezem (Bednařík, 2010).

c) Svalová biopsie

Jedná se o diagnostickou metodu, založenou na rozboru odebraného vzorku živé svalové tkáně. U DMD je při tomto vyšetření kolísavý výskyt atrofických a hypertrofických svalových vláken a svalové nekrózy (Bednařík, 2010).

1.1.4 Klinický obraz DMD

V předešlé kapitole autorka uvedla výčet vyšetření, která potvrdí diagnózu DMD. Tato vyšetření se u chlapců bez genetického zatížení provádí zpravidla ve věku dvou, tří let, kdy je možné při určitých příznacích pojmout podezření na toto onemocnění.

Chlapec se narodí bez viditelného postižení, jen jeho časný motorický vývoj bývá slabě opožděn. Postižení je zřejmé mezi třetím a pátým rokem dítěte, a to kolébatou chůzí, nadměrně rozvinutou bederní lordózou a tzv. Gowersovým znamením-pro potíže při vstávání z dřepu si napomáhá rukama. K tomu se pojí problémy při zvedání z nízkého posedu a při chůzi do schodů. Oslabené jsou svaly trupu, pánve a ramene. Okolo devátého až jedenáctého roku chlapce dochází ke ztrátě schopnosti samostatné chůze. Dojde k upoutání na vozík. Postupně není možnost používání mechanického vozíku pažemi, a tak je nutný elektrický vozík. Obvykle dochází ke skolióze, vzniku kontraktur a kvůli opakovaným respiračním infekcím k progresivnímu poklesu vitální kapacity plic. Nejpozději ve třetí dekádě života dochází ke smrti v důsledku respiračního selhání. V současné době se za pomoci umělé plicní ventilace a výborné lékařské péči lidé, postižení DMD průměrně dožívají 25-30 let (Bednařík, 2010).

K diagnostice u chlapců dochází zpravidla mezi 3. a 7. rokem života. Míra progresu a závažnost příznaků je u chlapců s DMD odlišná. Chlapec postižený Duchennovou svalovou dystrofií projde čtyřmi fázemi:

- 1) Časná fáze (od diagnózy do 7 let):
 - opožděný vývoj v oblasti jazykového projevu;
 - kognitivní problémy s učením;
 - pomalejší a namáhavější pohyby oproti vrstevníkům;
 - nemotornost, časté padání;
 - zvětšená lýtka (zmnožená pojivová tkáň);

- nemožný snožný skok;
- přidružené srdeční problémy → užívání léků → ospalost a nedostatek energie (Parent Project, 2013).

2) Přejídná fáze (6-12 let):

- potíže s chůzí, častá ztráta rovnováhy;
- kolébavá chůze;
- typické vystrčené břicho a ramena stažená dozadu;
- zvednutí z nízké pozice (ze sedu, lehu) jen za pomoci rukou- tzv. Gowersův manévř (Parent Project, 2013).

3) Období ztráty schopnosti chůze (8-14 let):

- připoutání na vozík;
- snadná unavitelnost;
- stále větší oslabení svalů;
- potřebná asistence při zapojení paží, nohou a trupu (Parent Project, 2013).

4) Vrcholná fáze (od 15 let):

- únava;
- dušnost;
- srdeční komplikace;
- respirační komplikace;
- neschopnost odkašlání;
- zvýšené riziko zápalu plic;
- mezi 20-30 rokem smrt v důsledku srdečních a dýchacích potíží (Parent Project, 2013).

Pro školní prostředí je jistě důležité, že s DMD také souvisí do určité míry poškození mozku, které může způsobovat poruchu komunikace, problémy s učením a chováním a další specifika této choroby (Parent Project, 2013).

Typické u chlapců s DMD jsou problémy v komunikaci, souvisejí se svalovou poruchou. Často se objevují potíže se samotným vyjadřováním. Ve škole chlapec s tímto postižením nemusí být schopný pracovat s velkým množstvím informací či instrukcí najednou. Kognitivní schopnosti chlapců s DMD se pohybují v rozmezí od mírného mentálního deficitu k normálu či také k nadprůměru (Parent Project, 2013).

1.1.5 Léčba Duchennovy muskulární dystrofie

DMD nelze zcela vyléčit, ale existují lékové terapie, které dokáží zmírnit příznaky a zlepšit kvalitu života s touto nemocí (Parent Project, 2013).

Pacientům s DMD se v současné době nasazuje imunopresivní terapie v podobě steroidu Prednisonu. Tento steroid zpomaluje ztrátu svalové hmoty a výrazně zlepšuje pevnost svalů. Kontraproduktivní u tohoto léku je, že může způsobovat podráždění a některé psychické nežádoucí účinky jako jsou problémy se soustředěním, spánkem a kontrolou emocí. V důsledku uvedeného může dojít ke zhoršení myšlení, čtení, což může vést k horším studijním výsledkům a hrozí deprese a agresivita. Také na základě užívání Prednisonu dochází ke zvýšení tělesné hmotnosti a změnám rysů obličeje (Bednařík, 2010).

Díky nynější, výše popsané lékařské péči, a především včasné diagnostice lze, co nejvíce zmírnit progresi tohoto onemocnění a mladí muži s DMD se dožívají vyššího věku, než tomu bylo dříve a mají možnost prožít kvalitnější život. Tato slova jistě potvrzuje citace z publikace z roku 1989: „*Léčba svalových dystrofií je velmi obtížná. Protože jde v podstatě o degenerativní proces, tzn. geneticky podmíněný progresivní stav, nelze vlastní proces nijak ovlivnit. Je však možné systematickou cílenou rehabilitací zlepšovat funkci jak postižených, tak zachovaných svalových skupin a bránit tendenci ke kontrakturám u stavů s větším bujením vazivové tkáně. Svalovou funkci můžeme posilovat vitaminoterapií s přívodem ATP Spofa nebo Laevadosinu*“ (Jedlička, 1989, str. 240).

Do systému současné terapie Duchennovy choroby spadá fyzioterapie, ergoterapie, řečová terapie a psychoterapie. Dále postiženým v životě napomáhají pomůcky pro podporu pohybu jako dlahy, třmeny a vozík. K narovnání páteře kvůli skolióze je nutný chirurgický zásah, a i tím se řeší ztráta pružnosti šlach v kotnících, kolenou a kyčlích (Parent Project, 2013).

Velmi zajímavý příspěvek ve Zdravotnickém deníku.cz pojednává o 3. celostátní odborné konferenci konané roku 2016 v Praze na téma péče o pacienty s DMD/BMD. Nejaktuálnějším tématem bezesporu byla úhrada léku Translarna, což je první lék, který se zaměřuje na příčinu nemoci, tedy navozuje v těle tvorbu cytoskeletálního proteinu dystrofínu. To je ale možné jen u pouhých třinácti procent nemocných s DMD, a to u těch,

kteří mají takzvanou mutaci non sense. Další léčba se zaměřuje na příznaky nemoci-tedy na oslabení svalstva a podporu dýchacího a kardiovaskulárního systému. Těmito léky jsou steroidy, které posunují čas, kdy bude pacient odkázán na vozík, což bývá velmi brzy-v rozmezí osmého a dvanáctého roku života, a právě včasná medikace steroidy v ranném dětském věku je proto zásadní. Na této konferenci konstatoval Jozef Suchý, představitel organizace Parent Project, že se péče o dětské pacienty za posledních pět let velmi zkvalitnila (První pacient v Česku dostal lék na Duchenneovu svalovou dystrofii, [2016]).

Na velký význam výše zmíněné organizace Parent Project v tomto příspěvku poukazuje lékařka, specializující se právě na pacienty s DMD. *„V Motole jsme vytvořili multidisciplinární tým, kde máme základní specializace, a to nejen medicínské, ale snažíme se nabídnout i sociální a psychosociální podporu,“* přibližuje doktorka Jana Haberlová z Kliniky dětské neurologie 2. LF a FN Motol s tím, že motorem pro zlepšování péče je u nás právě patientská organizace Parent Project (První pacient v Česku dostal lék na Duchenneovu svalovou dystrofii, [2016]).

Mezi zlepšování péče o pacienty s DMD nepochybně patří zpřístupnění pomůcky, vhodné pro prevenci respiračním komplikacím. Touto pomůckou je tzv. kašlací asistent, což je neinvazivní léčebná pomůcka, která odstraňuje hleny z dýchacího potrubí u pacientů, kteří si nemohou odkašlat. Přístroj funguje na principu přetlaku střídaného prudkým podtlakem, ten způsobí prudké vydechnutí a tím napodobuje běžný kašel. Díky tomuto jsou dýchací cesty volné a pacient je chráněn před onemocněním dýchacích cest, jako je kupříkladu zánět průdušek. Přístroj se používá třikrát denně před jídlem – ráno, v poledne a večer (Kašlací asistent-dennodenní přítel, [2017]).

Na 3. celostátní odborné konferenci na téma péče o pacienty s DMD/BMD bylo zmíněno, že právě kvůli velkému nasazení a snaze patientského sdružení Parent Project by tato pomůcka měla být pro pacienty dostupnější. To dokládají slova Jozefa Suchého: *„Po více než půl roce práce se ve spolupráci s lékaři, poslanci, ministerstvem zdravotnictví a VZP podařilo dostat ke konci a vypadá to, že by kašlací asistent měl být schválený do ceníku pojišťovny, takže by měl být předepisován.“* Aby takového výsledku bylo možné dosáhnout, pořídil Parent Project pět asistentů na vlastní náklady a spolu s odborníky provedl malou klinickou studii zaměřenou na to, zda přístroje skutečně pomáhají. *„Podle*

předběžných výsledků to vypadá, že je účinek velmi pozitivní,“ dodává Suchý (První pacient v Česku dostal lék na Duchenneovu svalovou dystrofii, [2016]).

Na konferenci bylo také poukázáno na nebezpečí nabízených nevyzkoušených a neověřených metod léčby, ke kterým se mohou nemocní a jejich nejbližší uchýlit. Bohužel trh tyto metody nabízí, a to za značný obnos, ale především při takové léčbě hrozí pacientům pochybné účinky, a proto lékaři varují: *„Dobrá péče je i o tom, co byste neměli dělat. Jeden z našich úkolů proto je zabránit rodinám, aby nedělaly špatná rozhodnutí. Někdo ve světě řekne, že když mu zaplatíte 200 tisíc dolarů, uzdraví vám dítě v rámci experimentální léčby. Jestli ale musíte platit, žádná klinická studie to není a není to podloženo daty. Teď se u nás objevuje vycestování za léčbou kmenovými buňkami do nejrůznějších zemí. V klinických studiích ale vidíme, že u nemocí jako Duchenne by muselo být zasaženo celé tělo a je tu celá řada problémů, takže se tomu rozhodně nedá říkat léčba,*“ poukazuje Elizabeth Vroom z nizozemského United Parent Projects s tím, že před lety se jezdilo za takovouto terapií do Číny, nakonec se ale zjistilo, že jde o běžnou léčbu steroidy. *„Turistika za kmenovými buňkami se rozmohla i v České republice, nejezdíme však do Číny, ale do Izraele,*“ dodává Jozef Suchý. Dle slov doktorky Lenky Mrázové momentálně probíhá dvanáct klinických studií zaměřených na kmenové buňky, které jsou v ranných fázích. *„Aktuálně nejsou informace ani důkazy o efektu léčby, jasná cesta podání kmenových buněk, nikdo neví, kolik aplikací by bylo potřeba, a není ani prokázána bezpečnost léčby,*“ doplňuje výše zmíněná lékařka (První pacient v Česku dostal lék na Duchenneovu svalovou dystrofii, [2016]).

Na nalezení léčby DMD neustále pracuje řada předních odborníků po celém světě. Na výzkum léčby DMD je registrováno dvě stě deset studií, jejichž testování je momentálně v různých stádiích. Velmi sledovaná je metoda nazývaná exon skipping. Tato metoda má nastartováním malé produkce dystrofinu Duchennovu svalovou dystrofii změnit na mírnější Beckerovu svalovou dystrofii. V České republice také probíhaly studie této metody a výsledky skutečně naznačují, že by takováto terapie mohla zpomalit propuknutí onemocnění DMD.

Pokud se tato léčba potvrdí, tak bude moci pomoci pacientům, u kterých se nemoc vyskytla na základě absence příslušného genu, což je šedesát procent chlapců s DMD. Naopak chlapcům, kteří trpí nemocí z důvodu duplikace v genu, svítá naděje na léčbu odstraněním části, která přebývá. Studie se také budou zaměřovat na lék, který bude fungovat jako

kortikoid, ale zminimalizují se jeho vedlejší účinky. Testy na myších již efekt a bezpečnost prokázaly, momentálně probíhá pokročilejší fáze testování v třiceti centrech včetně ČR. (První pacient v Česku dostal lék na Duchenneovu svalovou dystrofii, [2016]).

Velmi důležitá je v terapii pacientů s DMD podpora psychické a sociální oblasti. Péče psychosociálně zaměřená by měla probíhat po celou dobu nemoci a jejím cílem je, aby pacient prožil co nejsamostatněji kvalitní život. V současné době se díky kvalitní péči pacienti dožívají až třiceti let, proto je velmi důležité se soustředit na budoucnost směrem k dosažení vzdělání, získání zaměstnaneckého poměru, vhodného bydlení a zároveň na plynulou návaznost péče. Je nutné chlapce s touto chorobou od malička vést k co nejvíce možné samostatnosti, ke spolupráci s asistenty a zamezit tak velkému ulpění pouze na rodiče. Zde také může pomoci péče psychoterapeuta, který v rámci psychoterapie napomáhá podpoře a seberozvoji nemocného a je vhodná v krizových situacích (Medical Tribune, Nové standardy péče zlepšují kvalitu života pacientů s DMD [2000- 2019]).

Jistě v těchto případech je neopomenutelná práce školního psychologa, který pracuje nejen se žáky, ale i pedagogy a rodiči. Poskytuje konzultační, poradenské, diagnostické, metodické, intervenční a informační služby (Vyhláška č.27/2016 Sb. [2017]).

Poradenství i psychoterapie, určené rodinám s dítětem s handicapem, dokáží pomáhat s obdobnými potížemi. Styl pomoci je mezi nimi rozdílný, zejména v hloubce, a to tak, že v poradenství poradce odpovídá na klientovy otázky, či přímo radí, jaké kroky má klient podniknout, a naopak v psychoterapii pomáhá klientovi terapeut porozumět jeho problému pomocí vhodných otázek či komentářů a najít vlastní odpovědi na své otázky. Dle typu problému a situace lze vybrat poradenství či psychoterapii, která je dobrovolná a pokud není součástí jiné léčby, lze ji kdykoli přerušit či ukončit (Tomalová, 2017).

1.2 Vzdělávání dětí a mladistvých s Duchennovou muskulární dystrofií

S odvoláním na Mezinárodní klasifikaci poruch, disability a handicapů WHO lze vyvodit, že jedinec může být z pohledu medicíny či práva handicapovaný, ale z pohledu pedagogiky tomu tak být nemusí. Dojde-li vlivem tělesného handicapu k omezení kognitivní, emocionální a sociální oblasti a schopnosti zastat společenské postavení, poté terapeutické nabídky směřované psychologicky či medicínsky nevykompenzují tuto nerovnováhu. V této chvíli jsou potřebné edukační koncepty, s nimiž nastupuje nezastupitelná somatopedie, tedy speciální pedagogika tělesně postižených (Kořová, 2017).

Věta výše by mohla v někom vyvolat mylné domnění, že žáci s Duchennovou muskulární dystrofií se vzdělávají pouze ve speciálních školách. Tak tomu není, zejména díky inkluzi.

„Inkluzivní vzdělávání můžeme definovat jako úplné zapojení jedince do běžného edukačního procesu. Obvyklé edukační procesy se přes znevýhodnění odehrávají v rámci běžného školního prostředí“ (Kočová, 2017, str. 206).

Ze zákona má každé dítě nárok na vzdělání. Vzdělávání by mělo být důsledně vázáno k individuálním potřebám a možnostem jednotlivých dětí. Každému dítěti je třeba poskytnout podporu a pomoc v kvalitě a míře, která je pro něj vyhovující. Výchovně vzdělávací činnost pedagoga musí vycházet ze znalostí, z pozorování a uvědomění si individuálních potřeb a zájmů, z orientace v aktuální životní a sociální situaci žáka a jeho rodiny (Opatřilová, 2009).

Je nutné si uvědomit, že u žáků s tímto nervosvalovým postižením nedochází v první řadě k porušení kognitivních funkcí, ale že jejich vnímání je ovlivněné ve spojitosti s pohybem. K tomuto způsobu vnímání, myšlení a sociálně emočních aspektů může docházet sekundárně pod vlivem ztížené hybnosti a kvality dýchání (Kočová, 2017).

Žák s diagnózou Duchennova muskulární dystrofie se vzdělává dle školského zákona §16 zákona č. 561/2004 Sb. a je považován za žáka se speciálními vzdělávacími potřebami, kterého definuje takto:

„Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami se rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta. Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou a školským zařízením“ (Zákon č. 561/2004 Sb., §16, 2018).

Podpůrná opatření poskytovaná ve školách a školských zařízeních. Druhově vymezuje Vyhláška č. 27/2016 Sb. Jedná se o:

- a) *„poradenskou pomoc školy a školského poradenského zařízení;*
- b) *úpravu organizace, obsahu, hodnocení, forem a metod vzdělávání a školských služeb, včetně zabezpečení výuky předmětů speciálně pedagogické péče a včetně prodloužení délky středního nebo vyššího odborného vzdělávání až o dva roky;*
- c) *úpravu podmínek přijímání ke vzdělávání a ukončování vzdělávání;*
- d) *použití kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a speciálních učebních pomůcek, využívání komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob (Zákon č. 155/1998 Sb., o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob), Braillova písma a podpůrných nebo náhradních komunikačních systémů;*
- e) *úpravu očekávaných výstupů vzdělávání v mezích stanovených rámcovými vzdělávacími programy a akreditovanými vzdělávacími programy;*
- f) *vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu;*
- g) *využití asistenta pedagoga;*
- h) *využití dalšího pedagogického pracovníka, tlumočnicka českého znakového jazyka, přepisovatele pro neslyšící nebo možnosti působení osob poskytujících dítěti, žákovi nebo studentovi po dobu jeho pobytu ve škole nebo školském zařízení podporu podle zvláštních právních předpisů, nebo*
- i) *poskytování vzdělávání nebo školských služeb v prostorách stavebně nebo technicky upravených“ (Vyhláška č. 27/2016 Sb. [2017]).*

Výše zmíněná vyhláška upravuje pravidla vzdělávání s ohledem na věk a stupeň vývoje v souladu se zájmem žáka. Vymezuje podpůrná opatření (PO), která jsou souhrnem nepostradatelných kroků v oblasti vzdělávací, organizační a personální ve vzdělávání. Škola či školská zařízení tato PO poskytují bezplatně (Tomalová, 2017).

Podpůrná opatření 1. stupně v podobě mírných úprav metod, organizace práce a hodnocení dorovnávají lehčí obtíže žáka ve vzdělávání. Jsou finančně nenáročná a vypracovává si je škola či školské zařízení samostatně. Pokud tato PO nejsou dostatečná, doporučí škola zákonným zástupcům se obrátit na poradenské zařízení (Vyhláška č.27/2016 Sb. [2017]).

Podpůrná opatření 2. stupně slouží k dorovnání mírných obtíží žáka ve vzdělávání prostřednictvím úprav pedagogického působení s podporou speciálně pedagogické péče

a za pomoci kompenzačních pomůcek a speciálních učebnic (Vyhláška č.27/2016 Sb. [2017]).

S podpůrnými opatřeními 3. stupně je nejčastěji možné se setkat u závažných specifických poruch učení, při poruchách chování, u lehkého mentálního postižení, při tělesném handicapu. U tohoto stupně se vyskytují znatelné úpravy v hodnocení žáka, v organizaci a metodách práce. V některých případech je povolena úprava obsahů a výstupů ze vzdělávání. Často u žáků 3. stupně PO je nutný asistent pedagoga a také se osvědčila spolupráce s dalšími odborníky z řad lékařů, psychologů, speciálních pedagogů, terapeutů a sociálních pracovníků (Vyhláška č.27/2016 Sb. [2017]).

Podpůrná opatření 4. stupně jsou přidělována žákům pro dorovnání se s důsledky zdravotního postižení. Žákům spadajícím do tohoto stupně jsou na základě vyjádření lékařů a dalších odborníků významně upraveny metody, organizace a obsah vzdělávání. Na běžné škole se žák se 4. stupněm PO vzdělává dle individuálního vzdělávacího plánu, sestaveného podle konkrétních potřeb žáka a vzhledem k jeho postižení (Vyhláška č.27/2016 Sb. [2017]).

Pro žáky s nejtěžšími stupni zdravotních postižení a žáky stížené souběžným postižením více vadami je vytvořena podpůrná opatření 5. stupně. Ti vyžadují nejvyšší míru přizpůsobení. Zpravidla je po celou dobu výuky vyžadována podpora asistenta pedagoga a přítomnost speciálního pedagoga či dalšího pedagogického pracovníka. Nutná bývá úprava pracovního prostředí (Vyhláška č. 27/2016 Sb. [2017]).

Vzdělávání žáka s Duchennovou muskulární dystrofií by nebylo možné bez podpůrných opatření. Dle výše uvedené vyhlášky je žák s DMD nejčastěji vzděláván formou individuální integrace do běžné základní školy či do základní školy logopedické. Školu si vybírají rodiče, tento výběr by měl být na základě doporučení poradenského zařízení, popřípadě jiného odborníka, který je také schopen situaci reálně zhodnotit. S nástupem dítěte do školy musí souhlasit ředitel vybrané školy. Je-li potřeba, je žák vzděláván podle individuálně vzdělávacího plánu (IVP), prostředku, který zajišťuje naplnění speciálně vzdělávacích požadavků pro zajištění komfortu žáka ve výchovně vzdělávacím procesu. pro zajištění speciálních vzdělávacích potřeb žáka. Na vytvoření IVP se podílí škola, rodiče a poradenské zařízení, popřípadě další zainteresovaní odborníci. V případě potřeby je možnost zřízení funkce asistenta pedagoga, který napomáhá žákům se přizpůsobit

prostředí ve škole a také je nápomocen při výchovně vzdělávací činnosti pedagogickým pracovníkům (Vyhláška č. 27/2016 Sb. [2017]).

Pokud dojde k rozhodnutí nezačleňovat žáka s Duchennovou muskulární dystrofií do běžné základní školy, má možnost absolvovat školy pro tělesně postižené. Výhodou speciálních škol je především větší odbornost pedagogických pracovníků, možnosti a přizpůsobení se školy v rámci daného typu postižení. Nevýhodou je především ztráta kontaktu s intaktní společností v prostředí vzdělávání (Pipeková, 2006).

Mimo výše uvedených způsobů plnění školní docházky, existuje také tak zvaný jiný způsob plnění povinné školní docházky. Pokud je na straně žáka závažný zdravotní stav, nedovolující pravidelné docházení do školy, lze krajským úřadem na doporučení lékaře a se souhlasem zákonného zástupce stanovit styl individuální výuky v domácím prostředí. Povinností krajského úřadu je zajistit rodině pomoc při vzdělávání dítěte v podobě podpory pedagoga školy, na kterou je dítě oficiálně zapsané, případně pracovníka SPC (Tomalová, 2017).

1.2.1 Žák s DMD ve školním prostředí

Role učitele je v životě žáka velmi důležitá a u žáka s DMD to platí dvojnásobně. Existuje řada faktorů, díky nimž může pedagog usnadnit vstup do školního prostředí. Před zahájením školního roku by měla být uspořádána schůzka s rodiči žáka. Na tomto setkání by mělo dojít k získání informací o žákových možnostech a omezeních, což bude k prospěchu žáka i pedagoga (Parent Project, 2013).

Brožura od Parent Project s názvem Na vzdělání záleží, je průvodcem o Duchennově svalové dystrofii pro učitele a uvádí 5 důležitých bodů, které by měl učitel vzdělávající žáka s DMD znát.

První bod upozorňuje na důležitost vždy se ujistit o správném porozumění žáka zadání, postupu, informacím:

- 5) Žáci s DMD mají často problémy s učením-k žákům s DMD je důležité hovořit jasně a výstižně, opakovat informace a ujišťovat se, zda je správně pochopili. Tito žáci mají problémy s plánováním a organizací. S přibývajícím věkem je možné některé potíže s učením překonat, někteří studenti s DMD mohou mít dokonce nadprůměrnou inteligenci a vynikající výsledky v oblasti vizuálních dovedností

a kreativity. Je mezi nimi mnoho umělecky talentovaných jedinců (Parent Project, 2013).

Velmi důležitý je pro žáky s DMD prostor okolo nich a speciální pomůcky, o nichž pojednává v brožůře Parent Project druhý bod:

6) Vhodné úpravy v rámci provozu třídy a vhodně upravené pomůcky a zařízení pomohou významně ovlivnit a maximalizovat tělesné možnosti žáka s DMD. Úpravami je myšleno:

- opora při sezení (robustní křeslo s područkami pro podporu vzpřímeného držení těla a dobré vstávání);
- vysoká pracovní plocha (přiměřená k výšce křesla);
- psací potřeby se speciální rukojetí (umožní lepší kontrolu při psaní);
- psaní poznámek (více času, povolení psaní na PC či nahrávání na diktafon);
- pohyb (především dostatek času na přesuny, „pomocníci“ na přenášení učebních pomůcek) (Parent Project, 2013).

Třetí bod mezi radami pro učitele žáků s DMD se vztahuje ke školním pravidlům:

7) Duchennova muskulární dystrofie nemá žádnou spojitost s konkrétním typem osobnosti, přesto se mohou vyznačovat například zásadovostí a nepružností v myšlení. Zde je důležité jim ukázat, že pro ně tak jako pro ostatní žáky platí školní pravidla a vést je k tomu, aby dodržovali požadované postupy. Cílem je vést je k zodpovědnosti za své činy. Nicméně příliš rigidní přístup k disciplíně nemusí fungovat a ve skutečnosti může spíše stupňovat negativní chování žáka s DMD. Pro pedagoga je důležité rozeznat negativní chování od výsledků kognitivních problémů nebo reakcí na frustraci a mít na mysli, že praktický přístup k řešení problémů bude účinnější než represivní zásahy. Mezi žáky s DMD se objevují tak jako ve zdravé populaci povahy tiché, rezervované, extrovertní i problémoví jedinci (Parent Project, 2013).

Předposlední bod upozorňuje pedagogy na možná psychická podráždění u žáků s DMD:

8) Mnoho žáků s DMD má emocionální a behaviorální problémy-vyskytují se u nich potíže se sebekontrolou v oblasti reakcí na frustrace a mohou se snadno rozhněvat, být podráždění nebo agresivní. Mohou mít sklony k impulsivitě a nepromyšleným reakcím. Některé děti s DMD prožívají pocity osamělosti, úzkosti, deprese. Učitel

by měl mít porozumění a pomáhat podporujícím postojem a konzistencí svých slov a činů (Parent Project, 2013).

Poslední bod poukazuje na důležitost zachování důvěrnosti:

- 9) Velmi důležité při práci se žáky s DMD je zachování důvěrnosti-učitel si nesmí vytvářet vlastní předpoklady o tom, co jeho žák vše ví o své fatální diagnóze. Učitel se musí seznámit s rodiči a probrat s nimi jejich přání, která se tématu zachování důvěrnosti týkají (Parent Project, 2013).

Nastolení citlivosti a tolerance u spolužáků ve třídě učitelem je bezesporu také velmi důležité. Nebát se odpovídat na otázky, všeobecně platí, že děti dokážou zvládnout témata zdravotního stavu a léčby spolužáka s DMD tím lépe, čím více o věcech vědí. Výzkum ukázal, že spolužáci vyzbrojeni znalostmi o DMD, samozřejmě přiměřeně svému věku, svého spolužáka s tímto onemocněním nešikanují, ba naopak jej chrání. Velmi doporučovaný k nastavení tolerance ve třídě, kde je začleněn žák s DMD, je čtyřminutový animovaný film pro děti o tomto svalovém onemocnění s názvem BrainPOP PPMD (bohužel je k dispozici pouze v anglickém jazyce na stránkách www.parentprojectmd.org a je nutné jej dětem česky předabovat) (Parent Project, 2013).

Je nutné mít na zřeteli, že každé dítě je individuum, a to samozřejmě platí i u žáků s DMD, proto je namístě velmi dobrá spolupráce školy s rodiči či pečujícími osobami o dítě s Duchennovou muskulární dystrofií. Výše jsou uvedeny orientační rady pro pedagogy, které učitelé získávají v první řadě právě od rodičů. I rodiče potřebují mít jistotu, že na postižení svého dítěte nejsou sami a existují místa, organizace, na které se mohou obrátit v případě potřeby získávání informací a pomoci. Těmto organizacím je zasvěcena další kapitola diplomové práce.

1.3 Vybrané organizace či projekty pomáhající nemocným s DMD a jejich rodinám

Pro mnoho rodin je diagnóza DMD velkým šokem. Rodiče již možná mohli mít podezření, že s jejich dítětem není něco v pořádku, ale zřídka očekávají takovou diagnózu, a většina z nich ani neví, co svalová dystrofie je. Každý člověk reaguje na nepříznivé zprávy jiným způsobem. Neexistuje správná nebo špatná reakce, každý se s touto situací vyrovnává jinak. Důležité je, jak jsou informace podávány. Citlivost ze strany lékařského týmu

je nezbytná. K rodinám postižených dětí by měli být lékaři vstřícní, nápomocní, měli by poskytovat podporu a projevovat zájem. Pomoc najdou rodiny nejen mezi lékaři, ale existují organizace, věnující se přímo pomoci rodinám s handicapem. Je velmi důležité vědět, že jsou místa, kde je možné klást otázky, kde budou problémům rozumět a budou vědět, jak odborně poradit a pomoci, kde lze nalézt co nejvíce informací a vhodných zdrojů, kam se obrátit pro radu.

Níže autorka představí několik vybraných organizací či projektů, pomáhajících nemocným s DMD a jejich rodinám: ranná péče, SPC, Asociace muskulárních dystrofií, projekt KRUH POMOCI a v této práci nejvíce citovaná organizace Parent Project.

1.3.1 Raná péče

„Termínem včasná intervence (raná podpora, raná péče) se rozumí systém služeb a programů, poskytovaných dětem ohroženým v sociálním, biologickém a psychickém vývoji, dětem se zdravotním postižením a jejich rodinám s cílem předcházet postižení, eliminovat nebo zmírnit jeho následky a poskytnou rodině i dítěti možnosti sociální integrace“ (Šance dětem, [2011-2019]).

Tato služba je definována v zákonu o sociálních službách č. 108/2006 a může být kromě terénní formy poskytována i ambulantně. Cílovou skupinou rané péče jsou děti do věku 7 let se zdravotním postižením či ohrožené nepříznivou sociální situací. Péče je zacílena na celou rodinu těchto dětí. Výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti rané péče mají za cíl zmírnit vliv postižení či ohrožení, snaží se zvýšit vývojovou úroveň dítěte, posílit dovednosti rodiny a pomoci jí z její nesamostatnosti směrem k sociálním systémům. Dále se snaží o harmonizaci vztahů v rodině, o fungování rodiny, o začleňování dítěte a rodiny do společnosti, o pozitivní interakci mezi rodinou a společností. Dalším úkolem této sociální služby je zmapování potřeb, schopností a možností rodiny s dítětem do sedmi let s handicapem, poskytuje rodině specializovanou poradenskou činnost, zprostředkovává běžně dostupné služby a informační zdroje, podporuje a posiluje rodičovské kompetence, pomáhá při nácviu a zdokonalování rodičovských dovedností pro přiměřený vývoj dítěte v oblasti kognitivní, sensorické, motorické i sociální. Cílem rané péče je také vytvoření a upevnování pospolitosti rodiny. Rodičům či jiným pečujícím osobám o dítě poskytuje informace individuálně či skupinově pořádáním seminářů, půjčováním literatury. Důležité

pro rodinu a dítě je i zprostředkovávání navazujících služeb ranou péčí. Tato péče je zajištěna po dobu, než dítě započne školní docházku (Kočová, 2017).

Služby rané péče jsou nepostradatelné a dítě a jeho rodina jimi mohou mnoho získat. Problémem může být v některých službách dlouhá čekací lhůta na první setkání. Úkolem rodičů je středisko rané péče kontaktovat co nejdříve. Služba je rodinám poskytována zdarma a kontakt na ranou péči rodiče naleznou v registru MPSV či u svého pediatra. Odborníci z rané péče mohou pracovat s dítětem a rodinou přímo doma, či své služby poskytují i ambulantně (Tomalová, 2017).

1.3.2 Speciálně pedagogická centra (SPC)

Tomalová v knize *Co je dobré vědět? při péči o nemocné dítě* upozorňuje čtenáře, na fakt, že: *„činnosti a služby SPC je možné rozdělit na „standardní“ (poskytují je společně všechna SPC a na „speciální“ (SPC přímo zaměřená na určitý druh zdravotního postižení)* (Tomalová, 2017, str. 177).

Služby SPC představují velkou pomoc nejen pro klienty a jejich nejbližší, ale i pro pedagogy, kteří se žáků se zdravotním postižením (ZP) pracují. Do výčtu těchto služeb, poskytovaných SPC patří:

- Poskytování poradenské služby především pro výchovu a vzdělávání žáků se zdravotním postižením- mentální, tělesné, zrakové nebo sluchové postižení, vady řeči, souběžné postižení více vadami nebo autismus;
- Diagnostikování (speciálně pedagogické a psychologické);
- Zjišťování speciálních vzdělávacích potřeb s ohledem k lékařskému posudku zdravotního stavu nebo posouzení jiným specialistou;
- Zjišťování připravenosti žáků se ZP na povinnou školní docházku;
- Zpracovávání odborných podkladů pro opatření směrem ke vzdělávání- podpůrná opatření, zařazení do škol, přeřazení apod.;
- Vypracovávání zpráv z vyšetření a doporučení ke vzdělávání;
- Poskytování poradenských služeb při výchovně vzdělávacích potížích, při problémech v sociálním a psychickém vývoji žáků s handicapem;
- Zjišťování osobních dispozic, dle nich tvorba a vytváření předpokladů rozvoje dovedností a talentu pro zapojení těchto osob do společnosti;

- Uskutečňování péče ambulantně na pracovišti SPC a návštěvami pracovníků SPC ve školách a školských zařízeních, popřípadě v rodinách;
- Poskytování informační, konzultační, poradenské a metodické podpory zákonným zástupcům a pedagogickým pracovníkům;
- Poskytování informací o kompenzačních, didaktických a jiných pomůckách. Informování o jejich dostupnosti a možnostech používání ve vzdělávání;
- Poskytování poradenské podpory a informací o sociálních službách, jejich obsahu, poskytovatelích (Tomalová, 2017).

1.3.3 Asociace muskulárních dystrofií (AMD)

Tato asociace, sídlící v Praze, byla založena roku 1968 a je spolkem, sdružující postižené muskulární dystrofií a jinými nervosvalovými nemocemi po celé České republice. AMD je součástí České rady humanitárních organizací, Národní rady osob se zdravotním postižením České republiky a členem EAMDA – Evropské aliance asociací nervosvalových nemocí. Za cíl si tato organizace klade podporu dětí i dospělých postižených nervosvalovým onemocněním, pomoc při jejich začlenění do společnosti, poskytování potřebných informací k udržení co nejlepší kvality života a prosazování zlepšení multidisciplinární péče o rodiny s pacienty s DMD. Asociace pomáhá při řešení problémů vyplývajících z obtížného zdravotního stavu svých členů a zároveň se podíleli na zvyšování vědomostí a povědomí o svalových onemocněních mezi vědci, lékaři, zdravotními sestrami, terapeuty a širokou veřejností. Provádí osvětovou činnost v oblasti sociální a zdravotní. Pořádá tuzemské i zahraniční rekondiční pobyty, sportovní akce, spolupracuje s národními organizacemi podobného zaměření (Asociace muskulárních dystrofií, [2019]).

„Asociace muskulárních dystrofií prosazuje specifické zájmy a potřeby svých členů. Pořádá rehabilitačně výchovné kurzy, rekondiční ozdravné pobyty, semináře, šachové turnaje atd. Spolupracuje se zdravotnickými institucemi a se zahraničními asociacemi obdobného charakteru, které dnes existují ve většině zemí světa jako významná součást v boji proti nervosvalovým chorobám a jejich následkům. Poskytuje též sociálně právní poradenství a jinou pomoc svým členům. Důležitou součástí činnosti Asociace muskulárních dystrofií je vydávání členského časopisu ZPRAVODAJ AMD, který vychází čtvrtletně a poskytuje informace členům jak z oblasti vlastní činnosti AMD, tak i z oblasti

lékařské vědy a výzkumu nervosvalových chorob. Časopis přináší také novinky ze zahraničí, jež souvisejí s nervosvalovými nemocemi, a je základem pro vzájemnou výměnu zkušeností a názorů postižených“ (Zpravodaj Asociace muskulárních dystrofií, č. 2, září 2019, ročník 38, str. 3).

1.3.4 Projekt KRUH POMOCI

Tento projekt zapsaného spolku End Duchenne z Horní Branné je zacílen na rodiny, které pečují o pacienty s DMD či Beckerovu muskulární dystrofií (BMD) a spinální muskulární atrofií (SMA). Cílem tohoto projektu je zvýšit dostupnost a kvalitu asistenčních, volnočasových, vzdělávacích, odlehčovacích služeb pro rodiny pečující o pacienty s takovýmito nervosvalovými onemocněními. Pomoc přichází k rodině jako celku a hlavní důraz je kladen na kvalitu života pečujících osob. Projekt nabízí těmto osobám služby, které jim ulevují v jejich mnohdy několik let trvající náročné péči. V rámci projektu dochází k předávání zkušeností rodinám mladších pacientů od zkušených rodičů, kteří se v problematice orientují díky nonstop péči za více jak 20 let. Vedle přímé terénní práce projekt zájemcům nabízí různé druhy on-line pomoci, formou aplikací, kontaktů a map na další organizace poskytující pomoc rodinám s pacienty s DMD, BMD či SMA. K setkávání rodin dochází i na regionálních workshopech po celé ČR. Projekt pořádá rehabilitační pobyty pro rodiny (End Duchenne. cz Kruh pomoci, [2013-2019]).

„Dospělí pacienti s DMD/BMD a SMA se podílejí na aktivitách projektu a jsou zaměstnáni jako mentoři, administrativní pracovníci nebo lektori. Pacienti se tak aktivně podílejí na směřování projektu dle jejich reálných požadavků na dostupnou sociální a zdravotní a péči“ (End Duchenne. cz Kruh pomoci, [2013-2019]).

1.3.5 Parent Project (PP)

Parent Project je sdružení pomáhající nemocným s DMD a jejich rodinám. Důležité, ucelené informace díky tomuto sdružení naleznou i pedagogové, kteří se prvně setkají s chlapcem s diagnózou Duchennova muskulární dystrofie.

Dagmar Opatřilová s Petrou Huttovou se v časopise Speciální pedagogika věnují problematice progresivního svalového onemocnění a mimo jiné popisují sdružení Parent Project. Parent Project (dále jen PP) je mezinárodní hnutí sdružující rodiče chlapců s DMD. Sdružení založila Patricie Furlong roku 1994 v USA, na základě vlastní zkušenosti

matky dvou synů s diagnózou DMD. I v současnosti je prezidentkou PP, přestože její synové již této chorobě podlehli. Hlavním cílem sdružení PP je finanční podpora výzkumu DMD a zlepšování kvality života chlapců s DMD. S pomocí dalších rodičů zakladatelka založila specializovaná centra pro pacienty s DMD a docílili finanční podpory v podobě milionů dolarů ročně na výzkum DMD. Ve spolupráci se specialisty z mnoha oborů a s rodiči sdružení vydalo Zlatý standard péče o pacienty se svalovou dystrofií, kde jsou obsaženy veškeré informace o onemocnění DMD a jeho specifitě. Je určen nejen rodičům, ale všem odborníkům pracujícím s DMD pacienty. Brožury jsou k dispozici i u nás s českým překladem (Opatřilová, 2019).

„V České republice bylo sdružení Parent Project založeno v roce 2001 skupinou asi 20 rodičů. Původním posláním PP ČR bylo řešit 2 hlavní problémy, které rodiče chlapců s DMD v té době řešili. Jednak to byl nedostatek informací o onemocnění, o přesné diagnostice, možnostech rehabilitace, a pak potřeba hovořit s ostatními rodiči a sdílet s nimi své pocity. Po určitém čase vznikla potřeba centralizovat pacienty s DMD a získat specialistu (neurologa či genetika), který bude ochoten spolupracovat s PP ČR v oblasti diagnostiky a výzkumu“ (Opatřilová, 2019, str. 198).

Parent Project. cz na svých webových stránkách klade důraz na svou aktivitu v podpoře výzkumu, zařazování pacientů do klinických studií a zpřístupňování léčby. Dále na podporu zkvalitňování klinické databáze pacientů a standardů péče. Společnost spolupracuje se zahraničními výzkumnými centry a organizacemi. Podporuje vznik a fungování center vysoce specializované péče pro nervosvalová onemocnění pro dětské a dospělé pacienty. Poskytuje služby projektu Společná cesta (terénní péče). Získává finanční prostředky za účelem poskytnutí služeb členům. Zvyšuje povědomí o nemoci mezi laickou i odbornou veřejností. Informuje členy a odbornou veřejnost o nových možnostech péče a léčby. Organizuje pobytové akce, odborné konference, vzdělávací akce a svépomocná setkání. Společnost prosazuje zájmy pacientů v oblastech sociální a zdravotní péče. Spolupracuje s tuzemskými a zahraničními organizacemi. Zkvalitňuje život osob žijících s nervosvalovým onemocněním (Parent Project, [2001- 2019]).

Rodiče v PP pracují jako dobrovolníci. Jako dobrovolníci se zde angažují i lékaři a jiní odborníci. Projekty sdružení jsou financovány výhradně ze získaných darů, vlastních charitativních projektů a sbírek, grantů a dotací. Díky finanční podpoře Parent Project v České republice se čeští specialisté zúčastnili významných světových neurologických

kongresů, nakoupili velké množství materiálu pro Centrum molekulární biologie a genové terapie, díky němuž je možno provádět genetické testy apod. V neposlední řadě pomáhá konkrétním rodinám finančními příspěvky na nákup kompenzačních pomůcek (elektrické skútry, vertikalizační stojany aj.), na bezbariérové úpravy, na osobní asistenci a rehabilitační ozdravné pobyty (Opatřilová, 2019).

2 PRAKTICKÁ ČÁST

V této části diplomové práce se autorka zabývá výsledky vlastního výzkumu, zaměřeného na vzdělávání žáka s Duchennovou muskulární dystrofií na vybrané ZŠ logopedické.

2.1 Cíle a výzkumné otázky praktické části

Hlavní cíl

Analyzovat možnosti vzdělávání žáků s Duchennovou muskulární dystrofií a vytvořit manuál pro pedagogické pracovníky pro práci se žáky s DMD.

Hlavní výzkumná otázka

Jaké jsou možnosti vzdělávání žáků s Duchennovou muskulární dystrofií?

Dílčí cíle a dílčí výzkumné otázky

- **Dílčí cíl č. 1:** Zjistit, zda progresivní onemocnění Duchennova muskulární dystrofie má vliv na některé vzdělávací oblasti.
- **Dílčí výzkumná otázka č. 1:** Ovlivňuje progresivní onemocnění Duchennova muskulární dystrofie školní výsledky některých vzdělávacích oblastí?
- **Dílčí cíl č. 2:** Zformulovat specifika pro proces socializace žáka s Duchennovou muskulární dystrofií.
- **Dílčí výzkumná otázka č. 2:** Jaká jsou specifika pro proces socializace žáka s Duchennovou muskulární dystrofií?
- **Dílčí cíl č. 3:** Zaznamenat možný vliv progresu onemocnění Duchennova muskulární dystrofie na motivaci žáka k učení a navazování kontaktů.
- **Dílčí výzkumná otázka č. 3:** Existuje vliv progresu onemocnění Duchennova muskulární dystrofie na motivaci žáka k učení a navazování kontaktů?
- **Dílčí cíl č. 4:** Zmapovat faktory, ovlivňující rozhodnutí rodičů o zařazení dítěte s Duchennovou muskulární dystrofií do základního vzdělávání či do škol pro žáky s tělesným postižením.
- **Dílčí výzkumná otázka č. 4:** Existují faktory ovlivňující rodiče při rozhodování o zařazení dítěte s Duchennovou muskulární dystrofií do běžných základních škol či do škol pro žáky s tělesným postižením?

2.2 Metodologie

K uskutečnění výzkumu zvolila autorka kvalitativní metodu. Výzkum byl zaměřen na školní prosperitu jedenáctiletého chlapce s diagnostikovanou svalovou dystrofií Duchennova typu, který navštěvuje ZŠ logopedickou. Šetření probíhalo na půdě této školy.

Výzkum autorka uskutečnila analýzou případové studie tohoto konkrétního žáka. Data k vyhodnocení šetření byla získávána ze zúčastněného i pasivního pozorování vybraného žáka ve výuce, z polostrukturovaných rozhovorů s matkou, učiteli, asistentkou pedagoga, s vybraným žákem a jeho spolužáky, dále z rozboru školních dokumentů a dokumentů poskytnutých od rodičů- lékařské zprávy z neurologie, zprávy z SPC. Z těchto nasbíraných dat autorka vytvořila kazuistiku žáka a vyhodnotila možnosti vzdělávání žáků s Duchennovou muskulární dystrofií. Na problematiku se zaměřila z pohledu samotného žáka, spolužáků, učitelů, asistentky pedagoga a rodičů. Na výsledky svého šetření autorka diplomové práce reflektovala vytvořením návrhu doporučení pro pedagogy pro práci se žákem s Duchennovou muskulární dystrofií.

2.2.1 Výzkumné nástroje

Autorka ke svému výzkumu použila níže uvedené výzkumné nástroje:

- analýza dokumentů (školní dokumenty, zprávy z SPC, lékařské zprávy);
- pasivní i zúčastněné pozorování žáka s DMD ve třídě při výuce;
- polostrukturované rozhovory s matkou vybraného žáka, jeho třídní učitelkou, učitelkou řečové výchovy, učitelkou anglického jazyka, asistentkou pedagoga, s vybraným žákem a jeho spolužáky.

Z nasbíraných dat autorka vytvořila kazuistiku žáka.

Pozorování bylo zaměřeno na žáka s DMD ve výuce. Pozorování probíhalo postupně časově ve 3. a následně ve 4. třídě ZŠ logopedické. Autorka byla přítomna v několika hodinách všech vyučovaných předmětů jak pasivně (sledování výuky bez vlastního zásahu), tak zúčastněně (asistence v hodinách u žáka s DMD). Z pozorování si autorka prováděla zápisy do záznamového archu na pozorování, jehož podoba je součástí přílohy č. 1. Pozorování jedné vyučovací hodiny je věnována podkapitola praktické části (2. 3. 5. 2 Pozorování ve výuce).

Průběžné pozorování žáka a analýza dokumentů probíhala od listopadu 2018 do února 2020. Rozhovory s matkou vybraného žáka, učitelkami, asistentkou pedagoga, s vybraným žákem s DMD a jeho spolužáky proběhly v září 2019. Vyhodnocování všech získaných dat a tvorba návrhu doporučení a další možnou intervenci ke vzdělávání žáků s Duchennovou muskulární dystrofií probíhalo od září 2019 do února 2020.

Analýzou dokumentů je myšlena analýza dostupné lékařské dokumentace, dokumentace z SPC, vysvědčení z 1., 2. a 3. třídy a analýza výstupů z 1., 2., 3. a současné 4. třídy. Analýza jednotlivých předmětů 1.- 4. třídy je zpracována do tabulek č. 1.- 35.

Shrnutí výzkumu je Tabulka č. 36.

Zúčastněné a pasivní pozorování vybraného žáka v hodinách bylo autorkou zaznamenáváno na záznamový arch, jehož ukázka je součástí přílohy č. 1.

Všechny rozhovory proběhly mezi čtyřma očima a byly zaznamenány na diktafon a následně přepsány. Jejich přepisy jsou k dispozici v přílohách:

- Polostrukturovaný rozhovor s matkou je součástí přílohy č. 2;
- Polostrukturovaný rozhovor s třídní učitelkou je součástí přílohy č. 3;
- Polostrukturovaný rozhovor s asistentkou pedagoga je součástí přílohy č. 4;
- Polostrukturovaný rozhovor s učitelkou řečové výchovy je součástí přílohy č. 5;
- Polostrukturovaný rozhovor s učitelkou anglického jazyka je součástí přílohy č. 6;
- Polostrukturovaný rozhovor s vybraným žákem s DMD je součástí přílohy č. 7;
- Otázky a vyhodnocení rozhovorů se spolužáky vybraného žáka s DMD je součástí přílohy č. 8.

Přílohy diplomové práce dále obsahují:

- Markovo vysvědčení z 1. třídy ZŠ logopedické je přiloženo v příloze č. 9;
- Markovo vysvědčení ze 2. třídy ZŠ logopedické je přiloženo v příloze č. 10;
- Markovo vysvědčení ze 3. třídy ZŠ logopedické je přiloženo v příloze č. 11;
- Ukázky Markovy školní práce ve 3. třídě jsou součástí přílohy č. 12;
- Ukázky Markovy školní práce ve 4. třídě jsou součástí přílohy č. 13;
- Práce z pozorované hodiny českého jazyka je součástí přílohy č. 14.

2.2.2 Zkoumaný vzorek

Výzkum, zaměřený na žáka 4. třídy ZŠ logopedické s diagnózou Duchennova muskulární dystrofie, autorka zrealizovala v komplexu škol (SŠ, ZŠ a MŠ) ve Středočeském kraji v okresním městě, vzdáleném 60 km od Prahy. Třídy základní školy logopedické jsou zde určeny žákům s vadami řeči od 1. do 5. ročníku. Výuka probíhá podle školního vzdělávacího programu „Základní škola logopedická“ zpracovaného dle RVP ZV. V rámci výuky probíhají dvakrát týdně hodiny řečové výchovy, činnosti zaměřené na rozvoj komunikačních schopností a dovedností prostupují celým vyučováním. Nižší počet žáků ve třídě (6-14) umožňuje individuální přístup učitele – speciálního pedagoga.

Kromě úseku Základní škola logopedická tato škola má úseky, které poskytují předškolní, základní a střední vzdělávání v souladu se školským zákonem. Níže je uveden přehled rozdělení školy.

Mateřská škola

- Mateřská škola logopedická (škola pro děti se závažnými vadami řeči);
- Mateřská škola speciální (škola pro děti se souběžným postižením více vadami).

Základní škola

- Základní škola (do roku 2015/16 ZŠ praktická);
- Základní škola logopedická (škola pro žáky se závažnými vadami řeči);
- Základní škola speciální.

Střední škola

- Praktická škola jednoletá;
- Praktická škola dvouletá.

Školní družina

Speciálně pedagogické centrum

Veškeré části školy se nacházejí v jednom areálu, v němž jsou vzájemně propojeny. Areál je výborně materiálně a technicky vybaven.

Vizí této školy je, aby se v ní žáci cítili bezpečně a respektovaně, s pocitem že jsou v průběhu jejich vzdělávání zohledňovány jejich individuální potřeby a možnosti.

Cílem školy je, aby každý žák získal vědomosti a dovednosti dané učebními nebo individuálními plány a aby po ukončení vzdělávání na této škole mohl úspěšně pokračovat v dalším vzdělávání a později se v maximální míře zapojil do života společnosti.

Pro školu se autorka rozhodla z toho důvodu, že zde pedagogicky působí již osmnáctým rokem a vybraného žáka s DMD zná osobně.

2.3 Výsledky šetření

Níže uvedenou případovou studii vybraného žáka s DMD autorka vytvořila na základě dat získaných z analýzy školních dokumentů a dokumentů poskytnutých od rodičů (lékařské zprávy z neurologie, zprávy z SPC), dále z polostrukturovaných rozhovorů s matkou, učiteli, asistentkou pedagoga, s vybraným žákem a jeho spolužáky, a především z pasivního i ze zúčastněného pozorování vybraného žáka ve výuce.

2.3.1 Kazuistika žáka

Jméno: Marek P. (jméno je změněno)

Rok narození: 2009

Věk: 11 let

Rodinná anamnéza

Chlapec žije v úplné rodině v menším městě ve Středočeském kraji v rodinném domě. Otec (39 let) je vyučený a pracuje jako osoba výdělečně činná. Matka (38 let), dosáhla středoškolského vzdělání s maturitou, také pracuje jako osoba výdělečně činná, t. č. na mateřské dovolené. Marek má mladší sestru, narozenou 1/2018. Matka, otec i sestra jsou zdraví. Matka je přenašečkou DMD. Marek, kromě své diagnózy, vážněji nestoná. Z matčiny strany se Duchennova muskulární dystrofie objevila u jejího bratrance, který již zemřel. Matce, která při těhotenství s Markem na tuto skutečnost poukazovala, bylo tvrzeno, že tato nemoc nejde prenatálně zjistit. V rodině, i v té širší (prarodiče z obou stran), panují mezi členy velmi vřelé vztahy. Marek vyrůstá v láskyplném prostředí. Dům je pro Markovy potřeby vybaven schodišťovou plošinou a je celý i s okolím bezbariérově upraven (zpracováno z rozhovoru s matkou žáka, který je součástí přílohy č. 2).

Osobní anamnéza

Marek se narodil z první bezproblémové gravidity, porod proběhl v termínu bez komplikací. Psychomotorický vývoj probíhal do 14. měsíce v normě. Sedět začal v 7. měsících a chodit v 11. měsících. DMD bylo Markovi diagnostikováno náhodně již v osmi měsících, kdy byl na operaci pro invaginaci střev. Po této operaci v krvi nestoupaly svalové enzymy, na základě této skutečnosti byli rodiče s Markem odesláni do FN Motol na neurologii, kde byla potvrzena diagnóza Duchennova muskulární dystrofie. Okolo 14. měsíce rodiče vyzorovali, že Markovi nejde vstát jako obvykle, že má svůj styl, až později se dozvěděli, že tento je typický pro dystrofiky. Interně je zdravý, běžné infekty. Venku a ve škole používá nyní mechanický vozík. Mezi Markovy zájmy patří plavání, stavění si z lega, kreslení, vybarvování a hra na počítači. K Markovu tělesnému postižení je přidružená vada řeči- dysartrie (motorická porucha, narušená schopnost artikulovat). Je v péči klinického logopeda (zpracováno z rozhovoru s matkou žáka a dostupných lékařských zpráv a zpráv z SPC, poskytnutých matkou žáka).

Rehabilitační péče a lékařská péče

S Markem od kojeneckého období denně rehabilitují rodiče doma (od ložského roku i s vertikalizačním stojanem), mají v plánu koupit motomeđu k ucelené rehabilitaci doma. 1 x za 14 dní cvičí Marek s fyzioterapeutem v místě bydliště. V září 2016 úspěšně absolvoval lázeňský pobyt v Teplicích. Nyní pomalou chůzí ujde desítky metrů po rovině v interiéru, na delší vzdálenost používá mechanický vozík. Již nezvládne chůzi do schodů a ze schodů, ze země se sám nezvedne, cca 2 x do měsíce se u Marka objeví samovolný pád. Marek je pacientem kliniky dětské neurologie FN Motol t. č. s diagnózou progresivní svalová dystrofie Duchennova typu, středně těžký myopatický syndrom při diagnóze DMD, geneticky potvrzená duplikace exonu 56, od roku 2015 doposud léčený kortikosteroidy (zpracováno z dostupných lékařských zpráv, poskytnutých matkou žáka).

Školní anamnéza

Do MŠ Marek nastoupil ve 4 letech. Jednalo se o menší vesnickou MŠ v blízkosti bydliště. V této době byl Marek ještě plně soběstačný na tento věk, jen na vzdálenější vycházky byl potřeba kočárek. Vedení i učitelky této MŠ se o Markovu diagnózu nezajímaly a často jej z kolektivu vylučovaly. Rodiče se rozhodli po dvou letech pro přestup do vzdálenější MŠ (15 km), která je součástí komplexu škol- SŠ praktické, ZŠ, ZŠ logopedické, ZŠ speciální.

Marek zde nastoupil do MŠ logopedické pro svou dysartrii. V této MŠ byl Marek i rodiče velmi spokojeni.

V 7 letech Marek nastoupil do ZŠ logopedické, která je součástí stejného komplexu jako MŠ logopedická, kterou Marek navštěvoval. Do první třídy zde nastoupil se svým kolektivem dětí z MŠ logopedické. Na jeho přítomnost ve škole se velmi dobře připravila třídní učitelka a asistentka pedagoga. Spolupráce této školy a rodiny byla od první třídy do teď na vynikající úrovni. Marek patří mezi nejlepší žáky, o čemž svědčí jeho vysvědčení se samými jedničkami.

Tato základní škola logopedická je zaměřena na vzdělávání a výchovu žáků, jejichž intelekt umožňuje vzdělávání v běžné základní škole, ale zároveň je pro jejich úspěšné vzdělávání nezbytná intenzivní logopedická péče. Je tedy školou pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, což jsou žáci, kterým k naplnění jejich vzdělávacích potřeb je, zapotřebí poskytnout podpůrná opatření. Podpůrná opatření poskytuje škola bezplatně na základě doporučení školského poradenského zařízení. Takovým žákem je Marek. Vzdělává se zde se svými spolužáky podle školního vzdělávacího programu zpracovaného podle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (RVP-ZV). V učebním plánu byla využita disponibilní časová dotace k výuce řečové výchovy a individuální logopedickou péči. Toto využití disponibilní časové dotace zajišťuje respektování individuálních vzdělávacích potřeb žáků základní školy logopedické (rozvoj a náprava řeči) a zároveň umožňuje bezproblémové začlenění do běžné základní školy po ukončení 5. postupného ročníku. Předpokládá se, že žáci na konci 5. ročníku dosáhnou pomocí intenzivní logopedické péče takových řečových dovedností, že se na 2. stupni základní školy budou moci vzdělávat v běžné škole (zpracováno z rozhovoru s matkou žáka a zpráv z SPC).

V podkapitolách níže autorka zaznamenala Markovo absolvování 1. třídy na vybrané ZŠ logopedické.

2.3.2 Absolvování 1. třídy na vybrané ZŠ logopedické

Marek byl přijat do 1. třídy ZŠ logopedické na základě žádosti rodičů o vyšetření v SPC, které vydalo doporučení ke vzdělávání v základní škole logopedické, dle programu RVP - ZV, který odpovídá Markovým vzdělávacím schopnostem a možnostem. Marek nastoupil školní docházku ve školním 2016/17 jako žák s více vadami- tělesné postižení a vada řeči

s diagnózami: progresivní svalová dystrofie Duchennova typu, dysartrie, aktuální úroveň rozumových schopností v hraničním pásmu pod širší normou. V 1. třídě mu byla na dva roky přidělena tato podpůrná opatření:

- intenzivní logopedická náprava;
- speciálně pedagogické prostředky vzdělávání, metody, postupy a formy;
- kompenzační a rehabilitační pomůcky;
- tolerování výkyvů ve výkonnosti;
- poskytování individuálního přístupu;
- nezahrnování do hodnocení specifické chyby, které souvisejí s poruchou;
- posilování koncentrace pozornosti;
- větší využívání zrakové podpory;
- poskytování delší časové dotace na vypracování úkolů;
- tolerantnější klasifikaci;
- při výrazném selhání preferovat slovní hodnocení;
- dopomoc prvního kroku, kontrola porozumění, prodloužený výklad učiva;
- zohlednění komunikační problémy ve vyjadřování;
- zajištění služeb asistenta pedagoga po celou dobu vyučování a pobytu ve škole, zdůvodnění: zvýšený dohled, kompenzování poruchy pozornosti, individuální dohled při výkyvech v chování, dopomoc s respektováním pravidel a norem, zklidnění, zvýšená individuální péče, pomoc kvůli zhoršující se hrubé motorice (pobyty venku, asistence ve výtahu při překonávání bariér apod.);
- zajištění mechanického vozíku na překonávání delších vzdáleností;
- zcela individuální přístup s ohledem na aktuální stav pro snadnější a větší unavitelnost v důsledku diagnózy DMD;
- pracovní činnosti střídat s krátkou relaxací;
- celkově respektující a podporující přístup (zpracováno ze zprávy SPC).

Vzhledem k Markovým podpůrným opatřením ve výuce byla možná úprava očekávaných výstupů jednotlivých předmětů. Marek v 1. třídě plnil plány bez úpravy, pouze kromě předmětu tělesná výchova, ten byl upraven dle podpůrných opatření. Při výuce používal učebnice, pracovní sešity a další pomůcky standartní pro žáky 1. ročníku. Jednu sadu měl doma, druhou ve škole.

V dalších podkapitolách jsou v tabulkách rozpracovány jednotlivé předměty v 1. třídě, obsah učiva a Markovo plnění očekávaných výstupů a hodnocení. Předměty jsou poskládány dle pořadí ve školním vzdělávacím plánu vybrané ZŠ logopedické (ŠVP).

Celé Markovo vysvědčení z 1. třídy ZŠ logopedické je součástí přílohy č. 9.

2.3.2.1 Český jazyk 1. třída

Tabulka 1: Český jazyk 1. třída- obsah učiva a výstupy

Český jazyk 1. třída	
Obsah učiva	Markovy splněné výstupy
<p>Čtení</p> <ul style="list-style-type: none"> -zvuková a grafická podoba slov -rozvoj hláskového vnímání -sluchový rozklad a spojení - četba všech písmen abecedy ve všech stylech -délka samohlásek - četba slabik všech forem ve slovech - shluky souhlásek, slova s di, ti, ni a písmenem ě - výrazné, zřetelné čtení krátkých vět -správný slovosled - členění textu, používání znamének -čtení s porozuměním -grafické označování textu - náslech, vypravování, vcítění se do rolí -přednes -komunikační dovednosti -zdvořilostní strategie <p>Psaní</p> <ul style="list-style-type: none"> -průprava pro psaní -písmo tiskací a psací - psaní písmen, číslic, slabik, slov a vět -diktáty - pravidla psaní na začátku věty a vlastních jmen 	<ul style="list-style-type: none"> -provádí sluchovou analýzu a syntézu -pozná písmena ke hláskám -rozezná od sebe tiskací a psací písmo -čte správně vokály krátké a dlouhé -poskládá a přečte všechny slabiky -poskládá a přečte všechny kategorie slov - čte věty pravidelně, nepřerývavě za sluchové i zrakové kontroly - skládá správně z hlásek slabiky, ze slabik slova, řadí správně slovosled -používá správně interpunkční znaménka -správně reaguje na otázky vztahující se k textu -orientuje se ve členění textů -zná dětská rozpočítadla a říkadla, přednáší -chápe přiměřené slovní pokyny -dodržuje pravidla rozhovoru - při mluvě správně dýchá, používá vhodné tempo řeči, vhodně ovládá verbální i nonverbální prostředky -klade důraz na pečlivou výslovnost -dle obrázkové předlohy vypráví a přehrává, poslouchá pohádky, příběhy - nacvičuje správný postoj těla při psaní a úchop psacího náčiní , uvolňuje ruku -grafomotoricky značí čáru, oblouk, zátrh, vlnovku -rozpozná oba druhy písma - správně píše tvary písmen, napojuje písmena a slabiky -dle diktátu napíše slova a krátké věty -na počátku věty a u vlastních jmen správně užívá velká písmena - píše úhledně při dodržování hygienických a pracovních návyků
Hodnocení	
<p>Vzhledem ke splnění očekávaných výstupů v předmětu český jazyk byl Marek na konci první třídy hodnocen z tohoto předmětu známkou jedna.</p> <p>Ačkoli nemají žáci ZŠ logopedické slovní hodnocení, třídní učitelka si na konec školního roku pro každého žáčka připravila k hodnocení každého předmětu pár slov. „Hodnocení“ Marka z českého jazyka: „<i>V českém jazyce jsi Marku, během celého školního roku velmi pilně a svědomitě pracoval. Naučil ses vše a splnil si tak plán pro 1. třídu. Obzvláště krásné a doslova vymazané byly Tvé domácí úkoly ze psaní. Za ty Tě opravdu a upřímně chválím. Také chválím za dobré čtení, a především za velkou snahu. Z českého jazyka máš jedničku.</i>“</p>	

Zdroj: ŠVP vybrané ZŠ logopedické a vlastní šetření

2.3.2.2 Řečová výchova 1. třída

Tabulka 2: Řečová výchova 1. třída- obsah učiva a výstupy

Řečová výchova 1. třída	
Obsah učiva	Markovy splněné výstupy
<ul style="list-style-type: none"> - relaxační cvičení - cvičení správného nádechu a výdechu, dechové hry - hlasová cvičení - cvičení měkkého hlasového začátku slov, rozeznávání rezonančních dutin, hlasové hry - cvičení na rozvoj pohyblivosti mluvidel - reedukace vad výslovnosti jednotlivých hlásek, dodržení postupu od vyvození nového zvuku do užití v běžné řeči přes jeho identifikaci s hláskou, zapojení hlásky do slabik a slov, její procvičování, automatizace, fixace - procvičování výslovnosti jednotlivých hlásek v tomto sledu od samohlásek po souhlásky (m, b, p » f, v » h, ch, j » n, d, t » k, g » c, s, z » č, š, ž » l, r, ř) - cvičení na rozvoj koncentrace pozornosti - cvičení na rozvoj paměti (zrak., sluchové, hmatové) - zraková diference (obrázky a písmena) - hmatová diference (poznávání předmětů hmatem) - sluchová diference, rozvoj fonemického sluchu - poznávání zvuků - určování první hlásky slov, vymýšlení slov začínajících danou hláskou - „tichá pošta“ - diference délky samohlásek a slabik - „bzučák“ - analyticko-syntetické činnosti: - určování počtu slabik ve slově, najít slovo (obrázek) podle počtu slabik (1-2 slabičná slova) - práce podle pokynů učitele - základní komunikační pravidla rozhovoru - rozvoj slovní zásoby - slova nadřazená, podřazená - výběr slov, která do skupiny nepatří - popis obrázku, tvoření jednoduché věty k obrázku - recitace a rytmičtější říkadla s pohybovým doprovodem - poslech, vyprávění podle návodných otázek a obrázků - dějová posloupnost příběhu - odpovědi na otázky - pokus o dramatizaci 	<ul style="list-style-type: none"> - používá správnou dýchací techniku - používá správné tempo řeči - užívá měkký hlasový začátek, dodržuje zásady hlasové hygieny - snaží se o správnou a pečlivou výslovnost - soustředí se na práci - trénuje zrakovou, sluchovou a hmatovou paměť - rozlišuje shodné, podobné a osově symetrické obrázky a písmena - poznává předměty a osoby pomocí hmatu - poznává běžné zvuky - určí počáteční hlásku slov - rozlišuje délku slabik - sluchem rozkládá dvojslabičná slova na slabiky - reaguje na přiměřené mluvené povely - aplikuje správně pravidla rozhovoru - vhodně používá verbální i neverbální formy komunikace - třídí slova podle významu - popisuje obrázek krátkými větami - zapamatuje si říkadla a rozpočítadla, rytmičuje je - naslouchá pohádkám a krátkým příběhům, vypráví je podle otázek a obrázků, dodržuje dějovou posloupnost - odpovídá na otázky - pokouší se o dramatizaci příběhu nebo pohádky
Hodnocení	
<p>Tento předmět vyučuje na vybrané ZŠ logopedická klinická logopedka a vzhledem k tomu, že Marek splnil všechny očekávané výstupy, ocenila ho na konci školního roku na vysvědčení známkou jedna a v průběhu roku ho za jeho výkony neustále chválila. Rozhovor s učitelkou řečové výchovy je součástí přílohy č. 5.</p>	

Zdroj: ŠVP vybrané ZŠ logopedické a vlastní šetření

2.3.2.3 Matematika 1. třída

Tabulka 3: Matematika 1. třída- obsah učiva a výstupy

Matematika 1. třída	
Obsah učiva	Markovy splněné výstupy
<p>Matematické operace v oboru 0-20</p> <ul style="list-style-type: none"> - čtení a psaní čísel - vzestupná a sestupná číselná řada - doplňování číselné řady - orientace na číselné ose - numerace do 20 - vytváření souborů o daném počtu prvků - určování počtu prvků v souboru - zápis počtu prvků číslicí -vztahy větší, menší, rovná se a k nim příslušná znaménka - slovní úlohy na vztahy větší, menší - rozklad čísel (od manipulačních činností k automatizaci spojů) - příklady na plus a mínus do dvaceti s používáním příslušných znamének bez přechodu přes 10 - binární operace na plus a mínus, i ve slovních úlohách - doplňovací rovnice - vztahy $o\ n - \text{více}$, $o\ n - \text{méně}$, řešení slovních úloh <p>Geometrie</p> <ul style="list-style-type: none"> - prostorové pojmy - kruh, čtverec, obdélník, trojúhelník - koule, válec, krychle, kvádr - z geometrických tvarů skládání obrazců -práce se stavebnicemi s prostorovými geometrickými tvary 	<ul style="list-style-type: none"> - zapíše tiskace i psace číslice od nuly do dvaceti - odříká vzestupné i sestupné číselné řady a zapíše je - doplní čísla v číselné řadě - zobrazí číslo na číselné ose - určuje počet prvků v souboru - vytváří soubory o daném počtu prvků - přiřazuje číslice k počtu prvků - porovnává čísla - používá symboly $<$, $>$, $=$ - řeší a tvoří jednoduché slovní úlohy na porovnávání čísel - rozkládá čísla - sčítá a odčítá, zapisuje příklady - doplňuje tabulku sčítání a odčítání - řeší a tvoří jednoduché slovní úlohy na binární operace $+$ a $-$ - vypočítá rovnice dočítáním - má osvojené řešení slovních úloh na vztahy více a méně - orientuje se v prostoru - prakticky používá znalost pojmů velikosti - rozlišuje všechny probrané rovinné a prostorové geometrické tvary - používá stavebnice k procvičování geometrických tvarů a orientace v prostoru, modeluje geometrické tvary
Hodnocení	
<p>Vzhledem ke splnění očekávaných výstupů v předmětu matematika byl Marek na konci první třídy hodnocen z tohoto předmětu známkou jedna. Slovní pochvala třídní učitelky při rozdávání vysvědčení: „Marku, také v matematice jsi splnil celý plán, naučil ses počítat do 20 bez přechodu i s přechodem přes desítku, krásně píšeš číslice do 20 a dobře řešíš slovní úlohy. I z matematiky sis na vysvědčení vysloužil jedničku.“</p>	

Zdroj: ŠVP vybrané ZŠ logopedické a vlastní šetření

2.3.2.4 Prvouka 1. třída

Tabulka 4: Prvouka 1. třída- obsah učiva a výstupy

Prvouka 1. třída	
Obsah učiva	Markovy splněné výstupy
<p>Místo, kde žijeme</p> <ul style="list-style-type: none"> - domov - domácí prostředí - znalost polohy svého okolí - školní prostředí - školní činnosti - dopravní bezpečnost v blízkosti školy (při cestě do/ze školy) - regionální památky, péče o památky a UNESCO <p>Lidé kolem nás</p> <ul style="list-style-type: none"> - rodina - vztahy členů rodiny a jejich postavení - příbuzní a jejich vztahy v užší rodině - vztahy mezi generacemi - lidské vlastnosti, projevy lidského chování - výchova k toleranci a respektování ostatních lidí - pravidla slušného chování - nutnost respektování daných pravidel lidského projevu <p>Lidé a čas</p> <ul style="list-style-type: none"> - orientovanost na hodiny, dny, měsíce - práce s kalendářem, hodinami - denní režim - roční období <p>Rozmanitosti přírody</p> <ul style="list-style-type: none"> - přírodní proměnlivost v průběhu - třídění přírodnin <p>Člověk a jeho zdraví</p> <ul style="list-style-type: none"> - lidský organismus, jeho stavba a funkce - zdravotní péče - režim, zaměřený na pití a pohyb - racionální strava - osobní hygiena - zdraví, nemoc, úraz - prevence úrazů, BESIP - základy první pomoci, tísňová volání - péče o nemocného, návštěva lékaře - základy asertivní komunikace, důraz na bezpečí své osoby a jak se chránit před zneužitím 	<ul style="list-style-type: none"> - vyznačí cestu do/ze školy bez rizik - rozpozná riziková místa a situace na cestě do školy, v okolí školy - pozná svou školu a své spolužáky - označí své místo k práci - řekne a napíše svoji adresu, popíše zajímavosti v okolí svého domova - určí místní historické památky (kostel, zvonici, radnici) - popíše péči o historické památky v České republice - správně nazve své rodinné členy a určí jejich role - pojmenuje blízké příbuzenské vztahy v rodině - udá výčet dobrých a špatných lidských vlastností - rozpozná odlišnosti spolužáků, k nimž projevuje respekt a toleranci - chová se podle pravidel slušného chování ve třídě i při mimoškolních akcích, chápe nutnost respektování daných pravidel chování - udá životní příklady ze své současnosti, minulosti i budoucnosti - popíše časově posloupně svůj denní režim - charakterizuje život rodiny měnící se v průběhu roku i časovou osou - uvede charakteristické znaky pro jednotlivá roční období - roztřídí přírodniny - správně pojmenuje části lidského organismu a jeho funkce - orientuje se v zásadách osobní hygieny, zdravého stylu života a výživy - správně uvede co je úraz, nemoc, zdraví, - respektuje zásady prevence úrazů a BESIP - ošetří drobná poranění s využitím příruční lékárničky - zapamatuje si důležitá čísla pro tísňové volání - popíše návštěvu lékaře, režim a domácí léčbu nemocného - na příkladech uvede, jak lze předcházet zneužívání své osoby - odmítne komunikaci, která je mu nepřijemná
Hodnocení	
<p>Vzhledem ke splnění očekávaných výstupů v předmětu prvouka byl Marek na konci první třídy hodnocen z tohoto předmětu známkou jedna. Slovní pochvala třídní učitelky při rozdávání vysvědčení: „<i>Marku, i v předmětu prvouka jsi splnil plán výuky. Velkou pochvalu Ti uděluji za samostatné plnění tvůrčích úkolů, při kterých bylo potřeba stříhat, rovnat a lepit. Na Tvém vysvědčení se u kolonky prvouka objevuje další jednička.</i>“</p>	

Zdroj: ŠVP vybrané ZŠ logopedické a vlastní šetření

2.3.2.5 Hudební výchova 1. třída

Tabulka 5: Hudební výchova 1. třída- obsah učiva a výstupy

Hudební výchova 1. třída	
Obsah učiva	Markovy splněné výstupy
<p>Vokální činnosti, nácvik písní</p> <ul style="list-style-type: none"> - uvolňovací cviky - správná technika zpěvu - dechová cvičení, nácvik pěveckého dýchání - nácvik měkkého hlasového začátku - správné tvoření tónu - zásady hlasové hygieny - nácvik nových písní, intonační a rytmická cvičení - sborový zpěv za opory učitelova hlasu či nástroje <p>Poslechové činnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozlišování zvuků a hlasů - rozlišování délky a výšky tónů - rozlišování tempa skladby - poslech krátkých skladeb určených dětem, poznávání písní podle tempa, rytmu a melodie - zvuky hudebních nástrojů <p>Instrumentální činnost</p> <ul style="list-style-type: none"> - rytmizace říkadla, „hra na tělo“ (příprava pro hru jednoduchými nástroji) - aspirace na správné vystižení rytmu při hře na Orffovy nástroje - doprovázení zpěvu a tance hrou na vymyšlené nástroje / denní potřeby, v okolí apod). - nácvik melodického doprovodu <p>Hudebně pohybové činnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - rytmizace říkadla s pohybovým doprovodem - „hra na tělo“ (vyjádření tempa) - vyjádření tempa a rytmu pohybem celého těla - pohybové hry s dětskými popěvkami - pochod s hudebním doprovodem 	<ul style="list-style-type: none"> - při zpěvu pečlivě vyslovuje - nacvičuje techniku měkkého hlasového začátku, - nacvičuje techniku správného tvoření tónů a pěveckého dýchání - zpívá písně dle svých individuálních možností (za podpory hlasu učitele či nástroje, nápodobou zpěvu učitele ve sboru nebo sólově - rozlišuje hlasy, zvuky a tóny - prakticky se orientuje v protikladech pojmů: rychlý, tichý, vysoký, stoupavý, tedy pomalý hlasitý, hluboký tón a v pomalých a rázných skladbách - soustředěně poslouchá krátké skladby, poznává písně pro děti - známé hudební nástroje rozpozná dle tvaru a zvuku - vyjádří rytmus říkadla a poslouchané nebo zpívané písně „hrou na tělo“ nebo hrou na jednoduché Orffovy nástroje - za pomoci se pokusí dle hudebního doprovodu předvést různé tempo kroků - vyzkouší si baletní a moderní tanec - vyjádří rytmus říkadla, popěvku nebo písničky „hrou na tělo“ - pochoduje s pomocí na počítání, se zpěvem a s hudebním doprovodem
Hodnocení	
<p>Vzhledem ke splnění očekávaných výstupů v předmětu hudební výchova byl Marek na konci první třídy hodnocen z tohoto předmětu známkou jedna. Slovní pochvala třídní učitelky při rozdávání vysvědčení: „A máme tu hudební výchovu. I v té jsi, Marku, splnil plán výuky. Poznáváš písně a hudební nástroje podle zvuku. Za tento předmět Tě chválím především za pilné učení písniček a za hlášení se ke zkoušení ze zpěvu a uděluji Ti na vysvědčení další jedničku.“</p>	

Zdroj: ŠVP vybrané ZŠ logopedické a vlastní šetření

2.3.2.6 Výtvarná výchova 1. třída

Tabulka 6: Výtvarná výchova 1. třída- obsah učiva a výstupy

Výtvarná výchova 1. třída	
Obsah učiva	Markovy splněné výstupy
<p>Výtvarné osvojování skutečnosti (kresba, malba)</p> <ul style="list-style-type: none"> - vlastnosti výtvarných materiálů (pastelky, voskovky, prstové a vodové barvy) - základní barvy - základní výtvarné dovednosti - kresba: šikmá, vodorovná a svislá čára - malba: otisky štětce, plynulé tahy štětcem všemi směry, rovnoměrné vyplňování plochy barvou, zvětšování barevných ploch krouživým pohybem - základní rovinné geometrické tvary, kresba a malba rovinných geometrických tvarů - snaha o vystižení tvaru věcí denní potřeby - tematické práce ze života dětí a jejich rodiny <p>Dekorativní práce</p> <ul style="list-style-type: none"> - rytmické řazení prvků (nalepování prvků z papíru nebo přírodního materiálu, kresba a malba prvků, otisky předmětů a přírodnin) - rytmické řazení barevných ploch <p>Prostorové vytváření</p> <ul style="list-style-type: none"> - vlastnosti materiálů pro prostorové vytváření (suchý a mokrý písek, sníh, modelovací hmota) - základní zpracování plastických materiálů (hnětení, přidávání, ubírání, tvarování) - otisky přírodnin do plastických materiálů <p>Výtvarné práce spojené s experimentováním</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapouštění barev - do mokré plochy - do klovatiny - rozfoukávání barevných skvrn - otiskování přírodnin <p>Výtvarné umění a životní prostředí</p> <ul style="list-style-type: none"> - ilustrace pohádek, nejznámější ilustrátoři dětské literatury (Lada, Čtvrtek), animované filmy - beseda o dětských knihách a ilustracích (pokus o vlastní ilustraci přečtené pohádky) - rozsahem i obsahem přiměřené výstavy (např. práce dětí MŠ, ZŠ, ZUŠ, ilustrace, loutky...) - rozhovor nad výtvarným dílem: co jsem chtěl ztvárnit, co se mi povedlo, co budu příště dělat jinak - citlivé hodnocení práce spolužáků 	<ul style="list-style-type: none"> - určuje vlastnosti základních materiálů pro kresbu a malbu (zrakem, hmatem, čichem) - pojmenuje základní barvy - osvojuje si základní dovednosti pro kresbu a malbu - pojmenuje základní geometrické tvary a jejich kresbu a malbu využívá při zachycení tvaru věcí denní potřeby - rozvíjí fantazii a výtvarné dovednosti při samostatném zpracování tématu z vlastního života a života rodiny - rozvíjí svou fantazii při dekorativních činnostech - rozvíjí smysl pro rytmus řazením prvků, barev a barevných ploch - určuje vlastnosti základních materiálů pro prostorové vytváření (zrakem, hmatem, čichem) - s využitím základních dovedností pro zpracování plastických materiálů modeluje z písku, sněhu a modelovací hmoty na dané téma i dle vlastní fantazie - poznává strukturu přírodních materiálů - experimentuje s barvou: barvu zapouští do mokré plochy a popíše výsledek rozpíjení a míchání barev - poznává vlastnosti mokré barevné skvrny - otiskuje přírodniny, poznává jejich strukturu - vysvětlí pojem ilustrace - beseduje o dětských knihách a ilustrátorech - poznává dílo nejznámějších ilustrátorů dětské literatury z knih a animovaných film (snaží se o vlastní ilustraci přečtené pohádky) - navštěvuje obsahem i rozsahem přiměřené výstavy - vypráví o vlastní tvorbě, vyjadřuje pocity z vlastní tvorby, hodnotí svoji práci - citlivě hodnotí práci spolužáků
Hodnocení	
<p>Vzhledem ke splnění očekávaných výstupů v předmětu výtvarná výchova byl Marek na konci první třídy hodnocen z tohoto předmětu známkou jedna. Slovní pochvala třídní učitelky při rozdávání vysvědčení: „A i z výtvarné výchovy Ti, Marku, uděluji jedničku, protože jsi splnil plán výuky tohoto předmětu a Tvými výsledky jsou krásné výkresy. U tohoto předmětu Tě chválím za čistou, pěknou práci, a především za samostatnost při výtvarničení.“</p>	

Zdroj: ŠVP vybrané ZŠ logopedické a vlastní šetření

2.3.2.7 Tělesná výchova 1. třída

Tabulka 7: Tělesná výchova 1. třída- obsah učiva a výstupy

Tělesná výchova 1. třída	
Obsah učiva upravený dle PO	Markovy splněné upravené výstupy
<ul style="list-style-type: none"> - zásady bezpečnosti při cvičení v tělocvičně, bazénu, na hřišti a v přírodě, pravidla práce v odborných učebnách pro pohybové aktivity - osobní hygiena před cvičením a po cvičení - vhodné a nevhodné prostředí pro pohybové aktivity - vhodné oblečení a vybavení pro cvičení v tělocvičně, bazénu, na hřišti a v přírodě - první pomoc při poranění, vybavení lékárničky - dopravní výchova (přecházení vozovky a křižovatky, semaforey) - význam pohybu a sportu pro zdraví člověka - sport jako prostředek k navazování přátelských vztahů - základní odborná tělocvičná terminologie osvojených činností (pohyby celého trupu a paží) - cvičení dle pokynů s využitím odborné terminologie - protahovací, vyrovnávací, dechová, kompenzační a relaxační cvičení, příprava na pohybovou činnost a zklidnění po rušném cvičení - cvičení s pomocí na rehabilitačních balónech - pořadová cvičení, základní povely (Pozor!, Pohov!, nástup podle velikosti, pozdrav) - hry pro rozvoj sociálních vztahů (spolupráce hráčů) - hry pro rozvoj prostorové orientace a postřehu - základní manipulace s míčem (přenášení, podávání, kutálení, přihrávka spodním obloukem obouruč a jednoruč, horním obloukem jednoruč, chytání) - hry podle upravených pravidel <p>plavání</p> <ul style="list-style-type: none"> - adaptace na vodní prostředí formou her - průpravná cvičení (s pomůckami) - dýchání do vody 	<ul style="list-style-type: none"> - dodržuje zásady bezpečnosti a hygieny při cvičení v tělocvičně, bazénu, na hřišti a v přírodě, řídí se pravidly práce v odborných učebnách pro pohybové aktivity - rozlišuje vhodné a nevhodné prostředí pro pohybové aktivity - vybírá vhodný cvičební úbor pro pohybové aktivity v tělocvičně, bazénu, na hřišti a v přírodě - ošetří drobná poranění, pojmenuje vybavení lékárničky a vysvětlí jeho použití - seznámí se s dopravní situací v okolí školy, osvojil si bezpečnou cestu do/ze školy - zhodnotí význam pohybu a sportu pro zdraví člověka, vznik a rozvoj přátelských vztahů - cvičí podle pokynů vyučujícího s využitím základů odborné tělocvičné terminologie osvojených činností - provádí podle pokynů protahovací, vyrovnávací, dechová, kompenzační a relaxační cvičení v rámci svých možností jako přípravu na pohybovou činnost a zklidnění po rušném cvičení - využívá s pomocí rehabilitační balóny ke cvičení - správně reaguje na základní povely pořadových cvičení - s pomocí rozvíjí prostorovou orientaci a sociální vztahy při pohybových hrách - provádí základní manipulace s míčem - formuluje svoje názory při domlouvání pravidel her - respektuje domluvená pravidla her a soutěží - chová se ohleduplně ke spoluhráčům - správně dýchá pod vodou - splývá s plaveckými pomůckami - cvičí dle pokynů ve vodě
Hodnocení	
<p>Vzhledem ke splnění upravených očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření v předmětu tělesná výchova byl Marek na konci první třídy hodnocen z tohoto předmětu známkou jedna. Slovní pochvala třídní učitelky při rozdělování vysvědčení: „Marku, i z kolonky tělesná výchova se na Tebe bude usmívat další bič. Splnil jsi svůj plán výuky tohoto předmětu. Za tento předmět Tě chválím především za Tvé výkony ve školním bazénu.“</p>	

Zdroj: ŠVP vybrané ZŠ logopedické a vlastní šetření

2.3.2.8 Pracovní vyučování (PV) 1. třída

Tabulka 8: Pracovní výchova 1. třída- obsah učiva a výstupy

Pracovní vyučování (PV) 1. třída	
Obsah učiva	Markovy splněné výstupy
<ul style="list-style-type: none"> - bezpečnost a hygiena práce v hodinách PV - nástroje pro dílenské práce, práci v kuchyni a na zahradě, názvosloví a výběr vhodných nástrojů Práce s drobným materiálem - muchlání, vytrhávání, stříhání, skládání a lepení papíru, vystřihování - hnětení, mačkání, přidávání a ubírání, koulení, válení modelovací hmoty - vytváření základních tvarů: koule, šišky, placky - vytváření předmětů složených z těchto tvarů - modelování ze sněhu a z písku - práce s přírodním materiálem - navlékání drobných plodů - jednoduché krmítko pro ptáky - otisky přírodnin do plastických materiálů - sváteční dekorace z přírodních materiálů Montážní a demontážní práce - třídění podle tvaru, velikosti a barvy - navlékání korálků - práce s konstrukční a hříbečkovou stavebnicí Pěstitelské práce - pozorování přírody v průběhu roku, charakteristika změn v přírodě v průběhu jednotlivých ročních období - péče o pokojové rostliny - příprava záhonů - výsev, pěstování a sklizeň ředkvičky a hrachu (kypření půdy, vytrhávání plevelů, závlhka) - péče o trávník v okolí školy (vyhrabávání listů a suché trávy) Příprava pokrmů, práce v domácnosti - sebeobsluha a osobní hygiena - hygiena provozu domácnosti - úklid třídy, péče o školní pomůcky a hračky - příprava jednoduchého pokrmu (svačina) - mytí a utírání nádobí, vhodné mycí prostředky - základy správné výživy, výběr zdravých potravin - úprava stolu - zásady slušného chování u stolu - nácvik provlékání, šití předního stehu na kartonu 	<ul style="list-style-type: none"> - řídí se zásadami hygieny a bezpečnosti práce v hodinách PV - pojmenuje nástroje pro dílenské práce, práci v kuchyni a na zahradě, volí vhodné nástroje a pracuje s nimi podle zásad bezpečnosti práce - osvojil si základní dovednosti (viz učivo) pro zpracování papíru, modelovací hmoty, přírodního a drobného materiálu - jednoduchými postupy vytváří z papíru, modelovací hmoty, přírodního a drobného materiálu různé předměty (viz učivo) - určuje vlastnosti použitých materiálů - pracuje podle slovního návodu nebo předlohy (vzorový výrobek nebo obrázek) - vytváří prostorové práce ze sněhu a z písku - třídí předměty podle tvaru, velikosti a barvy - rozvíjí svoji fantazii a zručnost při práci se stavebnicemi, pracuje podle vlastní fantazie - v průběhu roku pozoruje přírodu a výsledky pozorování shrne do charakteristiky jednotlivých ročních období - pečuje o pokojové rostliny - připraví půdu pro pěstování rostlin na zahradě - pěstuje a sklízí ředkvičky a hrách na školní zahradě - pečuje o trávník v okolí školy - osvojil si základy sebeobsluhy a osobní hygieny - udržuje pořádek ve třídě, stará se o školní pomůcky a hračky - připraví jednoduchý pokrm (dle výběru učitele a žáků) - umyje a utře nádobí, volí vhodné mycí prostředky - vybírá potraviny podle zásad správné výživy - jednoduchým způsobem prostře stůl - u stolu se chová podle zásad slušného chování - navlékne jehlu, šije přední steh na kartonu
Hodnocení	
<p>Vzhledem ke splnění očekávaných výstupů v předmětu pracovní vyučování byl Marek na konci první třídy hodnocen z tohoto předmětu známkou jedna. Slovní pochvala třídni učitelky při rozdávaní vysvědčení: „<i>Tak a jsme na konci vysvědčení u předmětu pracovní vyučování. Tak jako z výtvarné výchovy, tak i z pracovního vyučování Ti, Marku, náleží ohodnocení známkou jedna. Splnil jsi plán tohoto předmětu a opět Tě z tohoto předmětu chválím za pečlivost, pilnost a samostatnost. Tudiž Ti, Marku, s radostí předávám Tvé první vysvědčení se samými krásnými, zaslouženými jedničkami.</i>“</p>	

Zdroj: ŠVP vybrané ZŠ logopedické a vlastní šetření

2.3.3 Absolvování 2. třídy na vybrané ZŠ logopedické

Vyhodnocení podpůrných opatření, která byla Markovi poskytnuta pro výuku v první třídě, poukázalo na fakt, že nastavená podpůrná opatření vyhovovala na kompenzaci vady řeči, ale nevyhovovala směrem k tělesnému postižení žáka (DMD). Pro další vzdělávání bylo nutné zakoupit speciální židli Freaky Sport s kluzáky a podložkou pod židli pro lepší manipulaci. V této židli se Marek cítí pohodlně, a může tak dobře nadále plnit vzdělávací program. Při všech činnostech ve 2. třídě se objevila potřeba větší asistence asistenta pedagoga vzhledem ke zhoršujícímu se zdravotnímu stavu v důsledku diagnózy progresivní svalová dystrofie Duchennova typu. V rámci podpůrných opatření byl stále mimo jiné kladen důraz na intenzivní logopedickou péči, neboť vada řeči (dysartrie) přetrvává. Výstupy předmětu tělesná výchova byla vzhledem ke zdravotnímu postižení upravena v rámci podpůrných opatření. Marek nadále při výuce používal učebnice, pracovní sešity a další pomůcky standartní pro žáky ZŠ. Ostatní podpůrná opatření (PO) z doporučení SPC ze dne 1. 9. 2016 měla platnost do 31. 8. 2018, tedy byla platná pro 1. a 2. třídu:

- intenzivní logopedická náprava;
- speciálně pedagogické prostředky vzdělávání, metody, postupy a formy;
- kompenzační a rehabilitační pomůcky;
- tolerování výkyvů ve výkonnosti;
- poskytování individuálního přístupu;
- nezavrhování do hodnocení specifických chyb, které souvisejí s poruchou;
- posilování koncentrace pozornosti;
- větší využívání zrakové podpory;
- poskytování delší časové dotace na vypracování úkolů;
- tolerantnější klasifikaci- při výrazném selhání preferovat slovní hodnocení;
- dopomoc prvního kroku, kontrola porozumění, prodloužený výklad učiva;
- zohlednění komunikační problémy ve vyjadřování;
- zajištění služeb asistenta pedagoga po celou dobu vyučování a pobytu ve škole, zdůvodnění: zvýšený dohled, kompenzování poruchy pozornosti, individuální dohled při výkyvech v chování, dopomoc s respektováním pravidel a norem, zklidnění, zvýšená individuální péče, pomoc kvůli zhoršující se hrubé motorice (pobyty venku, asistence ve výtahu při překonávání bariér apod.);

- zajištění mechanického vozíku na překonávání delších vzdáleností;
- zcela individuální přístup s ohledem na aktuální stav pro snadnější a větší unavitelnost v důsledku diagnózy DMD;
- střídání pracovní činnosti s krátkou relaxací;
- celkově respektující a podporující přístup.

Při výuce Marek používal učebnice, pracovní sešity a další pomůcky standardní pro žáky 2. ročníku. Jednu sadu učebnic měl doma, druhou ve škole.

V podkapitolách níže jsou do tabulek zpracovány jednotlivé předměty 2. ročníku- obsah učiva a Markovo plnění očekávaných výstupů stanovených v ŠVP vybrané ZŠ logopedické.

Markovo vysvědčení ze 2. třídy ZŠ logopedické je součástí přílohy č. 10.

2.3.3.1 Český jazyk 2. třída

Tabulka 9: Český jazyk 2. třída- obsah učiva a výstupy

Český jazyk 2. třída	
Obsah učiva	Markovy splněné výstupy
<p>Mluvnice</p> <ul style="list-style-type: none"> - skladba věty- jednoduchá a souvětí - druhy vět a jejich jazykové a zvukové prostředky - sled vět v textu - stavba věty- slova podřazená, nadřazená a souřadná - slovosled ve větě - skladba slova, slabik, hlásek, písmen, rozdělení hlásek - abeceda, abecední řazení slov - na konci a uvnitř slov znělé a neznělé hlásky - dělení slov na slabiky - podmínky správného psaní písmene ě - představená vybraných slovních druhů- podstatných jmen, sloves a předložek - pravidla psaní jmen osob a zvířat <p>Sloh</p> <ul style="list-style-type: none"> - formy společenského styku, rozhovor - popisování - dějové vypravování <p>Čtení a literární výchova</p> <ul style="list-style-type: none"> - výrazné a souvislé čtení jednoduchých textů - výslovnost, slovní přízvuk, tempo řeči - čtení nahlas a potichu - koncentrovaný poslech četby prózy a poezie - ilustrování k textu - vyprávění, dramatizace pohádek a povídek - báseň, verš, rým - individuální četba <p>Psaní</p> <ul style="list-style-type: none"> - hygienické návyky při psaní - tvary písmen abecedy a číslic - spojování písmen, slabik, opisování a přepisování - psaní diakritických znamének 	<ul style="list-style-type: none"> - projevuje se ústně i písemně, tvoří krátká souvislá vyjádření - píše v jednoduchých větách - rozlišuje jednotlivé základní druhy vět - seřadí věty dle posloupnosti - určí slova nadřazená a podřazená - skládá slova ve větě smysluplně - ovládá výslovnost a psaní krátkých a dlouhých samohlásek a i-y po měkkých a tvrdých souhláskách - hláskuje a abecedně řadí slova -správně napíše a odůvodní psaní znělé a neznělé souhlásky uvnitř a na konci slov: b- p, d- t, d' t', z - s, ž- š, v- f, h- ch - dle stavby slova dělí slova na konci řádku - správně napíše a odůvodní výslovnost a psaní slov se skupinami dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě - správně vyjmenuje slovní druhy a určí v textu podstatná jména, slovesa a předložky - rozezná jména vlastní a obecná - správně píše vlastní jména osob a zvířat - používá základy slušného chování v konverzaci - dbá základních pravidel v rozhovoru - nazve předměty a vylíčí jejich charakteristiky - píše správně jednoduchá sdělení - přečte jednoduchý text plynule - dbá na správnou výslovnost, slovní přízvuk, tempo řeči - čte potichu i nahlas s porozuměním textu - naslouchá přednášenému textu se soustředěním - ilustraci spojuje s textem i dle děje - vypráví vlastní zážitky, dovypráví příběh vlastními slovy i jej zahraje - přednáší - čte dětské pohádky a příběhy, o přírodě, věcech, dokáže o knihách vyprávět - vyjadřuje své pocity z přečteného textu - aplikuje v praxi hygienické návyky při psaní - správně píše písmena a zapisuje číslice - správně napojuje písmena a slabiky - píše opisy a přepisy textů - používá znaménka ve slovech i větách - píše správně velká písmena na začátku vět
Hodnocení	
<p>Vzhledem ke splnění očekávaných výstupů v předmětu český jazyk byl Marek na konci druhé třídy hodnocen z tohoto předmětu známkou jedna. Slovní pochvala třídní učitelky při rozdávání vysvědčení: „I v tomto školním roce Tě, Marku chválím za dobře plněný učební plán v předmětu český jazyk. Rozvíjel ses ve psaní, při kterém sis utvrzoval správné tvary písmen. Zdokonalil si své čtení. Seznámil se s gramatickými jevy a já Tě chválím za to, jak sis je dobře osvojil, a jak je zvládáš prakticky správně používat.“</p>	

Zdroj: ŠVP vybrané ZŠ logopedické a vlastní šetření

2.3.3.2 Řečová výchova 2. třída

Tabulka 10: Řečová výchova 2. třída- obsah učiva a výstupy

Řečová výchova 2. třída	
Obsah učiva	Markovy splněné výstupy
<ul style="list-style-type: none"> - relaxační cvičení - dechová cvičení- nádech, výdech, dechová ekonomie - hlasová cvičení - cvičení měkkého hlasového začátku slov, rozeznávání rezonančních dutin, hlasové hry (hlas tenký, hrubý, vysoký, nízký, hlasitý, tichý), citové zabarvení hlasu - cvičení na rozvoj pohyblivosti mluvidel, rtů a jazyka, dolní čelisti a měkkého patra - reedukace vad výslovnosti jednotlivých hlásek - samostatná práce podle pokynů učitele - tvoření otázek, odpovědi na otázky - rozhovor podle základních komunikačních pravidel - verbální a neverbální komunikace a její využití - rozvoj slovní zásoby - slova nadřazená, podřazená, vymyšlení slov na dané téma, popis - dějového obrázku, tvoření jednoduché věty na dané slovo - gramatické tvary podstatných a přídavných jmen, sloves - cvičení na rozvoj koncentrace pozornosti - cvičení zaměřená na rozvoj paměti - zraková diferenciacie (obrázky a písmena) - sluchová diferenciacie a rozvoj fonemického sluchu <ul style="list-style-type: none"> - poznávání zvuků -diferenciacie délky samohlásek a slabik - „bzučák“ -opakování jednoduchého rytmu, rytmizace říkadla -určení první a poslední hlásky slov -vymyšlení slov na danou hlásku, poznat danou hlásku ve slově - určování počtu slabik ve slově, najít slovo (obrázek) podle počtu slabik (1- 3slabičná slova) - analyticko- syntetické činnosti - recitace krátkých básniček, říkadla - koncentrované naslouchání příběhu, pohádce - vyprávění krátkého příběhu a pohádky podle návodných otázek nebo obrázků - zachycení dějové posloupnosti pohádky, příběhu - vyjádření vlastních pocitů z četby - pokus o dramtizaci krátké pohádky, příběhu - mluvní doprovod při rozvoji jemné motoriky, říkadla s grafomotorickým záznamem 	<ul style="list-style-type: none"> - snaží se o pečlivou výslovnost a vhodné tempo řeči - užívá měkký hlasový začátek, dodržuje zásady hlasové hygieny - pracuje podle pokynů učitele, snaží se o samostatnou práci - odpovídá na otázky, tvoří otázky - respektuje základní komunikační pravidla - vhodně používá verbální a neverbální formy komunikace - třídí slova podle významu - popisuje obrázek s použitím celých vět, tvoří věty - v mluvě správně používá gramatické tvary slov - soustředí se na práci - trénuje zrakovou, sluchovou a hmatovou paměť - rozlišuje shodné, podobné a osově symetrické obrázky a písmena - poznává běžné zvuky - zřetelně rozlišuje délku slabik - opakuje jednoduchý rytmus, rytmizuje říkadla - určí první a poslední hlásku slov - vymyšlí slova začínající danou hláskou, pozná danou hlásku ve slovech - sluchem rozkládá věty na slova, dvojslabičná a trojslabičná slova na slabiky, slabiky na hlásky - skládá slabiky z hlásek, slova ze slabik - zapamatuje si a reprodukuje krátké básničky a říkadla - naslouchá krátkým pohádkám a příběhům - vypráví krátké příběhy a pohádky podle návodných otázek nebo obrázků, vypráví vlastní zážitky - dodržuje dějovou posloupnost příběhu - vyjádří vlastní pocity z četby - zkusí dramtizovat jednoduché příběhy - osvojit si správné držení těla při psaní, úchop a přítlak psacího náčiní
Hodnocení	
<p>Vzhledem ke splnění očekávaných výstupů v předmětu řečová výchova byl Marek na konci druhé třídy hodnocen z tohoto předmětu známkou jedna. Paní učitelka, klinická logopedka, po celý rok ve výuce Marka za jeho výkony velmi chválila.</p>	

Zdroj: ŠVP vybrané ZŠ logopedické a vlastní šetření

2.3.3.3 Matematika 2. třída

Tabulka 11: Matematika 2. třída- obsah učiva a výstupy

Matematika 2. třída	
Obsah učiva	Markovy splněné výstupy
<p>Matematické operace v oboru 0- 20</p> <ul style="list-style-type: none"> - početní úkony na plus a minus v oboru do dvaceti přes 10 <p>Matematické operace v oboru 0-100</p> <ul style="list-style-type: none"> - psaní a četba číslic do 100 - obeznámenost s číselnou osou do sta - numerace do 100 po jedné a po desítkách (využití počítadla, peněz, čtvercové sítě...) - porovnávání čísel, slovní úlohy - zaokrouhlování čísel na desítky - plus a minus násobků 10 - početní operace na plus a minus v oboru do 100 bez přechodu i s přechodem přes desítku - počítání s použitím závorek - tvorba a vypracovávání slovních úloh na sčítání a odčítání - početní transakce s penězi- bankovky a mince do stokoruny - vztahy $o n - více$, $o n - méně$, řešení slovních úloh - násobení a dělení - názor výše uvedených početních operací s počtem různých předmětů - opakovaným sčítáním úkon násobení - násobek, činitel, záměna činitelů - násobení 2, 3, 4 a 5, řady násobků daného čísla - vztahové předměty mezi dělením a násobením - zautomatizování násobilky do 5 - násobení a dělení ve slovních úlohách - tvorba a vypracovávání úloh na vztahy x-krát, x-krát více - řešení slovních úloh se dvěma početními výkony <p>Geometrie</p> <ul style="list-style-type: none"> - kreslení křivých čar, rýsování přímých čar - bod (vyznačení, popis) - úsečka, krajní body úsečky, rýsování úseček - délka úsečky, měření délky úsečky - jednotky centimetr, decimetr, metr; praktická měření - rovinné a prostorové geometrické tvary - tvarování těles modelovací hmotou, stavění z těles - orientace v čase, jednotky času - praktická měření času (vytváření tabulek, schémat, pozorování závislostí) 	<ul style="list-style-type: none"> - počítá početní úkony na plus a minus v oboru do dvaceti s přechodem přes 10, i ve slovních úlohách - čte a zapisuje čísla 0- 100, doplní čísla v číselné řadě - zobrazí číslo na číselné ose - určuje počet prvků v souboru, vytváří soubory o daném počtu prvků, přiřazuje číslice k počtu prvků - porovnává čísla, používá symboly $<$, $>$, $=$ - řeší a tvoří jednoduché slovní úlohy na porovnávání čísel - zaokrouhluje čísla na desítky, zapíše příklady zaokrouhlování - sčítá a odčítá násobky deseti - sčítá a odčítá v oboru do 100 bez přechodu i s přechodem přes desítku, doplňuje tabulky sčítání a odčítání - řeší příklady za použit závorek - správně aplikuje početní úkony na plus a minus v praktických úlohách - počítá praktické úlohy s penězi, vypočítá a zaplatí cenu nákupu - řeší a tvoří jednoduché slovní úlohy na vztahy $o n - více$, $o n - méně$ - prakticky využívá znalost násobilky 2- 5 - násobí a dělí v oboru násobílek 2, 3, 4, 5; zapisuje příklady - doplňuje tabulky násobení a dělení - vypočítá kombinované úlohy např. dělení s odčítáním - tvoří a vypracovává úlohy na vztahy x-krát více, x-krát méně - počítá úlohy se dvěma početními úkony (např. sčítání a násobení) - rozlišuje křivé a přímé čary , vyznačí a popíše body - rýsuje úsečky, označí krajní body úsečky - odhaduje, měří a zapisuje délku úsečky s pomocí pravítka - užívá jednotky cm, dm a m při praktických měřeních - rozlišuje rovinné a prostorové geometrické tvary v praxi - měří a porovnává velikost geometrických tvarů a těles - orientuje se v čase na den, hodinu, minutu, sekundu, provádí praktická měření času a zapisuje je do tabulek - orientuje se a pojmenovává matematické závislosti v praxi
Hodnocení	
<p>Dle splněných očekávaných výstupů v předmětu matematika byl Marek na konci druhé třídy hodnocen známkou jedna. Slovní pochvala třídní učitelky při rozdávání vysvědčení: „<i>Marku, učivo předmětu matematika pro druhý ročník jsi zvládl výborně. Velmi dobře ses zapojoval do řešení slovních úloh, výborně jsi pracoval na interaktivní tabuli, kde jsi řešil různé matematické úlohy. Pochvalu Ti uděluji za velmi hezky vedené sešity z matematiky. Opět jsi hodnocen v tomto předmětu nejlepší známkou, tedy jedničkou.</i>“</p>	

Zdroj: ŠVP vybrané ZŠ logopedické a vlastní šetření

2.3.3.4 Prvouka 2. třída

Tabulka 12: Prvouka 2. ročník- obsah učiva a výstupy

Prvouka 2. třída	
Obsah učiva	Markovy splněné výstupy
<p>Místo, kde žijeme</p> <ul style="list-style-type: none"> - znalost místa bydliště a školy i jejich blízkého a okolí - trasa k vytčenému místu - dopravní značky, BESIP pro chodce - doprava, dopravní prostředky <p>Lidé kolem nás</p> <ul style="list-style-type: none"> - funkce rodiny, její život - datum narození - práce fyzická a duševní - různá povolání, jejich popis a význam - obchod a firmy v regionu - soužití lidí - výchova k toleranci a ohleduplnosti - vzorce chování lidí - princip demokracie <p>Lidé a čas</p> <ul style="list-style-type: none"> - proměny způsobu života a bydlení, průběh lidského života - orientace v čase - svátky a významné dny - denní režim - historické a kulturní památky regionu - pověsti a události v regionu <p>Rozmanitost přírody</p> <ul style="list-style-type: none"> - změny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích - důležitost ochrany přírody - odpovědnost lidí za životní prostředí - péče o volně žijící zvířata - zvířata chovaná doma a jejich mláďátka - bytové rostliny, rostliny na zahradě, práce na zahradě - rostliny v lese <p>Člověk a jeho zdraví</p> <ul style="list-style-type: none"> - vývoj jedince, tělesné funkce, popis lidského těla, pohlavní rozdíly - péče o zdraví- prevence nemocí a úrazů, ochrana zraku a sluchu, první pomoc, BESIP - osobní bezpečí- chování v mimořádných situacích, přivolání pomoci, tísňová volání 	<ul style="list-style-type: none"> - orientuje se v okolí školy a domova, správně napíše školní adresu i adresu svého bydliště - dodržuje zásady BESIP pro chodce - pozná základní dopravní značky a chápe jejich význam - rozliší různé dopravní prostředky - orientuje se v rodinných vztazích, v rolích rodinných příslušníků - zapíše datum narození - uvede a popíše povolání rodičů - pozná a pojmenuje dle pracovních činností různá povolání - vysvětlí společenskou potřebu rozmanitosti lidských povolání - aplikuje pravidla slušného chování v modelových situacích - vysvětlí pojmy jako je kamarádství a ohleduplnost, vyjmenuje možnosti snášenlivosti k nevyhovujícímu chování spolužáků či naopak k jejich kladům - porovná minulost a současnost - představí lidské zvyky, jejich práci a spoluzití - porovná způsob života lidí v minulosti a v současnosti - vyjmenuje měsíce kalendářního a školního roku, orientuje se v týdnech, dnech, hodinách a minutách - určí vhodný denní režim pro školáka s vhodnými pracovními a odpočinkovými aktivitami - předloží výčet významných kulturních a historických památek a událostí z regionu školy - převypráví pověsti, vztahující se k jeho bydlišti - zaznamená roční přírodní proměny - správně označí ohleduplné chování k životnímu prostředí - ví, jak pečovat o volně žijící zvířata (v lese) - určí a správně pojmenuje zvířata chovaná doma i s a jejich mláďaty - rozlišuje pokojové rostliny, zeleninu, ovoce - rozlišuje listnaté a jehličnaté stromy, lesní plody - uvede charakteristické znaky předškolního, školního a dospělého věku - uvede příklady prevence nemocí a úrazů, ochrany zraku a sluchu - ošetří drobné poranění - respektuje pravidla BESIP pro chodce a cyklisty - popíše chování v situaci obecného ohrožení, přivolá pomoc
Hodnocení	
<p>Vzhledem ke splnění očekávaných výstupů v předmětu prvouka byl Marek na konci druhé třídy hodnocen z tohoto předmětu známkou jedna. Slovní pochvala třídní učitelky při rozdávání vysvědčení: „<i>I učivo předmětu prvouka pro druhý ročník jsi zvládl, Marku, na jedničku. Opět Ti uděluji velkou pochvalu za samostatné řešení a zvládnutí praktických úloh.</i>“</p>	

Zdroj: ŠVP vybrané ZŠ logopedické a vlastní šetření

2.3.3.5 Hudební výchova 2. třída

Tabulka 13: Hudební výchova- obsah učiva a výstupy

Hudební výchova 2. třída	
Obsah učiva	Markovy splněné výstupy
<p>Vokální činnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - hlasová cvičení, nácvik měkkého hlasového začátku, hlasová hygiena - tvoření tónu - dechová cvičení, nácvik pěveckého dýchání - cvičení výslovnosti, otvírání úst, brumendo - nácvik nových písní napodobováním vzoru učitele - zpěv písní dle výběru vyučujícího <p>Poslechové činnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - skladby k poslechu - složené písně a písně lidové - dětské písně - poslech dětského sborového zpěvu - seznámení s prací dirigenta - různé hudební žánry a tolerance k nim - poslech a poznávání hudebních nástrojů podle zvuku i tvaru <p>Instrumentální činnost</p> <ul style="list-style-type: none"> -rytmizace říkadla, „hra na tělo“ (průprava pro hru na instrumenty) - vystižení rytmu písně hrou na Orffovy nástroje - hra na neobvyklé nástroje jako doprovod zpěvu či k tanci - nácvik melodického doprovodu <p>Hudebně pohybové činnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - rytmizace říkadla s pohybovým doprovodem - „hra na tělo“ (vyjádření tempa) - vyjádření tempa a rytmu pohybem celého těla – pohybové hry - pochod s hudebním doprovodem <p>Seznámení s pojmy z hudební nauky</p> <ul style="list-style-type: none"> - zápis houslového klíče, noty půlových, čtvrt'ových, osminových ve zlomkovém koláči - repetice, dynamické značky - notová řada a její grafické znázornění - vzestupná, sestupná, lomená melodie 	<ul style="list-style-type: none"> - nacvičuje techniku měkkého hlasového začátku, správného tvoření tónů a pěveckého dýchání - při zpěvu pečlivě vyslovuje - zpívá dle svých individuálních možností za hlasové opory učitele nebo melodického nástroje, nápodobou zpěvu učitele ve sboru nebo sólově) - poslouchá v klidu ukázky hudebních žánrů - rozpozná tóny, tempo a dynamiku hudby - vysvětlí potřebu hudební tolerance - pozná podle zvuku i tvaru bubínek a buben, trubku, pozoun, kontrabas, baskytaru a klarinet - vysvětlí rozdíl ve stavbě hudebních nástroj - vyjádří rytmus říkadla a poslouchané nebo zpívané písně „na tělo“ nebo hrou na jednoduché Orffovy nástroje rytmizuje a melodizuje skladby, jednoduše improvizuje v rámci hudebních forem) - vyjádří rytmus říkadla, popěvku nebo písničky „hrou na tělo“ nebo pohybem celého těla -vyjádří pohybem hudbu- tempo, dynamiku apod. - předvede pochodový krok se zpěvem a s hudebním doprovodem - zpívá dle dynamických značek - rozpozná a zapíše houslový klíč - orientuje se v notovém zápisu a umí jej zapsat - rozlišuje melodii vzestupnou, sestupnou a lomenou
Hodnocení	
<p>Vzhledem ke splnění očekávaných výstupů v předmětu hudební výchova byl Marek na konci druhé třídy hodnocen z tohoto předmětu známkou jedna. Slovní pochvala třídní učitelky při rozdávání vysvědčení: „Z hudební výchovu jsi, Marku, také splnil plán výuky. Pochvalu ode mě dostáváš za hudební nauku, za psaní a čtení not a houslového klíče. Do kolonky hudební výchova jsem Ti zaslouženě připsala další jedničku.“</p>	

Zdroj: ŠVP vybrané ZŠ logopedické a vlastní šetření

2.3.3.6 Výtvarná výchova 2. třída

Tabulka 14: Výtvarná výchova 2. ročník- obsah učiva a výstupy

Výtvarná výchova 2. třída	
Obsah učiva	Markovy splněné výstupy
<p>Výtvarné osvojování skutečnosti (kresba, malba)</p> <ul style="list-style-type: none"> - vlastnosti výtvarných materiálů (tužka, pastelky, voskovky, suchý pastel, vodové barvy, inkoust) - základních a vybrané podvojně barvy - základní výtvarné dovednosti - kresba: tenká a silná linie všemi směry - malba: zvětšování barevných ploch krouživým pohybem, plynulé tahy plochým i kulatým štětcem všemi směry s různou silou přítlaku - základní rovinné geometrické tvary, kresba a malba rovinných geometrických tvarů - snaha o vystižení tvaru věcí denní potřeby - snaha o vystižení tvaru přírodních objektů - tematické práce ze života dětí a jejich rodiny <p>Dekorativní práce</p> <ul style="list-style-type: none"> - rytmické řazení prvků (nalepování prvků z papíru nebo přírodního materiálu, kresba a malba prvků, otisky předmětů a přírodnin) - rytmické řazení barevných ploch a linií <p>Prostorové vytváření</p> <ul style="list-style-type: none"> - vlastnosti materiálů pro prostorové vytváření (písek, sníh, modelovací hmota, papír) - základní zpracování plastických materiálů (přidávání, ubírání, válení, tvarování, hlazení) - skládání, ohýbání, stáčení, muchlání a lepení papíru - otisky přírodnin do plastických materiálů <p>Výtvarné práce spojené s experimentováním</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapouštění barev <ul style="list-style-type: none"> - do mokré plochy - do klovatiny - rozfoukávání barevných skvrn - otiskování přírodnin - kresba zmizíkem do inkoustové plochy <p>Výtvarné umění a životní prostředí</p> <ul style="list-style-type: none"> - ilustrace pohádek, animované filmy (Pilař, Trnka) - pokus o vlastní ilustraci přečtené pohádky - rozsahem i obsahem přiměřené výstavy - rozhovor o pocitech z vlastní tvorby - hodnocení vlastní práce - citlivé hodnocení práce spolužáků 	<ul style="list-style-type: none"> - určuje vlastnosti základních materiálů pro kresbu a malbu (zrakem, hmatem, čichem) - pojmenuje základní a vybrané podvojně barvy - osvojuje si základní dovednosti pro kresbu a malbu - pojmenuje základní geometrické tvary a jejich kresbu a malbu využívá při zachycení tvaru věcí denní potřeby - pozoruje přírodu, snaží se vystihnout její tvarovou i barevnou rozmanitost - rozvíjí fantazii a výtvarné dovednosti při samostatném zpracování tématu z vlastního života a života rodiny - rozvíjí svou fantazii při dekorativních činnostech - rozvíjí smysl pro rytmus řazením prvků, barev a barevných ploch - určuje vlastnosti materiálů pro prostorové vytváření (zrakem, hmatem čichem) - s využitím základních dovedností pro zpracování plastických materiálů modeluje z písku, sněhu a modelovací hmoty na dané téma i dle vlastní fantazie - vytváří trojrozměrné práce z papíru - poznává strukturu přírodních materiálů (zrakem, hmatem, čichem) - experimentuje s barvou - barvu zapouští do mokré plochy a popíše výsledek rozpíjení a míchání barev - určuje vlastnosti mokré barevné skvrny - otiskuje přírodniny, poznává jejich strukturu - kreslí zmizíkem do inkoustové plochy - poznává dílo ilustrátorů z dětských knih a animovaných filmů (snaží se o vlastní ilustraci přečtené pohádky) - navštěvuje obsahem i rozsahem přiměřené výstavy - vypráví o vlastní tvorbě, vyjadřuje pocity z vlastní i cizí tvorby, citlivě hodnotí svoji práci i práci spolužáků
Hodnocení	
<p>Vzhledem ke splnění očekávaných výstupů v předmětu výtvarná výchova byl Marek na konci druhé třídy hodnocen z tohoto předmětu známkou jedna. Slovní pochvala třídní učitelky při rozdávání vysvědčení: „<i>Tvůj výtvarný projev byl v tomto školním roce opět velmi pečlivý, práci si umíš dobře rozvrhnout, za což si zaslouhuješ nejen pochvalu, ale i ohodnocení jedničkou.</i>“</p>	

Zdroj: ŠVP vybrané ZŠ logopedické a vlastní šetření

2.3.3.7 Tělesná výchova 2. třída

Tabulka 15: Tělesná výchova 2. třída- obsah učiva a výstupy

Tělesná výchova 2. třída	
Upravený obsah učiva dle PO	Markovy splněné upravené výstupy
<p>Plavání</p> <ul style="list-style-type: none"> - plavání v přírodě (kde plavat a jak chránit své zdraví) - správné dýchání do vody -splývání s plaveckými pomůckami - nácvik plaveckých stylů prsa a znak s pomůckami - plavání s pomůckami pod vodou - cvičení ve vodě dle pokynů <p>Turistika a pobyt v přírodě</p> <ul style="list-style-type: none"> - základní poznatky z turistiky (oblečení, stravování, bezpečnost a hygiena v přírodě) - pobyt v terénu na mechanickém vozíku - základy orientace v terénu - chování v přírodě - hry na sněhu a na ledu - bezpečnost při zimních hrách ve volné přírodě - hry na sněhu -hod sněhovou koulí na dálku a na cíl 	<ul style="list-style-type: none"> - v praxi se řídí pravidly bezpečnosti a hygieny při plaveckém výcviku v bazénu - zná pravidla bezpečnosti a hygieny při plavání v přírodě - formou her si zvyká na vodní prostředí - provádí průpravná cvičení pro plavání - správně dýchá do vody - splývá s pomůckami - plave s pomůckami - v praxi se řídí základními pravidly bezpečnosti a hygieny pobytu v přírodě - orientuje se v terénu podle významných orientačních bodů - chová se ohleduplně k přírodě - řídí se pravidly bezpečnosti při zimních hrách v přírodě - poznává vlastnosti sněhu - hází sněhovou koulí vrchním obloukem do dálky a na cíl
Hodnocení	
<p>Vzhledem ke splnění upravených očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření v předmětu tělesná výchova byl Marek na konci 2. třídy hodnocen z tohoto předmětu známkou jedna. Slovní pochvala třídní učitelky při rozdávání vysvědčení: „Plány z tělesné výchovy jsi splnil a za Tvou houževnatost při plavání ve školním bazénu Ti uděluji pochvalu a předmět hodnotím známkou jedna.“</p>	

Zdroj: ŠVP vybrané ZŠ logopedické a vlastní šetření

2.3.3.8 Pracovní vyučování 2. třída

Tabulka 16: Pracovní vyučování 2. třída- obsah učiva a výstupy

Pracovní vyučování 2. třída	
Obsah učiva	Markovy splněné výstupy
<ul style="list-style-type: none"> - bezpečnost a hygiena práce v hodinách PV - výběr materiálu- názvosloví a výběr vhodných nástrojů (širší nabídka nástrojů), popis různých povolání Práce s drobným materiálem - muchlání, vytrhávání a vystřihování tvarů podle předkreslení, skládání a lepení papíru, koláž - hnětení, mačkání, přidávání, ubírání, koulení a válení modelovací hmoty, hlazení povrchu -vytváření základních tvarů: koule, šišky, placky -vytváření předmětů složených z těchto tvarů - práce s přírodním materiálem - navlékání drobných plodů - otisky přírodnin do plastických materiálů - sváteční dekorace z přírodních materiálů - dekorativní práce s využitím koření - tiskátka z přírodního materiálu (korek, brambora) Montážní a demontážní práce -třídění podle tvaru, velikosti a barvy -navlékání korálků - práce s konstrukční a hříbečkovou stavebnicí Pěstitecké práce - pozorování přírody v průběhu roku, charakteristika změn v přírodě v průběhu jednotlivých ročních období - péče o pokojové rostliny - pěstování bylinek a okrasných květin v truhlíku - příprava záhonů, osivo a sadba - pěstování a sklizeň ředkvičky, hrachu a cibule - péče o trávník v okolí školy Příprava pokrmů, práce v domácnosti - úklid třídy, péče o školní pomůcky a hračky - příprava jednoduchého pokrmu a nápoje - obsluha jednoduchého elektrospotřebiče - základy správné výživy - nákup potravin - úprava stolu, úklid stolu po jídle - zásady slušného chování u stolu - šití předního stehu na kartonu, vyšívání tvarů - šití smykovacího stehu na kartonu - stříhání a lepení textilu 	<ul style="list-style-type: none"> - řídí se zásadami hygieny a bezpečnosti práce v hodinách PV - pojmenuje nástroje pro dílenské práce, práci v kuchyni a na zahradě, volí vhodné nástroje pro vlastní práci a pracuje s nimi podle zásad bezpečnosti práce - osvojil si základní manuální dovednosti (viz učivo) pro zpracování papíru, modelovací hmoty, přírodního a drobného materiálu - jednoduchými postupy vytváří z papíru, modelovací hmoty, přírodního a drobného materiálu různé užité i dekorativní předměty - popíše vlastnosti použitých materiálů - pracuje dle předlohy a návodu (vzorový výrobek nebo obrázek) - třídí díly stavebnice podle tvaru, velikosti a barvy - rozvíjí svoji fantazii a zručnost při práci se stavebnicemi, pracuje podle předlohy, náčrtu a vlastní fantazie - v průběhu roku pozoruje přírodu a výsledky pozorování shrne do charakteristiky jednotlivých ročních období - pečuje o pokojové rostliny - v truhlíku pěstuje bylinky a nenáročnou okrasnou květinu - připraví půdu na záhonech, osivo a sadbu - pěstuje a sklízí ředkvičky, hrách a cibuli - pečuje o trávník v okolí školy - udržuje pořádek ve třídě, stará se o školní pomůcky - připraví jednoduchý pokrm a nápoj - bezpečně obsluhuje jednoduchý elektrospotřebič - vybírá a nakoupí potraviny podle zásad správné výživy - prostře stůl, sklídí stůl po jídle - osvojil si základy slušného chování u stolu - šije a vyšívá předním stehem na kartonu - šije smykovací steh na kartonu - stříhá, vystřihuje a lepí textil (vybírá vhodné lepidlo)
Hodnocení	
<p>Vzhledem ke splnění očekávaných výstupů v předmětu pracovní vyučování byl Marek na konci 2. třídy hodnocen z tohoto předmětu známkou jedna. Slovní pochvala třídní učitelky při rozdávání vysvědčení: „<i>Tak a máme tady poslední předmět na vysvědčení a tím je pracovní vyučování. I v tomto předmětu jsi splnil plán. Velmi Tě chválím za Tvé výrobky, které jsou velmi zdařilé díky Tvé pečlivosti a snaze. A tak i v této poslední kolonce je opět jednička a já Ti s radostí předávám vysvědčení se samými jedničkami.</i>“</p>	

Zdroj: ŠVP vybrané ZŠ logopedické a vlastní šetření

2.3.4 Absolvování 3. třídy na vybrané ZŠ logopedické

Do 3. třídy Marek vstoupil s novým doporučením na základě nového vyšetření v SPC. Jeho platnost je od 1. 9. 2018 do 31. 8. 2020, tedy platí pro 3. a 4. třídu.

Závěr z vyšetření SPC před Markovým vstupem do 3. třídy na ZŠ logopedické

Chlapec (9 let) s aktuální úrovní rozumových schopností v pásmu širší normy. V důsledku diagnózy progresivní svalová dystrofie Duchennova typu je snadno a více unavitelný. Je třeba zcela individuálního přístupu s ohledem na aktuální stav. Zhoršující se motorický vývoj, obtíže při chůzi a při pohybových aktivitách. Přetrvává porucha řeči (dysartrie). Přítomnost asistenta pedagoga po celou dobu pobytu ve škole je nezbytná.

Převažující stupeň podpůrných opatření: 3

- zajistit přítomnost asistenta pedagoga;
- intenzivní logopedická náprava;
- posilování koncentrace pozornosti;
- trénink koordinace oko- ruka- obkreslování či vybarvování předkreslených tvarů, hledání cest v bludišti či změní čar, hod míčkem na cíl, vedení čáry prostředkem silnice na papíře;
- nácvik pracovního chování- samostatné plnění úkolů, jasné a jednoduché instrukce, ujištění, že zadané instrukce chápe, schopnost dokončit úkol;
- pracovní činnosti střídat s krátkou relaxací;
- celkově respektující přístup.

Pro výuku je nezbytná speciální židle s příslušenstvím.

Doporučujeme pokračovat ve vzdělávání v základní škole logopedické, dle programu RVP-ZV, který odpovídá jeho vzdělávacím schopnostem a možností, pouze očekávané výstupy z předmětu tělesná výchova bude žák plnit dle individuálního plánu (IVP). Při výuce používá učebnice, pracovní sešity a další pomůcky standardní pro žáky 3. ročníku. Jednu sadu učebnic má doma, druhou ve škole.

Ve 3. třídě se Marek v předmětu tělesná výchova vzdělává podle individuálního plánu (IVP), dle kterého se jednu hodinu týdně účastní výuky plavání. Z plnění ostatního plánu tělesné výchovy je na celý školní rok uvolněn (zpracováno ze zprávy SPC).

V podkapitolách níže jsou uvedeny jednotlivé předměty 3. ročníku, obsah učiva a plnění očekávaných výstupů stanovených v ŠVP vybrané ZŠ logopedické. Ve třetí třídě přibyl nový předmět anglický jazyk.

Celé Markovo vysvědčení ze 3. třídy ZŠ logopedické je součástí přílohy č. 11.

Součástí přílohy č. 12 jsou ukázky Markovy školní práce ve 3. třídě z předmětů český jazyk, matematika a výtvarná výchova, které byly poskytnuty rodiči z Markova portfolia, které dává třídní učitelka na konci školního roku žákům domů. Portfolia z 1. a 2. třídy nejsou bohužel k dispozici.

2.3.4.1 Český jazyk 3. třída

Tabulka 17: Český jazyk 3. třída- obsah učiva a výstupy

Český jazyk 3. třída	
Obsah učiva	Markovy splněné výstupy
<p>Mluvnice</p> <ul style="list-style-type: none"> - věta jednoduchá a souvětí, spojky, spojovací výrazy - stavba věty jednoduché - podmět a přísudek - slovní doktrína - nauka o hláskách - slovní stavba - slova vyjmenovaná - ohebné a neohebné slovní druhy - rod, číslo, skloňování podstatných jmen - vlastní jména měst, vesnic, hor a řek - tvary sloves, časování <p>Psaní</p> <ul style="list-style-type: none"> - hygienické návyky spojené se psaním - tvarová přesnost jednotlivých písmen malé a velké psací abecedy - korekce psaného projevu - vlastní řízení projevu - adresování, psaní dopisu - nácvik vyplňování formulářů <p>Čtení a literární výchova</p> <ul style="list-style-type: none"> - nepřerývané čtení, rozvrstvení textu - čtení potichu a nahlas - čtení=pramen poznání - práce s textem, orientace v textu, vyhledávání odpovědí na otázky - vyprávění pohádek a příběhů - dramatizace pohádek a příběhů - besedy o knihách - charakteristika postav, postavy hlavní a vedlejší - ilustrace, ilustrátor; ilustrátoři dětské literatury - vytváření vlastních ilustrací k příběhům - próza a poezie, reálné a pohádkové prostředí - recitace básní <p>Sloh</p> <ul style="list-style-type: none"> - gramatika v mluvě - formulace a skladba - členitost jazykové podoby - pojmenování předmětů a dějů - plynulé reakce na dotazy - tvorba historek a příběhů - tvorba charakteristik - tvorba konceptu - formy společenského styku - žádost o informaci, podání informace - sdělení vlastních přání <ul style="list-style-type: none"> - pozdrav - pohlednice 	<ul style="list-style-type: none"> - orientuje se ve větách a souvětích - rozpozná správnou kvantitu vět v souvětí - určí podmět a předmět - klasifikuje slova dle podstaty, najde shodu a protiklad, slova označující děj, věc, okolnost, vlastnost - hláskuje a slabikuje, určí kvantitu - správně artikuluje s akcentem - aplikuje v praxi vědomosti z oblasti vyjmenovaných slov - vyhledá v textu slovní druhy jako jsou podstatná a přídavná jména, zájmena, předložky, číslovky a slovesa - orientuje se v rodech, rozpozná jednotné a množné číslo, ovládá skloňování podstatných jmen - dodržuje pravidla pro psaní jmen měst, vesnic a hor i řek - časuje slovesa ve všech časech, určí čas, číslo i osobu - ovládá hygienické návyky spojené se psaním - vyhledá v textu chyby a opraví - ovládá přiměřené psací tempo - píše úhledně - uskutečňuje průběžně a na závěr svého psaní kontrolu - zaznamená písemně věcně i formálně správně krátkou zprávu, adresu - vypíše správně složenku a podací lístek - přečte nepřerývaně věty a souvětí, umí členit text - čte rychlostně přiměřeně, textu rozumí - vyhledá v textu odpovědi na otázky - řadí ilustrace podle děje, vypráví podle ilustrací - vypráví pohádky, povídky, dodrží dějovou posloupnost příběhu - dramatizuje krátké příběhy - dokončuje neúplné příběhy, rozvíjí svoji fantazii - vyjadřuje své pocity z přečteného textu - pracuje s textem, popíše postavy, vyjádří svůj názor na knihu - rozumí pojům ilustrace a ilustrátor - maluje vlastní ilustrace k přečteným příběhům - rozlišuje vyjadřování v próze a verších, pohádku a vyprávění - recituje přiměřeně náročné básničky - mluví gramaticky správně v oblasti podstatných a přídavných jmen, a sloves - řadí správně slovosled - nadepisuje a text člení - nazývá předměty i děj jménem i písemně - vytváří dotazy, odpovídá na otázky - vypravuje podle obrázků, vytvoří vlastní krátký mluvený projev - sepíše a využívá jednoduchý koncept - požádá o informaci, předá stručnou zprávu, umí zažádat o předání sdělení - uvítá se s návštěvou, umí se rozloučit - umí sdělit přání - volí správný pozdrav s ohledem na společenskou situaci

<ul style="list-style-type: none"> - dopis - rozhovor - verbální a neverbální komunikace 	<ul style="list-style-type: none"> - napíše pozdrav nebo blahopřání na pohlednici (včetně adresy) - napíše krátký dopis (včetně adresy) - akceptuje a používá pravidla pro rozhovor - v komunikaci používá vhodné verbální i neverbální prostředky
Hodnocení	
<p>Vzhledem ke splnění očekávaných výstupů v předmětu český jazyk byl Marek na konci 3. třídy hodnocen z tohoto předmětu známkou jedna. Slovní pochvala třídní učitelky při rozdávání vysvědčení: „<i>Marku, jelikož velmi dobře zvládáš gramatické jevy a jsi dobrý čtenář, opět Tě v předmětu český jazyk hodnotím známkou jedna.</i>“</p>	

Zdroj: ŠVP vybrané ZŠ logopedické a vlastní šetření

2.3.4.2 Řečová výchova 3. třída

Tabulka 18: Řečová výchova 3. třída- obsah učiva a výstupy

Řečová výchova 3. třída	
Obsah učiva	Markovy splněné výstupy
<ul style="list-style-type: none"> -relaxační cvičení - dechová cvičení, dechová ekonomie - melodie řeči, slovní přízvuk - hlasová cvičení - hlasové hry, citové zabarvení hlasu - cvičení na rozvoj pohyblivosti mluvidel - reedukace vad výslovnosti jednotlivých hlásek - tvoření otázek, odpovědi na otázky - rozhovor podle základních komunikačních pravidel (střídání role mluvčího a posluchače) - verbální a neverbální komunikace a její využití - samostatná práce podle pokynů učitele - rozvoj slovní zásoby - slova nadřazená, podřazená - vymýšlení slov na dané téma, popis dějového obrázku, tvoření rozvíté věty na slovo - gramatika podstatných, přídavných jmen a sloves - cvičení na rozvoj koncentrace pozornosti - cvičení zaměřená na rozvoj paměti - zrak. diferenciacie (obrázky a písmena) - sluchová diferenciacie a rozvoj fonematického sluchu -rozlišování zvuků -diferenciacie di-dy,ti-ty,ni-ny -diferenciacie podobných hlásek, slabik a slov -diferenciacie délky samohlásek a slabik - „bzučák“ -záznam slov pomocí znaků /, □ -určování první a poslední hlásky slov -„slovní kopaná“ - určování počtu slabik ve slově, najít slovo (obrázek) podle počtu slabik - víceslabičná slova - recitace básniček a říkadél, rytmizace, „hra na tělo“ - hádanky - koncentrované naslouchání příběhu, pohádce - orientace v textu (najdi odpověď na otázku) - vyprávění krátkého příběhu a pohádky, zachycení dějové posloupnosti, dramatizace podle dané osnovy - vyjádření vlastních pocitů z četby - dramatizace krátkého příběhu nebo pohádky - říkadla s grafomotorickým záznamem, obtahovačky 	<ul style="list-style-type: none"> - pečlivě vyslovuje a při mluveném projevu používá vhodné tempo a dynamiku řeči - užívá měkký hlasový začátek, dodržuje zásady hlasové hygieny - odpovídá na otázky, tvoří otázky a odpovědi - respektuje základní komunikační pravidla - vhodně používá verbální a neverbální formy komunikace - pracuje podle pokynů učitele, snaží se o samostatnou práci - třídí slova podle významu - popisuje obrázky, tvoří rozvíté věty na dané slovo - v mluvě aplikuje správnou gramatiku pro tvary slov - soustředí se na práci - trénuje paměť, k zapamatování využívá více smyslů - rozlišuje shodné, podobné a osově symetrické obrázky a písmena - rozlišuje různé zvuky - rozlišuje tvrdé a měkké skupiny hlásek - rozlišuje podobné hlásky, slabiky a slova - zřetelně rozlišuje délku slabik a graficky ji znázorní - určí první a poslední hlásku slov - rozkládá větu na slova, slova na slabiky, slabiky na hlásky - přednáší krátké básně - rozlišuje pohádku, rozpočítadlo, hádanku, říkadlo a báseň - pozorně poslouchá delší pohádku nebo příběh - tvoří otázky k textu a odpovídá na ně rozvitou větou nebo jednoduchým souvětím, vyhledá odpověď v textu - samostatně vypráví obsah pohádky nebo příběhu, určí hlavní postavy a popíše jejich vlastnosti, dodrží dějovou posloupnost - vyjádří vlastní pocity z čteného textu - dramatizuje příběh podle dané osnovy (přímá řeč)
Hodnocení	
<p>Vzhledem ke splnění očekávaných výstupů v předmětu řečová výchova paní učitelka tohoto předmětu, klinická logopedka, Marka ohodnotila za jeho výkony výslednou známku jedna na vysvědčení.</p>	

Zdroj: ŠVP vybrané ZŠ logopedické a vlastní šetření

2.3.4.3 Anglický jazyk 3. třída

Tabulka 19: Anglický jazyk 3. třída- obsah učiva a výstupy

Anglický jazyk 3. třída	
Obsah učiva	Markovy splněné výstupy
<ul style="list-style-type: none"> - motivace, význam výuky cizího jazyka - zvuková podoba jazyka - základní vztahy mezi zvukovou a grafickou podobou jazyka - poslech mluvního vzoru, porozumění textu - samostatný mluvní projev podle vzoru vyučujícího - spojování slov s předměty a osobami, které označují - tvary sloves „být“ a „mít“ - předložky „v, na, vedle“ - skladba jednoduché věty - jednoduché společenské fráze a jejich užívání - práce podle anglicky vyjádřených pokynů - jednoduchý dialog - písemný projev s vizuální oporou - tematické okruhy pro rozvoj slovní zásoby <ul style="list-style-type: none"> - Hallo (Ahoj) - Numbers (Čísla) - At school, colours (Ve škole, barvy) - My family (Moje rodina) - Alphabet (Abeceda) - Toys (Hračky) - At Christmas (o Vánocích) - Fruit and vegetables (Ovoce a zelenina) - Food and drink (Jídlo a pití) - My body (Moje tělo) - Clothes (Oblečení) 	<ul style="list-style-type: none"> - podle vzoru správně vyslovuje (zopakuje) jednoduchá slova a slovní spojení, používá správný slovní přízvuk a intonaci vět - učí se cizí slova v psané a zároveň zvukové podobě (umí „číst“ fonetický přepis slov) - rozumí poslechovému mluvnímu projevu (s vizuální oporou) - sám aktivně používá osvojenou slovní zásobu (dle konverzačních témat) - používá tvary slovesa „být“ a „mít“ - správně používá předložky „v, na, vedle“; vyjádří umístění předmětů a osob pomocí těchto předložek - tvoří jednoduché věty a aktivně je používá - používá jednoduché společenské fráze ve vhodné situaci - rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele a správně na ně reaguje (verbálně i neverbálně), pokud má vizuální oporu - rozumí jednoduchému dialogu, tvoří věty dialogu - rozumí obsahu jednoduchého krátkého psaného textu, pokud má k dispozici vizuální oporu - píše slova a krátké věty na základě textové a vizuální předlohy - pozdraví, rozloučí se, představí, osloví osoby - vyjádří souhlas a nesouhlas - počítá do dvanácti, určí celé hodiny, udá svůj věk - pojmenuje školní potřeby, udá jejich barvu, počet - vyjádří velikost, délku - představí členy rodiny - ve formuláři vyplní jméno, bydliště, věk, národnost - pojmenuje běžné vybavení místnosti - hláskuje jednoduchá slova, své jméno, příjmení - pojmenuje hračky - pojmenuje tradiční vánoční předměty, zazpívá vánoční písně, napíše jednoduché blahopřání - seznamuje se s vánočními tradicemi anglicky mluvících zemí - pojmenuje běžné ovoce a zeleninu, potraviny a nápoje - vyjádří pocit hladu, žízně, libosti a nelibosti - pojmenuje části lidského těla - pojmenuje běžné části oblečení - pojmenuje místnosti v bytě - vyjádří právě probíhající běžné domácí činnosti
Hodnocení	
<p>Vzhledem ke splnění očekávaných výstupů v předmětu anglický jazyk ohodnotila na vysvědčení paní učitelka Marka známkou jedna. Rozhovor s učitelkou anglického jazyka je součástí přílohy č. 6.</p>	

Zdroj: ŠVP vybrané ZŠ logopedické a vlastní šetření

2.3.4.4 Matematika 3. třída

Tabulka 20: Matematika 3. třída- obsah učiva a výstupy

Matematika 3. třída	
Obsah učiva	Markovy splněné výstupy
<p>Matematické operace v oboru 0- 1000</p> <ul style="list-style-type: none"> - čtení a zápis čísel 0-1000 - znázornění čísel pomocí řádového počítadla, platidel - rozklad čísla v desítkové soustavě - orientace na číselné ose - numerace do 1000 - porovnávání čísel (podle počtu stovek, desítek, jednotek) - úlohy na komparaci trojčiferných čísel - číselné zaokrouhlování na stovky a desítky - sudá a lichá čísla - sčítání a odčítání v oboru do 100 bez přechodu i s přechodem přes desítku (pamětní i písemné) - algoritmy písemného sčítání a odčítání - odhady výsledků a jejich ověření výpočtem - práce s chybou (kontrola výsledku sčítání záměnou sčítanců, kontrola výsledků odčítání sčítáním) - počítání s použitím závorek - sestavení a řešení jednoduchých rovnic - slovních úlohy na úkony plus a mínus, jednoduché rovnice - vztahy o n- více, o n- méně, řešení slovních úloh - počítání s penězi, bankovky a mincemi do stokoruny - násobení a dělení - opakované sčítání =průprava pro násobení - násobek, činitel, součin, záměna činitelů - dělenec, dělitel, podíl, zbytek - vztahy mezi násobením a dělením - násobení a dělení čísel 6, 7, 8, 9 a 10 - automatizace násobení a dělení - násobení a dělení dvojciferných čísel jednociferným mimo obor násobílek - dělení se zbytkem - slovních úloh na krát a děleno - slovních úloh na vztahy n-krát, n-krát více - řešení slovních úloh se dvěma početními výkony - příklady na součiny a dělení součtů či rozdílů s využitím závorek <p>Geometrie</p> <ul style="list-style-type: none"> - bod - úsečka, krajní body úsečky - odhady a měření délky úseček - rýsování úseček o dané délce - přímka, popis přímek, rýsování přímek - polopřímka, vyznačování polopřímek, rýsování polopřímek - různoběžky a rovnoběžky - označování průsečíku různoběžek - rovinné geometrické tvary (trojúhelník, 	<ul style="list-style-type: none"> - čte a píše trojčiferná čísla - znázorní číslo pomocí řádového počítadla a platidel - rozloží číslo na stovky, desítky a jednotky - vyznačí číslo na číselné ose - doplní čísla v číselné řadě, určí počet prvků v souboru - porovnává čísla v oboru 0- 1000, používá symboly <, >, = - tvoří a řeší slovní úlohy na porovnávání čísel - zaokrouhluje čísla na stovky a desítky - rozlišuje sudá a lichá čísla, určí, zda je dané číslo sudé či liché - sčítá a odčítá v oboru do 1000 jednociferná, dvojciferná a trojčiferná čísla bez přechodu i s přechodem přes desítku - doplňuje tabulky sčítání a odčítání - osvojil si algoritmy písemného sčítání a odčítání - odhaduje výsledky a své odhady ověřuje výpočtem - pracuje s chybou, provádí kontrolu svého výpočtu - správně řeší příklady s použitím závorek - sestaví a vyřeší jednoduchou rovnici, rovnice využívá při řešení slovních úloh na sčítání a odčítání - řeší a tvoří jednoduché slovní úlohy na vztahy o n- více, o n- méně - řeší praktické úlohy s penězi, vypočítá a zaplatí cenu nákupu - užívá spoje všech násobílek malé násobílek - násobí a dělí v oboru násobílek 0-10, zapisuje příklady - doplňuje tabulky násobení a dělení - z paměti spočítá násobení dvojciferného čísla jednociferným - správně vydělí dvojciferné číslo jednociferným mimo obor násobílek, vypočte neúplný podíl a zbytek - vypočítá slovní úlohy na krát a děleno - vytvoří a vypočítá slovní úlohy se vztahy n-krát více, n-krát méně - vyřeší úlohy obsahující dva početní výkony - násobí a dělí součty a rozdíly dvou čísel pomocí použití závorek - vyznačí a popíše body na přímce i mimo ni - narýsuje úsečku a vyznačí její krajní body - odhadne délku úsečky, odhad ověří měřením - rýsuje úsečky o dané délce (s přesností na mm) - rýsuje a popisuje přímky - na přímce vyznačí polopřímku, rýsuje polopřímky - podle vzájemné polohy přímek rozlišuje rovnoběžky a různoběžky - označí průsečík různoběžek - rozlišuje jednotlivé rovinné a prostorové geometrické tvary, uvádí příklady z praxe - porovnává velikost rovinných a prostorových geometrických tvarů (odhadem, měřením) - ukáže strany rovinných geometrických tvarů, změří

<p>čtyřúhelník, čtverec, obdélník, kruh)</p> <ul style="list-style-type: none"> - prostorové geometrické tvary (krychle, kvádr, válec, koule) - strana a obvod rovinného geometrického tvaru (trojúhelník, čtyřúhelník, čtverec, obdélník) - obvod rovinného obrazce pomocí sečtením délek jeho stran - zakreslování rovinných obrazců do čtvercové síti - osově souměrné útvary (identifikace) - modelování souměrných tvarů v rovině - jednotky délky: mm, cm, dm, m, km - převody jednotek délky - odhad a měření vzdáleností předmětů v terénu, bodů v ploše, délky úsečky, délky stran rovinných a prostorových geometrických tvarů (trojúhelník, čtverec, obdélník, čtyřúhelník, kvádr, krychle) 	<p>jejich délku s přesností na milimetry</p> <ul style="list-style-type: none"> - určí obvod rovinného geometrického tvaru sečtením délek jeho stran - kreslí, obkresluje a rýsuje rovinné geometrické tvary do čtvercové síti - rozpozná a modeluje souměrné tvary v rovině - provádí jednoduché převody jednotek délky, převody zaznamenává do tabulek, sleduje vzájemné vztahy mezi jednotlivými jednotkami délky - v praxi odhaduje a měří vzdálenosti s použitím jednotek délky
Hodnocení	
<p>Vzhledem ke splnění očekávaných výstupů v předmětu matematika byl Marek na konci 3. třídy hodnocen z tohoto předmětu známkou jedna. Slovní pochvala třídní učitelky při rozdávání vysvědčení: „<i>V předmětu matematika, Marku, dosahuješ velmi dobrých výsledků, jsi dobrý počtář, který umí řešit slovní úlohy. Plán výuky pro daný ročník jsi zvládl opět na výbornou, tedy Ti uděluji jedničku.</i>“</p>	

Zdroj: ŠVP vybrané ZŠ logopedické a vlastní šetření

2.3.4.5 Prvouka 3. třída

Tabulka 21: Prvouka 3. třída- obsah učiva a výstupy

Prvouka 3. třída	
Obsah učiva	Markovy splněné výstupy
<p>Místo, kde žijeme</p> <ul style="list-style-type: none"> - znalost polohy bydliště a okolní krajiny - práce s plánem obce - části obce, zasazení do krajiny - obec v rovině minulosti a současnosti - kultura, sportovní aktivity a služby v obci - dopravní síť v regionu (typy dopravy, jejich přednosti a nedostatky, dopad na kvalitu životního prostředí) - okolní krajina a její prvky - estetická hodnota a rozmanitost okolní krajiny <p>Rozmanitosti přírody</p> <ul style="list-style-type: none"> - vlastnosti látek - jednoduché pokusy na změny skupenství látek - měření objemu, hmotnosti a teploty látek pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů - význam vody a vzduchu, vlastnosti vody a vzduchu - půda - význam, složení půdy - zdroje znečištění a ochrana vody, ovzduší a půdy - těžba nerostů v regionu, její význam - rostliny, stavba těla rostlin - hospodářské a léčivé rostliny - hospodářská a domácí zvířata - volně žijící zvířata a jejich výskyt v regionu - společné a rozdílné znaky rostlin a živočichů - význam rostlin a živočichů pro rovnováhu v přírodě - životní prostředí a jeho ochrana - zničení odpadu <p>Člověk a jeho zdraví</p> <ul style="list-style-type: none"> - lidský organismus - péče o zdraví na základě poznání stavby a funkce lidského těla - ochrana osoby - ochranné chování v kontaktu s neznámými osobami, asertivní komunikace - řešení krizových situací, přivolání pomoci, telefonní čísla tísňových linek a komunikace s jejich operátory 	<ul style="list-style-type: none"> - zasadí svou obec do kraje - zakreslí jednoduchý plán svého bydliště a školy a cestu na určené místo, identifikuje možná nebezpečí - zaznamená proměny svého okolí - určí místa vhodná pro trávení volného času, pro kulturní, sportovní aktivity, vyhledá v obci různé druhy služeb - orientuje se v nabídce různých dopravních prostředků v regionu, zhodnotí jejich přednosti i nevýhody a dopad na kvalitu životního prostředí - ukáže přírodní a umělé prvky v okolní krajině - vyjádří různými způsoby estetickou hodnotu a rozmanitost okolní krajiny - uvede a porovnává základní vlastnosti konkrétních látek - uvede příklady změn skupenství látek a jejich příčiny - měří objem, hmotnost a teplotu látek pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů - vyjmenuje praktický význam vody a vzduchu pro lidskou společnost - popíše význam půdy pro člověka a její složení - uvede příklady využití nerostů v regionu - určí zdroje znečištění a ochrana vody, ovzduší a půdy - třídí rostliny na kvetoucí a nekvetoucí, uvede správné názvy částí rostlin - orientuje se mezi známými hospodářskými a léčivými rostliny, určuje rostliny ve svém okolí - rozliší hospodářská a domácí zvířata - určuje volně žijící zvířata žijící v regionu - třídí rostliny a živočichy podle společných znaků - chová se k přírodě ohleduplně a chrání ji - vysvětlí význam třídění odpadu a předloží správné možnosti odstranění odpadu v domácnosti - vysvětlí význam správného držení těla a předloží návrhy pro správné pracovní polohy při běžných činnostech ve škole i doma, - vybírá vhodné oblečení a obuv pro různé činnosti - uvede hodnotu péče o zdraví, předloží vlastní návrh zdravého denního režimu - předloží zásady chování po styk s neznámými osobami - respektuje pokyny dospělých v krizových situacích, přivolá pomoc, ví, že nezneužívání tísňových volání je trestné
Hodnocení	
<p>Dle splnění očekávaných výstupů v předmětu prvouka byl Marek na konci 3. třídy hodnocen známkou jedna. Slovní pochvala třídní učitelky při rozdávání vysvědčení: „I v předmětu prvouka jsi, Marku, splnil plán výuky. Pochvalu Ti uděluji za dobrý přehled o rostlinách a živočiších, o změnách v ročních obdobích, a především za svědomité zpracovávání praktických úkolů. Hodnotím Tě známkou jedna.“</p>	

Zdroj: ŠVP vybrané ZŠ logopedické a vlastní šetření

2.3.4.6 Hudební výchova 3. třída

Tabulka 22: Hudební výchova 3. třída- obsah učiva a výstupy

Hudební výchova 3. třída	
Obsah učiva	Markovy splněné výstupy
<p>Vokální činnosti, nácvik písní</p> <ul style="list-style-type: none"> - péče o hlas - pěvecké techniky - zpěv jednoduchých písní (v dur i v moll) - postupující melodie - motiv, předvětí, závětí - nácvik dvojhlasu - proměny dynamiky a tempa zpěvu - 2/4, 3/4, a 4/4 takt <p>Instrumentální činnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - hra na jednoduché hudební nástroje - rytmické doprovody ve 2/4 a 3/4 taktu - hra dvoutaktových meziher <p>Hudebně pohybové činnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - taktování, vyjádření lehkých a těžkých dob - vytleskávání charakteru melodie, tempa, dynamiky hudby <p>Poslechové činnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - soustředěný poslech skladeb (Smetana, Dvořák) - hudba vokální, instrumentální a vokálně instrumentální - slavnostní a zábavní v proměnách času - hudební nástroje, violoncello, akordeon lesní roh, tuba, cemballo, syntetizátor, činely (tvar, zvuk) <p>Seznámení s pojmy z hudební nauky</p> <ul style="list-style-type: none"> - celá, půlová, čtvrt'ová, osminová pomlka - houslový klíč - posuvky - noty c1 – a1 a jejich zápis do notové osnovy 	<ul style="list-style-type: none"> - zazpívá písně z paměti, rozlišuje tóny - aplikuje osvojenou techniku měkkého hlasového začátku, správného tvoření tónů a pěveckého dýchání - rozezpívá se - dodržuje hlasovou hygienu - v notovém záznamu sleduje melodii při zpěvu - zapojí se do vokální hry - ve skupině zapěje dvojhlas - rozumí gestům dirigenta - doprovází rytmicky zpěv - vytleskáním charakter hudby - taktuje 2/4 a 3/4 takt, vyjádří lehké a těžké doby - soustředěně poslouchá kratší skladby - rozlišuje kvalitu tónů, tempové a dynamické změny ve skladbě - rozliší hudbu zpěvnou, nástrojovou či kombinovanou - rozezná hudbu dle funkce i časové osy - podle tvaru a zvuku pozná violoncello, akordeon, lesní roh, tubu, cemballo, syntetizátor a činely - čte, píše a vyhledává v notovém záznamu - zapíše houslový klíč - pojmenuje noty c1-a1, rozlišuje jejich zápis v notové osnově
Hodnocení	
<p>Vzhledem ke splnění očekávaných výstupů v předmětu hudební výchova byl Marek na konci 3. třídy hodnocen z tohoto předmětu známkou jedna. Slovní pochvala třídní učitelky při rozdávání vysvědčení: „Z hudební výchovy Tě, Marku, chválím za zvládnutí hudební nauky a velkou chuť do zpívání. I do této kolonky přibyla další jednička.“</p>	

Zdroj: ŠVP vybrané ZŠ logopedické a vlastní šetření

2.3.4.7 Výtvarná výchova 3. třída

Tabulka 23: Výtvarná výchova 3. třída- obsah učiva a výstupy

Výtvarná výchova 3. třída	
Obsah učiva	Markovy splněné výstupy
<p>Výtvarné osvojování skutečnosti (kresba, malba)</p> <ul style="list-style-type: none"> - vlastnosti výtvarných materiálů (pastelky, voskovky, suchý pastel, temperové a vodové barvy, inkoust) - základní výtvarné dovednosti (linie, tvary) - základní a podvojně barvy - výrazové možnosti světlých a tmavých barev - snaha o vystižení tvaru věcí denní potřeby - snaha o vystižení tvaru přírodních objektů (i v terénu) - kresba a malba postavy v pohybu - kombinace neobvyklých předmětů, alternativní použití linie, objemu, plochy a textury k vyjádření osobního zážitku - vlastní ilustrace přečtené pohádky - tematické práce ze života dětí a jejich rodiny <p>Dekorativní práce</p> <ul style="list-style-type: none"> - rytmické řazení prvků v řadě a v kruhu - rytmické řazení barevných ploch a linií <p>Prostorové vytváření</p> <ul style="list-style-type: none"> - vlastnosti materiálů pro prostorové vytváření (modelovací hmota, papír) - základní zpracování plastických materiálů (stlačování, válení, tvarování, hlazení) - vyrývání a vypichování vzoru - skládání, ohýbání, stáčení, muchlání a lepení papíru - netradiční využití těstovin (nalepování, navlékání) <p>Výtvarné práce spojené s experimentováním</p> <ul style="list-style-type: none"> - fantazijní představy, hra s barvou - zapouštění barev - malba vodovými barvami do mokré plochy - otisk osově souměrné poloviny do mokré plochy - kresba zmizíkem do inkoustové plochy <p>Výtvarné umění a životní prostředí</p> <ul style="list-style-type: none"> - ilustrace pohádek, animované filmy (Smetana, Born) - rozsahem i obsahem přiměřené výstavy - instalace výstavy výtvarných prací ve škole - rozhovor o pocitech z vlastní tvorby i z výstav - hodnocení užití konkrétních výtvarných prostředků - hodnocení vlastní práce - citlivé hodnocení práce spolužáků - interiér a jeho estetická hodnota 	<ul style="list-style-type: none"> - poznává vlastnosti základních materiálů pro kresbu a malbu - osvojuje si základní dovednosti pro kresbu a malbu - rozlišuje a pojmenuje základní a podvojně barvy - poznává výrazové možnosti světlých a tmavých barev - snaží se o vystižení tvaru věcí denní potřeby - pozoruje přírodu, snaží se vystihnout její tvarovou i barevnou rozmanitost - k vyjádření osobního zážitku používá kombinace neobvyklých předmětů, rozvíjí vlastní fantazii a představivost - porovná skutečnost s vlastním výtvozem - vytvoří vlastní ilustraci přečtené pohádky - rozvíjí fantazii a výtvarné dovednosti při samostatném zpracování tématu z vlastního života a života rodiny - zamýšlí se nad využitím výtvarných prostředků k realizaci záměru - rozvíjí svou fantazii při dekorativních činnostech - rozvíjí smysl pro rytmus řazením prvků, barev a barevných ploch v řadě i v kruhu - poznává vlastnosti materiálů pro prostorové vytváření s využitím základních dovedností pro zpracování plastických materiálů, modeluje z modelovací hmoty na dané téma i dle vlastní fantazie - vytváří trojrozměrné práce z papíru - netradičními způsoby zpracuje syrové těstoviny - experimentuje s barvou: maluje a zapouští barvu do mokré plochy a popíše výsledek rozpíjení a míchání barev, otiskem do mokré plochy vytváří osově souměrné obrázky, kreslí zmizíkem do inkoustové plochy - snaží se o originální řešení výtvarného záměru - poznává dílo nejznámějších ilustrátorů dětské literatury z knih a animovaných filmů - navštěvuje výstavy, pomáhá s instalací výstavy prací - vypráví o vlastní tvorbě, vyjadřuje pocity z vlastní tvorby i z tvorby spolužáků a výtvarných umělců - hodnotí svoji práci, citlivě hodnotí práci spolužáků - hodnotí estetickou stránku školních interiérů
Hodnocení	
<p>Dle splnění očekávaných výstupů v předmětu výtvarná výchova byl Marek na konci 3. třídy hodnocen známkou jedna. Slovní pochvala třídní učitelky při rozdávání vysvědčení: „V předmětu výtvarná výchova jsi splnil za třetí ročník plán a já Ti za Tvou pečlivou samostatnou práci uděluji na vysvědčení jedničku.“</p>	

Zdroj: ŠVP vybrané ZŠ logopedické a vlastní šetření

2.3.4.8 Tělesná výchova (TV) 3. třída- dle IVP

Tabulka 24: Tělesná výchova (TV) 3. třída- obsah učiva a výstupy dle IVP

Tělesná výchova 3. třída dle IVP	
Obsah IVP TV	Markovo plnění IVP TV
Plavání <ul style="list-style-type: none">- hygiena při plaveckém výcviku- plavání v přírodě (kde plavat a jak chránit své zdraví)- adaptace na vodní prostředí formou her- dýchání do vody- přípravná cvičení (s pomůckami)- nácvik plaveckého způsobu- prsa, znak	<ul style="list-style-type: none">- v praxi se řídí pravidly bezpečnosti a hygieny při plaveckém výcviku v bazénu- dýchá do vody, splývá- dle individuálních možností plave stylem prsa, znak
Hodnocení	
Na základě splnění IVP z TV je Markovi na vysvědčení z předmětu tělesná výchova uděleno hodnocení známkou jedna. Slovní pochvala třídní učitelky při rozdávání vysvědčení: „ <i>Plán z tělesné výchovy jsi, Marku, splnil. Chválím Tě především za Tvou houževnatost a pílí při plavání a dávám Ti výslednou známku jedničku.</i> “	

Zdroj: ŠVP vybrané ZŠ logopedické a vlastní šetření

2.3.4.9 Pracovní vyučování 3. třída

Tabulka 25: Pracovní vyučování- obsah učiva a výstupy

Pracovní vyučování 3. třída	
Obsah učiva	Markovy splněné výstupy
<ul style="list-style-type: none"> - bezpečnost a hygiena práce v hodinách PV - volba vhodných materiálů a nástrojů - popis běžných povolání, povolání rodičů <p>Práce s drobným materiálem</p> <ul style="list-style-type: none"> - vytrhávání a vystřihování tvarů podle předkreslení, lepení papíru, papírová koláž, prošívání papíru - obkreslování šablony - hnětení, mačkání, přidávání, ubírání, koulení, válení a krájení modelovací hmoty, hlazení povrchu - vytváření základních tvarů- koule, šišky, placky - vytváření předmětů složených z těchto tvarů - modelování dutých tvarů - práce s přírodním materiálem - navlékání drobných plodů - otisky přírodnin do plastických materiálů - sváteční dekorace z přírodních materiálů - tiskátka z přírodního materiálu (korek, brambora) - lisování a nalepování přírodních materiálů - zvířátka z kaštanů, žaludů a šípků - zdobení kraslic přírodním materiálem <p>Montážní a demontážní práce</p> <ul style="list-style-type: none"> - práce s konstrukční, tyčinkovou a hříbečkovou stavebnicí a magnetickou tabulkou <p>Pěstitecké práce (podle slovního návodu)</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozorování přírody v průběhu roku, charakteristika změn v přírodě v průběhu jednotlivých ročních období - péče o pokojové rostliny, péče o trávník v okolí školy - pěstování bylinek a okrasných květin v truhlíku - příprava záhonů, osiva a sadby - pěstování a sklizeň ředkvičky, hrachu, mrkve, salátu <p>Příprava pokrmů, práce v domácnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - úklid třídy, péče o školní pomůcky a hračky - příprava jednoduchého pokrmu a nápoje - obsluha jednoduchého elektrospotřebiče - základy správné výživy; nákup a skladování potravin - úprava stolu, zásady slušného chování u stolu - šití předního a smykovacího stehu na kartonu - přišívání knoflíků se dvěma a čtyřmi dírkami - zpracování textilu- vystřihování a nalepování motivů 	<ul style="list-style-type: none"> - řídí se zásadami hygieny a bezpečnosti práce v hodinách PV - vybírá vhodné materiály a nástroje pro realizaci záměru - vypráví o povolání svých rodičů - osvojit si základní manuální dovednosti (viz učivo) pro zpracování papíru, modelovací hmoty, přírodního a drobného materiálu - jednoduchými postupy vytváří z papíru, modelovací hmoty, přírodního a drobného materiálu různé užité i dekorativní předměty (viz učivo) - popíše vlastnosti použitých materiálů - pracuje dle předlohy a návodu (vzorový výrobek nebo obrázek) - při práci s různými typy stavebnic a magnetickou tabulkou rozvíjí fantazii a jemnou motoriku - rozlišuje rovinné a prostorové geometrické tvary - pracuje dle jednoduchého plánu - v průběhu roku pozoruje přírodu a výsledky pozorování shrne do charakteristiky jednotlivých ročních období - pečuje o pokojové rostliny a trávník v okolí školy - v truhlíku pěstuje bylinky a okrasné květiny - připraví půdu na záhonech, osivo a sadbu - pěstuje a sklízí ředkvičky, hrách, mrkev a salát - uklidí třídu a udržuje pořádek, pečuje o školní pomůcky - připraví jednoduchý pokrm a nápoj - bezpečně obsluhuje varnou konvici, sporák, šlehač - pro přípravu pokrmu vybírá zdraví prospěšné suroviny - osvojit si základy stolování (včetně přípravy stolu) - šije přední a smykovací steh na kartonu (obšívá, vyšívá) - přišívá knoflíky se dvěma a čtyřmi dírkami - stříhá textil, vystřihuje a nalepuje jednotlivé motivy
Hodnocení	
<p>Vzhledem ke splnění očekávaných výstupů v předmětu pracovní vyučování byl Marek na konci 3. třídy hodnocen z tohoto předmětu známkou jedna. Slovní pochvala třídní učitelky při rozdávaní vysvědčení: „<i>Tak a jsme na konci vysvědčení u předmětu pracovní vyučování. Plán tohoto předmětu jsi, Marku, splnil a za tvou pečlivou a samostatnou práci Ti uděluji velkou pochvalu a k ní další jedničku na vysvědčení. A tímto Ti gratuluji ke Tvému vysvědčení se samými jedničkami.</i>“</p>	

Zdroj: ŠVP vybrané ZŠ logopedické a vlastní šetření

2.3.4.10 Žákovy nabyté kompetence po absolvování 3. ročníku na vybrané ZŠ logopedické

Po úspěšném absolvování 3. ročníku nabyt Marek tyto klíčové kompetence, které jsou zakotvené v ŠVP vybrané logopedické školy (škola definuje dva mezníky- ukončení 3. a 5. ročníku):

Kompetence k učení

- osvojil si základní dovednosti potřebné k učení (koncentrace pozornosti, zraková a sluchová diferenciacie, paměť);
- pracuje podle ústních i písemných instrukcí;
- správně používá učební pomůcky;
- čte s porozuměním, ve čteném textu vyhledá odpovědi na otázky;
- při plnění úkolů spolupracuje ve dvojici nebo ve skupině;
- organizuje své pracovní místo tak, aby byly vyloučeny rušivé podněty;
- připraví si tašku do školy (nezapomíná školní pomůcky);
- pečlivě vypracuje domácí úkoly;
- včas požádá o pomoc při řešení výukových problémů.

Kompetence k řešení problémů

- snaží se problémům předcházet (správným chováním k vyučujícím i spolužákům, kvalitní přípravou na vyučování);
- popíše jednoduchý problém (vlastní nebo ostatních žáků) a navrhne způsob jeho řešení;
- při řešení problémů spolupracuje ve dvojici, neprosazuje své zájmy na úkor ostatních;
- zeptá se na to, čemu nerozumí a slušnou formou požádá o pomoc;
- adekvátním způsobem se zapojuje do školních aktivit.

Kompetence komunikativní

- odstranil špatnou výslovnost přetrvávající z předškolního věku, osvojil si správnou výslovnost všech hlásek;
- chápe význam slov, třídí slova podle významu;

- osvojil si přiměřenou slovní zásobu a aktivně ji využívá v komunikaci se spolužáky i pedagogy • tvoří formálně i obsahově správné věty (tvary slov, pořádek slov ve větě apod.);
- zbavil se ostychu z vlastního mluveného projevu před spolužáky;
- zvládá základní komunikační dovednosti (žádost, omluva, krátké vyprávění v jednoduchých větách, střídání role mluvčího a posluchače v rozhovoru);
- drammatizuje krátký příběh;
- rozumí základním formám nonverbální komunikace a sám je správně používá (gesta, mimika).

Kompetence sociální a personální

- adaptoval se na školní prostředí a změny denního režimu;
- respektuje základní pravidla slušného chování ve vztahu k vyučujícím, spolužákům, zaměstnancům školy;
- chová se správně v různých společenských situacích, nejen ve škole, ale i při mimoškolních akcích;
- při práci respektuje dohodnutá pravidla;
- je tolerantní k chybám spolužáků, snaží se jim podle svých možností pomoci;
- provádí jednoduché sebehodnocení (určí míru splnění úkolu, hledá příčiny úspěchu či neúspěchu).

Kompetence občanské

- řídí se základními pravidly soužití ve škole;
- chová se pěkně ke všem spolužákům bez ohledu na jejich etnický původ, národnost, sociokulturní zázemí a individuální možnosti při plnění školních úkolů;
- respektuje autoritu učitele, chová se s úctou ke všem zaměstnancům školy;
- respektuje pravidla slušného chování i při mimoškolních akcích;
- pečuje o školní pomůcky, chrání svůj vlastní majetek i majetek školy;
- je odpovědný za plnění školních povinností, snaží se dosahovat co nejlepších výsledků;
- chrání své zdraví, dodržuje základní hygienické zásady a pravidla bezpečnosti a ochrany zdraví při práci;
- chrání své bezpečí při setkání s neznámými lidmi.

Kompetence pracovní

- pracuje podle ústních instrukcí nebo ukázkové práce, zapojuje vlastní fantazii;
- správně pojmenuje použitý materiál a pomůcky pro jeho zpracování;
- dodržuje daný pracovní postup;
- soustředí se na práci, dokončí výrobek, snaží se o co nejlepší výsledek dle svých možností;
- při práci dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce;
- organizuje své pracovní místo tak, aby byly vyloučeny rušivé podněty.

2.3.5 4. třída na vybrané ZŠ logopedické (současnost)

Nyní Marek navštěvuje 4. třídu vybrané ZŠ logopedické. Ze 3. třídy nastavená podpůrná opatření pro vadu řeči i tělesné postižení vyhovují a proto přetrvávají:

- přítomnost asistenta pedagoga po celou dobu výuky;
- intenzivní logopedická náprava;
- speciální židle s příslušenstvím;
- posilování koncentrace pozornosti;
- trénink koordinace oko- ruka- obkreslování či vybarvování předkreslených tvarů, hledání cest v bludišti či změti čar, hod míčkem na cíl, vedení čáry prostředkem silnice na papíře;
- nácvik pracovního chování- samostatné plnění úkolů, jasné a jednoduché instrukce, ujištění, že zadané instrukce chápe, schopnost dokončit úkol;
- pracovní činnosti střídát s krátkou relaxací;
- celkově respektující přístup.

Z předmětu tělesná výchova bude Marek nadále výstupy plnit dle IVP, tedy pouze plavání. Při výuce používá učebnice, pracovní sešity a další pomůcky standardní pro žáky 4. ročníku. Jednu sadu učebnic má doma, druhou ve škole.

Ve 4. ročníku se předmět Prvouka rozdělil na nové předměty- Vlastivěda a Přírodověda.

Kvůli ztížené chůzi se Marek pohybuje po škole v mechanickém vozíku.

Součástí přílohy č. 13 jsou ukázky Markovy školní práce ze 4. třídy.

V podkapitole níže jsou v tabulkách rozpracovány jednotlivé předměty Markovy současné 4. třídy dle ŠVP vybrané ZŠ logopedické.

2.3.5.1 Obsah učiva a očekávané výstupy ve 4. třídě vybrané ZŠ logopedické

Tabulka 26: Český jazyk 4. třída- obsah učiva a očekávané výstupy

Český jazyk 4. třída	
Obsah učiva	Očekávané výstupy
<p>Mluvnice</p> <ul style="list-style-type: none"> - lexikologie - slova spisovná, nespisovná a citově zabarvená - kořen, předpona a přípona slova - předložky a předpony, psaní předložek a předpon - vyjmenovaná slova - ohebné a neohebné slovní druhy - podstatná jména a jejich vzory - slovesný infinitiv - slovesné způsoby - stavba věty, věta jednoduchá a souvětí - spojky, spojovací výrazy - základní skladební dvojice, základ věty - podmětová a přísudková shoda - zeměpisné názvy a jména <p>Sloh</p> <ul style="list-style-type: none"> - skladba a formulace - tvorba koncept - vypravování - popis - možnosti společenského kontaktu <p>Čtení a literární výchova:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozvíjení čtené techniky - vyhledávání informací v odborném textu - čtení potichu s porozuměním - dramtizace - základy literatury - lyrika, epika, rytmus, - pověst, povídka - besedy o ilustracích - vlastní výběr knih - práce s dětskou knihou 	<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozlišuje slova dle významu, používá různé podoby slova - rozezná slova spisovná a nespisovná a vhodně je používá - rozlišuje slova citově zabarvená, slova lichotivá a urážlivá - rozeznává část předponovou, příponovou - správně píše předpony a předložky - správně aplikuje znalost vyjmenovaných slov a slov příbuzných v praxi - určí slovní druhy - určí vzor podst. jmen a dle něho slova skloňuje - najde v textu infinitiv, určí osobu číslo a čas, časuje slovesa v oznamovacím způsobu - rozlišuje způsoby rozkazovací, oznamovací i podmíňovací - určí jednoduchou větu a souvětí, spojuje věty v souvětí vhodnými spojkami - určí základ věty - v přičestí minulém správně zapíše i/y - správně napíše zeměpisné názvy - používá vhodné jazykové prostředky - sestaví koncept, nadpisy, člení text - píše v dějové posloupnosti - popíše rostlinu, zvíře, věc - napíše zprávu - provede správný telefonát v modelových situacích, zanechá vzkaz na záznamníku - čte souvisle, rychle, srozumitelně se správnou intonací a přízvukem - poznatky vyhledané v odbor. literatuře zaznamená a využívá v další činnosti - potichu přečte delší texty a poté jejich obsah převypráví - dramtizuje, k dramtizaci využívá loutky, maňásky, domýšlí literární příběhy - navštěvuje divadelní a filmová představení, diskutuje o nich, - vysvětlí probírané literární pojmy - vyjadřuje své pocity z četby (tematický rozhovor) - využívá služby městské knihovny - vede čtenářský deník

Zdroj: ŠVP vybrané ZŠ logopedické

Tabulka 27: Řečová výchova 4. třída- obsah učiva a očekávané výstupy

Řečová výchova 4. třída	
Obsah učiva	Očekávané výstupy
<ul style="list-style-type: none"> - cvičení správné modulace hlasu - melodie řeči, slovní přízvuk, intonace ve větách - artikulační cvičení, individuální náprava vad výslovnosti, jazykolamy - cvičení na rozvoj koncentrace pozornosti - cvičení zaměřená na rozvoj paměti - zrak. diferenciacie (symboly, shluky písmen) - sluch. diferenciacie a rozvoj fonemického sluchu: -diferenciacie tvrdých a měkkých slabik (di-dy, ti-ty, ni-ny, de-dě, te-tě, ne-ně, be-bě, pe-pě, ve-vě, me-mě) - analyticko-syntetické činnosti - rozklad slov s obtížnější hláskovou skladbou na slabiky a hlásky - hranice slov ve větě (předložky), počet slov ve větě - tvoření otázek, odpovědi na otázky - pořádek slov ve větě - stavba a intonace věty tázací a oznamovací - tvoření souvětí (protože, proto) - rozhovor podle základních komunikačních pravidel (střídání role mluvčího a posluchače) - konverzační cvičení (konkrétní situace), rozvoj mluvní pohotovosti - asociační cvičení - slovní stereotypy, tvorba hádanek - rozvoj slovní zásoby - vymýšlení slov na dané téma, zdrobněliny, dokončování vět, příběhu, křížovky - význam slov - popis dějového obrázku, užití rozvitých vět a souvětí - čtení s porozuměním, odpovědi na otázky k textu - orientace v textu, členění textu - výběr základních informací z textu - vyprávění příběhu s dodržением dějové posloupnosti příběhu a charakteristikou hlavních postav - dramatizace krátké pohádky nebo příběhu - vyprávění vlastního zážitku (mj. z cest po Evropě) - rytmizace říkadel s hudebním doprovodem - recitace krátkých básní - vyhledávání, spojování, tvoření rýmů 	<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> - užívá správný slovní přízvuk, snaží se o přirozenou intonaci, tempo a dynamiku projevu - pečlivě vyslovuje - soustředí se na práci - trénuje paměť, k zapamatování využívá více smyslů - rozlišuje shodné, podobné a osově symetrické symboly a shluky písmen - sluchem rozlišuje tvrdé a měkké slabiky (di-dy, ti-ty, ni-ny, de-dě, te-tě, ne-ně, be-bě, pe-pě, ve-vě, me-mě) - rozkládá slova na hlásky - určí počet slov ve větě, odděluje předložky od slov - tvoří otázky a odpovídá na ně - dodržuje slovosled ve větě - tvoří a obměňuje věty (tázací, oznamovací a rozkazovací) a souvětí - vede rozhovor se spolužáky podle zákl. komunikačních pravidel - v praktických situacích aplikuje osvojené formy společenského styku (umí telefonovat, nakupovat, poděkovat, oslovit různé osoby, omluvit se) - dokončuje věty a příběhy, tvoří zdrobněliny, luští křížovky, řeší hádanky -porovnává význam slov - popíše obrázky a zdůvodní, co do obrázku nepatří - čte s porozuměním, odpovídá na otázky k textu - orientuje se v textu - vybírá z textu základní informace - vypráví obsah pohádky nebo příběhu, charakterizuje hlavní postavy, zařazuje hlavní postavy do pohádek, dodrží dějovou posloupnost příběh, dramatizuje příběh (podle osnovy) - vypráví vlastní zážitky - vyjádří rytmus říkadla pohybem - recituje krátké básně - vyhledá rýmy v básni, vymýšlí rýmy na daná slova

Zdroj: ŠVP vybrané ZŠ logopedické

Tabulka 28: Anglický jazyk 4. třída- obsah učiva a očekávané výstupy

Anglický jazyk 4. třída	
Obsah učiva	Očekávané výstupy
<ul style="list-style-type: none"> - tvary sloves „to be“, „to have got“ - přítomný čas pravidelných sloves - vyjádření schopností a dovedností pomocí - zájmena (osobní, přivlastňovací) - přivlastňovací pád - množné číslo podstatných jmen - číslovky 1- 100 - předložky - vazba „there is, there are“ - oznamovací a tázací věty, jednoduchý dialog (porozumění, vlastní mluvní projev) - obměny vět - práce podle anglicky mluvených instrukcí - poslechové činnosti - práce se slovníkem - vyhledávání informací v textu (porozumění textu) - vlastní mluvní projev - jednoduchý písemný projev - tematické okruhy pro rozvoj slovní zásoby (tvoření vět, odpovědi na otázky, krátké vyprávění) <ul style="list-style-type: none"> - společenské fráze - My schoolbag, colours, sizes, numbers (Moje školní taška, barvy, velikost, čísla) - The alphabet (Abeceda) - In the classroom (ve třídě) - My family (Moje rodina) - My toys (Moje hračky) - I am ill (Jsem nemocný) - Parts of the body, clothes (Části těla, oblečení) - At home (Doma) - Fruit and vegetables (Ovoce a zelenina) - Food and drink (Jídlo a pití) - In the park (V parku) - Pets (Domácí zvířata) - Shopping (Nakupování) 	<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> - používá správné tvary sloves - vyjádří vlastnictví pomocí slovesa „to have got“ - vyjádří své schopnosti a dovednosti (pomocí slovesa „can“) - používá ve větách správná osobní a přivlastňovací zájmena - používá přivlastňovací pád - tvoří množné číslo podstatných jmen - počítá předměty, vyjádří počet - pomocí správných předložek vyjádří polohu objektů - užívá vazbu there is, there are - tvoří jednoduché oznamovací i tázací věty - vyjádří zákaz pomocí „don't“ - obměňuje vytvořené věty - rozumí krátkým dialogům, vede jednoduchý dialog - rozumí pokynům a otázkám učitele a správně na ně reaguje - rozumí jednoduchým poslechovým nahrávkám - používá slovníček v učebnici - pracuje s jednoduchým textem na dané téma, porozumí obsahu textu, vyhledá požadované informace (s vizuální oporou) - sestaví správně jednoduché sdělení na dané téma v mluvené i psané formě - tvoří věty k daným tématům, odpovídá na otázky - používá jednoduché společenské fráze ve vhodné situaci - popíše předmět (velikost barvu, polohu) - vyjmenuje anglickou abecedu, hláskuje jména - pozdraví a osloví učitele, pojmenuje předměty ve třídě - představí rodinu, popřeje k narozeninám - pojmenuje a popíše hračky - hovoří o nemoci, vyjadřuje své pocity - popíše části těla a oblečení podle částí těla - popíše domov, hovoří o domácích činnostech - vyjadřuje oblibu ovoce a zeleniny - požádá o jídlo a pití - hovoří o činnostech dětí v parku, používá přivlastňovací pád - popíše některá domácí zvířata - požádá o konkrétní zboží v obchodě.

Zdroj: ŠVP vybrané ZŠ logopedické

Tabulka 29: Matematika 4. třída- obsah učiva a očekávané výstupy

Matematika 4. třída	
Obsah učiva	Očekávané výstupy
<p>Matematické operace 0- 1 000 000</p> <ul style="list-style-type: none"> - čtení a zápis čísel 0-1 000 000 - znázornění čísel pomocí řádového počítadla, platidel - rozklad čísla v desítkové soustavě - orientace na číselné ose - numerace do 1 000 000, číselná řada - porovnávání čísel - řešení nerovnic - slovních úlohy na porovnávání - příklady zaokrouhlování na statisíce, desetitisíce, tisíce, sta, desítky - pamětní a sčítání a odčítání pod sebou - sčítací a odčítací vazby - komutativnost a asociativnost sčítání a její využití v praxi - krát a děleno v určeném okruhu - komutativnost a asociativnost násobení a její využití v praxi - vazby mezi dělením a násobením - násobení, dělení z paměti číslem jednociferným - násobení pod sebou čitateli jednocifernými a dvojcifernými - dělení písemně dělitelem jednociferným - odhady výsledků a jejich ověřování výpočtem - práce s chybou, kontrola výpočtů pamětního i písemného sčítání, odčítání, násobení a dělení - práce s kalkulačkou, provádění kontroly - řešení příkladů s více početními výkony (pořadí početních výkonů i příkladů bez závorek) - příklady se závorkami - slovní úlohy na sčítání, odčítání násobení, dělení, na vztahy o n více-méně, nkrát více, méně - zápis úloh a řešení za pomoci více početních úkonů - římské číslice - znaky C, L, V, I a jejich kombinace - vyhledávání, sběr a třídění dat - vyhledávání dat z různých zdrojů (literatura, internet, tabulky, diagramy) - zaznamenání dat do diagramů a tabulek - třídění dat podle různých kritérií - diagram - čtení diagramu zjišťování údajů z diagramu - sestavení jednoduchého diagramu - úlohy pro rozvoj logického myšlení- kvízy, hádanky apod. - vztahy celek - část, zlomek - obrázková metoda na určení částí celku - zápis dané části celku formou zlomku - slovních úlohy k výpočtu částí z celku - porovnávání zlomků se stejným jmenovatelem - jednoduché příklady na plus a minus zlomků se stejným jmenovatelem 	<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> - čte a píše čísla v oboru 0-1 000 1000 - znázorní číslo pomocí řádového počítadla a platidel - rozloží číslo v desítkové soustavě - vyznačí číslo na číselné ose - doplní čísla v číselné řadě - porovnává čísla v oboru 0-1 000 000, - doplňuje nerovnice typu $452\ 620 < m < 553\ 000$ - tvoří a řeší slovní úlohy na porovnávání čísel - zaokrouhluje čísla, zapisuje příklady zaokrouhlování (znaménko „rovná se přibližně“) - sčítá a odčítá v oboru do 1 000 000 - využívá v praxi komutativnost a asociativnost sčítání a násobení - pamětně násobí a dělí jednociferným číslem čísla do 1 000 000 - násobení a dělení z paměti jednociferným číslem - násobí a dělí pod sebou jednociferným a dvojciferným činitelem - odhaduje a kontroluje svůj výpočet v příkladech pamětního i písemného sčítání, odčítání, násobení a dělení - používá kalkulačku k vlastním výpočtům i kontrole výpočtů - správně řeší příklady s více početními výkony - správně řeší příklady s použitím závorek – - řeší a tvoří jednoduché slovní úlohy na vztahy o n více-méně, nkrát více-méně - počítá slovní úlohy až se třemi početními úkony, - zapíše pomocí římských číslic 1, 5, 10, 50, 100, 500, 1000 - vyhledává, zaznamenává a třídí data - zjistí údaje z diagramu, sestaví jednoduchý diagram, - řeší praktické úlohy nezávisle na klasických postupech a algoritmech školské matematiky - názorně vyznačí polovinu, třetinu, čtvrtinu, pětinu a desetinu celku - zapíše danou část celku formou zlomku - řeší jednoduché slovní úlohy na určení dané části celku a určení celku z dané části (pomocí názoru) - provádí početní úkony na plus a minus se zlomky se stejným jmenovatelem - graficky sčítá a odčítá úsečky (určí rozdíl v délce úseček, délku lomené čáry a obvod mnohoúhelníku grafickým sečtením délek jeho stran) - určí vzájemnou polohu dvou přímek, rozlišuje rovnoběžky a různoběžky - narýsuje přímkou rovnoběžnou s danou přímkou

<p>Geometrie</p> <ul style="list-style-type: none"> - grafické sčítání a odčítání úseček - rovnoběžky, různoběžky a jejich průsečíky - kreslení a rýsování rovnoběžek a různoběžek, vyznačování průsečíku - kolmice - konstrukce čtverce a obdélníku - kružnice - osově souměrné tvary, kreslení a konstrukce souměrných tvarů ve čtvercové síti - osa souměrnosti, určování osy souměrnosti 	<ul style="list-style-type: none"> - vyznačí průsečík různoběžek, rýsuje různoběžky - za pomoci trojúhelníku s ryskou narýsuje kolmici - znázorní (načrtne), narýsuje a popíše čtverec a obdélník - znázorní (načrtne), narýsuje a popíše kružnici s daným středem a poloměrem - rozlišuje osově souměrné a nesouměrné obrazce - určí osu souměrnosti překládáním papíru s obrázkem - nakreslí a narýsuje osově souměrný tvar do čtvercové sítě
---	--

Zdroj: ŠVP vybrané ZŠ logopedické

Tabulka 30: Vlastivěda 4. třída- obsah učiva a očekávané výstupy

Vlastivěda 4. třída	
Obsah učiva	Očekávané výstupy
<p>Místo, kde žijeme</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojmy domov, vlast, rodný kraj - místní oblast, region (vlastivědná a turistická mapa) - regionální specifika (výrobky regionálního průmyslu a zemědělství, kulturní, historické a přírodní zajímavosti regionu) - světové strany (růžice světových stran, určování světových stran v přírodě a na mapě, práce s kompasem a buzolou) - mapy, plány, náčrty - barvy na mapě a jejich význam - poloha České republiky v Evropě - sousední státy ČR a jejich hlavní města - práce s mapou ČR – pohoří, nížiny, vodstvo, města - orientační body a linie - státní zřízení a politický systém v ČR - pojem demokracie a způsob jejího uplatňování ve státním uspořádání ČR, demokratické volby - státní samospráva - význam a popis státních symbolů <p>Lidé a čas</p> <ul style="list-style-type: none"> - báje, mýty, pověsti, regionální pověsti, minulost regionu, Staré pověsti české - regionální historické nálezy - život ve městech a na zámcích - Jan Hus (Jan Hus a region) - Jan Žižka - Karel IV. A jeho význam (Karel IV. a region) - způsob života v průběhu dějin- popis, srovnání, regionální specifika (bydlení, předměty denní potřeby, práce lidí) - práce s různými zdroji informací o minulosti (literatura, internet, archiv, knihovna, muzea atd.) - významné dny a státní svátky, jejich historické důvody, význam a způsoby oslav <p>Lidé kolem nás</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojem samospráva a demokracie - žakovská samospráva a její demokratická volba - členové samosprávy - praktické volby členů samospráv (jaké vlastnosti by měli mít zvolení členové a proč) - vlastnosti lidí (kladné a záporné) - odlišnost lidí - pravidla slušného chování - výchova k toleranci, ohleduplnosti a empatii - pravidla účinné komunikace - pravidla účinné spolupráce - práva a povinnosti žáka školy (školní řád 	<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí pojmy domov, vlast, rodný kraj - najde polohu svého bydliště - uvede významné podniky a hospodářské aktivity v regionu - na fotografiích pozná kulturní, historické a přírodní zajímavosti regionu - v přírodě a dle mapy určí světové strany - orientuje se v náčrtu, plánu a v základních typech map, vyhledá jednotlivé údaje, vysvětlí běžně používané značky a symboly - popíše polohu ČR v Evropě - vyhledá na mapě sousední státy a jejich hlavní města - předvede dovednost práce s mapou, vyhledá na mapě nejvýznamnější pohoří, nížiny, řeky a města, ukáže na mapě - charakterizuje státoprávní uspořádání ČR - vysvětlí základní principy demokratického státního uspořádání - uvede stěžejní orgány státní moci a jejich zástupce - vysvětlí pojmy státní správa a samospráva, uvede příklady - vyjmenuje a popíše, symboly našeho státu, vysvětlí jejich význam - vypráví regionální pověsti a pověsti z dějin českého státu (pověsti a báje vyhledá v literatuře, na internetu, v muzeu...) - svými slovy popíše vývojové etapy historie naší vlasti a způsob života lidí v různých etapách historie - zhodnotí vývoj lidského bytí v naší republice po současnost - na konkrétních příkladech porovná minulost a současnost - zhodnotí význam některých osobností českých dějin - využije archiv, knihovnu, sbírky muzeí a galerií jako informační zdroj pro pochopení minulosti - objasní historické důvody státních svátků a významných dnů - pojmy samospráva, žakovská samospráva - jednoduchým způsobem vysvětlí pojem demokracie - vysvětlí demokratický základ volby samosprávy - ve třídě společně sestaví žakovskou samosprávu, zdůvodní svou volbu členů samosprávy - uvede příklady kladných a záporných vlastností lidí - uvede příklady odlišnosti různých osobností, které odlišnosti nelze tolerovat a které naopak lze využít při spolupráci - uvede příklady tolerantního, ohleduplného a empatického chování, ve svém chování uplatňuje základy tolerance, ohleduplnosti a empatie - respektuje pravidla slušného chování ve škole i mimo školu - respektuje pravidla účinné komunikace (střídání role posluchače a mluvčího, respektování odlišných názorů, obhajoba vlastních názorů pomocí klidné a rozumné argumentace), uzná možnost vlastního omylu a dohodne se na společném postupu řešení - respektuje pravidla chování daná školním řádem a vnitřním řádem školy - třídních skupinkách sestaví základní pravidla soužití

<p>a vnitřní řád školy)</p> <ul style="list-style-type: none"> - sestavení vlastních pravidel soužití ve třídě a ve škole na základě poznání práv a povinností žáků školy - dětská práva a základní lidská práva - právní ochrana občanů a majetku - protiprávní jednání a jeho postihy, porušování principů demokracie (příklady) - pojem reklamace - práva reklamujícího - praktický nácvik reklamace nekvalitního výrobku - komunikace při reklamaci - kultura - činnost kulturních institucí - kulturní instituce ve městě a v regionu 	<p>ve třídě a ve škole</p> <ul style="list-style-type: none"> - vyjmenuje dětská a lidská práva, vysvětlí jejich obsah a význam - uvede příklady protiprávního jednání a jeho postihů - uvede příklady kdy dochází k porušování lidských práv a demokratických principů - vysvětlí pojem reklamace -v modelové situaci předvede způsob reklamace nekvalitního výrobku, pomocí klidných a rozumných argumentů se dožaduje svých práv na výměnu výrobku, jeho bezplatnou opravu nebo vrácení peněz -vysvětlí pojem kultura, na konkrétních příkladech ze svého okolí uvede různé podoby a projevy kultury - uvede konkrétní příklady kulturních institucí
---	--

Zdroj: ŠVP vybrané ZŠ logopedické

Tabulka 31: Přírodověda 4. třída- obsah učiva a očekávané výstupy

Přírodověda 4. třída	
Obsah učiva	Očekávané výstupy
<p>Rozmanitost přírody</p> <ul style="list-style-type: none"> -neživá příroda - charakteristické znaky přírody živé a neživé - zástupci přírody živé a neživé a jejich třídění - rovnováha v přírodě (živé i neživé přírody, rostlin a živočichů) - místo člověka v přírodě - lidské aktivity a jejich vliv na životní prostředí (zemědělství, průmysl, doprava, výroba energií, hospodaření s odpady) - obnovitelné a neobnovitelné zdroje energie - pojem ekosystém, typy ekosystémů - popis jednoduchého ekosystému a jeho prvků - rovnováha v ekosystému (vzájemné závislosti, přizpůsobení se prostředí) - změny v ekosystému v průběhu jednotlivých ročních období - ekosystémy v regionu a jejich zástupci - živočichové (savci, ptáci, ryby, obojživelníci, hmyz) - živočichové v lese, na poli, ve vodě a u vody - způsob života, životní potřeby (popis a srovnání) - stavba těla (popis a srovnání) - funkce jednotlivých částí těla (popis a srovnání) - poznávání jednotlivých živočichů - třídění živočichů do skupin podle charakteristických znaků - práce s klíči k určování živočichů, atlasy živočichů, encyklopediemi, internetem - rostliny (stromy, keře, byliny, houby) - zástupci stromů, keřů, bylin a hub, stromy listnaté a jehličnaté, houby jedlé a jedovaté - stavba těla (popis srovnání) - plody stromů a keřů - ovoce a zelenina (zástupci, význam) - životní potřeby rostlin a jejich uspokojování, pěstování užitkových rostlin - třídění rostlin podle různých kritérií (stavby těla, místa výskytu, životních potřeb) - práce s klíči k určování rostlin, atlasy rostlin, encyklopediemi, internetem - jednoduchá pozorování, experimenty a fyzikální měření - příprava potřebného vybavení - plánování postupu pokusu nebo měření - vyhodnocení pozorování, pokusu, měření - látky- vlastnosti a třídění - skupenství látek a jeho změny - měření objemu, hmotnosti a teploty s praktickým užíváním základních jednotek - praktické činnosti v terénu (sběr přírodnin, založení sbírky nerostů a herbáře, pěstování rostlin) - přírodní jevy a možnosti jejich narušení - příčiny, prevence a důsledky živelných pohrom 	<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> - objasní pojmy živá příroda, neživá příroda - uvede konkrétní příklady zástupců přírody živé a neživé - třídí tyto zástupce přírody živé a neživé podle charakteristických znaků - objasní princip rovnováhy přírody - na konkrétních příkladech uvede vzájemné vztahy živých organismů a neživé přírody - objasní místo člověka v přírodě (rovnováha vlivu člověka na změny přírody a závislosti člověka na přírodě) - uvede souvislosti mezi vzhledem krajiny, kvalitou životního prostředí a činností člověka -rolišuje obnovitelné a neobnovitelné zdroje energie - popíše jednoduchý ekosystém (např. les, pole, zahrada, rybník, řeka, moře, lidské sídlo ...), popíše vzájemné vztahy organismů v ekosystému a způsoby přizpůsobení se prostředí (shody a rozdíly v přizpůsobení se prostředí u jednotlivých prvků ekosystému) - zaznamená příklady přizpůsobení rostlin a živočichů ke změnám prostředí během roku - uvede zástupce různých přírodních společenstev ve vybraných lokalitách regionů - uvede zástupce základních skupin živočichů (savci, ptáci, ryby, obojživelníci, hmyz) - uvede a porovná způsob života, životní potřeby, stavbu těla, funkci jednotlivých částí těla a projevy života konkrétních živočichů -určuje konkrétní živočichy a třídí je do známých skupin dle atlasů, klíčů a odborných publikací - popíše stavbu těla rostlin a třídí je podle stavby těla na stromy, keře a byliny - uvede zástupce jednotlivých skupin rostlin, popíše jejich stavbu těla, pojmenuje plody, uvede místo výskytu (les, louka, zahrada, rybník) - vyjmenuje základní životní potřeby rostlin a popíše způsoby jejich naplňování s ohledem na kvalitu životního prostředí - třídí rostliny podle stavby těla, místa výskytu a životních potřeb - určuje a třídí rostliny s pomocí atlasů a klíčů k určování rostlin, encyklopedií, internetu ... -naplánuje pokus, odůvodní postup pokusu a provede jej, poté vyhodnotí a vysvětlí -vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu -popíše základní fyzikální vlastnosti látek - třídí látky podle druhu skupenství - popíše změny skupenství látek a jejich příčiny - měří objem, hmotnost a teplotu látek pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů - používá základní jednotky pro měření hmotnosti, objemu a teploty látek

<p>a ekologických katastrof, odstraňování následků</p> <ul style="list-style-type: none"> - chování v mimořádných situacích (vyhlášení poplachu, evakuace, evakuační zavazadlo, respektování pokynů dospělých, přivolání pomoci, telefonní čísla pro tísňové volání, komunikace s operátory tísňových linek) - IZS (jednotlivé složky a jejich činnost) 	<ul style="list-style-type: none"> - zavede si herbář, vypěstuje rostliny, založí sbírku přírodnin - popíše základní jevy probíhající v přírodě (koloběh vody, proudění vzduchu, eroze půdy, změny teploty) - uvede možnosti narušení běžných přírodních jevů a vzniku živelných pohrom a ekologických katastrof, popíše jejich důsledky a postupy odstraňování následků - zhodnotí možnosti prevence - uvede základní zásady chování při živelných pohromách - popíše činnost jednotlivých složek IZS
---	---

Zdroj: ŠVP vybrané ZŠ logopedické

Tabulka 32: Hudební výchova 4. třída- obsah učiva a očekávané výstupy

Hudební výchova 4. třída	
Obsah učiva	Očekávané výstupy
<p>Vokální činnosti a nácvik písní</p> <ul style="list-style-type: none"> - zpěv písní v dur i v moll v rozsahu c1 – d2 (písňe lidové, umělé, starší i moderní) - zpěv naší hymny, poznatky z její historie - prvky pěvecké techniky - půltóny a celé tóny - předvětí a závětí - osminová řada dur, šestitónová řada moll - textová rytmizace a melodizace - notový záznam - hlasová hygiena <p>Instrumentální činnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - hra na jednoduché hudební nástroje - převedení zpívaných písní do melodie - čtyřtaktová přehra, mezihra, dohra <p>Hudebně pohybové činnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - pohybové hry a tanec - taktování na 2 a 3 doby <p>Poslechové činnosti (Smetana, Dvořák, Janáček, Mozart ...)</p> <ul style="list-style-type: none"> - hudební formy - pochod, polka, valčík, menuet, rondo, Lašské tance - vánoční hudba (koledy, pastorela, populární hudba) - druhy pěveckých sborů - melodie a doprovod - příběhy ze života skladatelů poslouchané hudby - tvar a zvuk hudebních nástrojů- příčná flétna, pikola, fagot, tuba, saxofon, hobo - durového a mollový tónorod <p>Seznámení s pojmy z hudební nauky</p> <ul style="list-style-type: none"> - noty, notová osnova, pomocné linky, čtení not - psaní posuvek - notový zápis stupnice Cdur - předznamenání (obecně), stupnice - noty s tečkou 	<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> -zazpívá známé písňe z paměti ve skupině nebo sólově -zazpívá naši hymnu, zná základní údaje o její historii - zpěvem naváže tóny - zapojí se do hudební hry s tónovou řadou, intonuje půltóny - rozliší předvětí a závětí - zazpívá durovou stupnici - zmelodizuje a zrytmizuje text - orientuje se v notovém záznamu -správně používá jednoduché hudební nástroje - dle svých možností se zapojí do pohybových her a tanců - hudbu vyjádří pohybem - „hrou na tělo“ vyjádří rytmus a tempo skladby - provádí 2 a 3 doby takt - soustředěně vyslechne krátké koncertní skladby - rozliší píseň jednoduchou a skladbu - je tolerantní k rozmanitým hudebním žánrům - upozorní na změny v hudbě - orientuje se v hlasech a sborech - uvede základní informace o skladatelích poslouchané hudby - hudební nástroje pozná dle zvuku a tvaru - napíše a zazpívá stupnici - správně čte noty, používá posuvky

Zdroj: ŠVP vybrané ZŠ logopedické

Tabulka 33: Výtvarná výchova 4. třída- obsah učiva a očekávané výstupy

Výtvarná výchova 4. třída	
Obsah učiva	Očekávané výstupy
<p>Výtvarné osvojování skutečnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - vlastnosti výtvarných materiálů (multisenzoriální přístup) - výrazové možnosti linie (různým materiálem) - síla linie, tvar linie, uspořádání linií v prostoru - výrazové možnosti barev, míchání barev (barvy světlé a tmavé, veselá a smutná) - snaha o vystižení tvaru věcí denní potřeby - snaha o vystižení tvaru přírodních objektů (i v terénu) - kresba a malba postavy - tematické práce ze života dětí a jejich rodiny - vlastní ilustrace přečteného příběhu a písničky - inspirace pro vlastní tvorbu ve skutečném prostředí - tradiční i netradiční výtvarné techniky - plakát a jeho funkce, obsah a forma plakátu - obaly na zboží - reklama, poskytující informace (předepsané informace, výrazové možnosti písma, barevnost a grafická podoba obalu) <p>Dekorativní práce</p> <ul style="list-style-type: none"> - rytmické řazení prvků v řadě a v kruhu - rytmické řazení barevných ploch a linií - dekorování barevné plochy odlišnou barvou - tisk na papír, textil, dřevo <p>Prostorové vytváření</p> <ul style="list-style-type: none"> - vlastnosti materiálů pro prostorové vytváření (multisenzoriální přístup) - základní zpracování plastických materiálů (stlačování, válení, tvarování, hlazení) - vyrývání a vypichování vzoru - skládání, ohýbání, stáčení, muchlání a lepení papíru <p>Výtvarné práce, spojené s experimentováním</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapouštění barev a otisk barev do mokré plochy - malba do krupicové plochy (lepené na čtvrtku) - proškrafování nabarvené voskové plochy - frotáž (poznávání struktury objektů) <p>Výtvarné umění a životní prostředí</p> <ul style="list-style-type: none"> - typy vizuálně obrazného vyjádření - ilustrace pohádek - animované filmy českých ilustrátorů - hodnocení věcí denní potřeby z estetického i užitkového hlediska (design) - příklady využití výtvarného umění k nonverbální komunikaci (piktogramy, značky, symboly) - komunikační obsah obrazových znaků - vyhledávání výtvarných pojmů v literatuře, příkladů jednotlivých typů výtvarného umění, základních informací o umělcích a jejich díle) - rozsahem i obsahem přiměřené výstavy - vyjádření pocitů z výtvarné tvorby - hodnocení vlastní práce, vyjádření pocitů z tvorby a citlivé hodnocení práce spolužáků (hodnocení vhodnosti použitých výtvarných prostředků a míry naplnění výtvarného záměru) 	<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> - určuje vlastnosti základních materiálů pro kresbu a malbu (tužka, suchý pastel, uhlí, voskovky, temperové a vodové barvy, tuš) - prostřednictvím lineární kresby měkkou tužkou, pastelem a uhlím poznává výrazové prostředky linie - poznává výrazové možnosti barev - na základě pozorování a popisu předmětů denní potřeby, přírodních objektů a postav se snaží vystihnout tvar, velikost a barvu těchto objektů - rozvíjí fantazii a výtvarné dovednosti při samostatném zpracování tématu z vlastního života a života rodiny - vytvoří vlastní ilustraci příběhu a písničky - při vlastní tvorbě se inspiruje podněty ve svém prostředí - pro realizaci záměru hledá vhodnou (i netradiční) výtvarnou techniku, hodnotí možnosti jejich využití - vytvoří jednoduchý plakát tak, aby byl splněn účel jeho tvorby (upoutání pozornosti, propagace, informace) - navrhne obal na zboží - rozvíjí svou fantazii při dekorativních činnostech - rozvíjí smysl pro rytmus řazením prvků, barev a linií - vytvoří si vlastní tiskátko (z přírodních materiálů, z mechové gumy) - poznává vlastnosti materiálů pro prostorové vytváření (modelovací hmota, modurit, papír, karton, těsto) - s využitím základních dovedností pro zpracování plastických materiálů modeluje z modelovací hmoty a moduritu na dané téma i dle vlastní fantazie, tvaruje těsto - vytváří trojrozměrné práce z papíru - experimentuje s barvou - zapouští barvu do mokré plochy - popíše výsledek míchání barev - otiskem do mokré plochy vytváří osově souměrné obrazce - maluje do krupicové plochy - určuje vlastnosti voskové plochy - poznává strukturu předmětů pomocí frotáže - rozlišuje různé typy vizuálně obrazného vyjádření, uvede příklady - vysvětlí pojmy ilustrace a ilustrátor, poznává dílo ilustrátorů z dětských knih a animovaných filmů, namaluje ilustraci k pohádce nebo příběhu - uvědomuje si, že estetická a užitková hodnota předmětů denní potřeby by měla být v souladu a z tohoto hlediska hodnotí kvalitu věcí, které ho obklopují

<p>- snášenlivost k jiným výtvarným vyjádření</p>	<ul style="list-style-type: none"> - uvede příklady využití výtvarného umění k nonverbální komunikaci, zhodnotí jejich komunikační hodnotu a význam - navrhne komunikačně srozumitelný piktogram, symbol, značku - vyhledává informace o výtvarném umění z různých zdrojů, pracuje s literaturou - navštěvuje obsahem i rozsahem přiměřené výstavy - pomáhá instalovat výstavu školních prací - pocity z vlastní tvorby, tvorby spolužáků a výtvarníků vyjádří slovy, pohybem nebo výtvarným projevem - zhodnotí výsledky své práce, hledá další možnosti - citlivě hodnotí práci spolužáků
---	---

Zdroj: ŠVP vybrané ZŠ logopedické

Tabulka 34: Tělesná výchova 4. třída- obsah učiva a očekávané výstupy

Tělesná výchova 4. třída dle IVP	
Obsah IVP TV	Očekávané plnění IVP TV
Plavání - hygiena při plaveckém výcviku - plavání v přírodě (kde plavat a jak chránit své zdraví) - adaptace na vodní prostředí formou her - dýchání do vody - průpravná cvičení (s pomůckami) - nácvik plaveckého způsobu - prsa, znak	Žák - v praxi se řídí pravidly bezpečnosti a hygieny při plaveckém výcviku v bazénu - dýchá do vody, splývá - dle individuálních možností plave stylem prsa, znak

Zdroj: ŠVP vybrané ZŠ logopedické

Tabulka 35: Pracovní vyučování 4. třída- obsah učiva a očekávané výstupy

Pracovní vyučování 4. třída	
Obsah učiva	Očekávané výstupy
<p>Práce s drobným materiálem</p> <ul style="list-style-type: none"> - práce dle předlohy či jednoduchého náčrtu nebo psaného či slovního návodu a vlastní fantazie - pojmenování pracovních nástrojů a pomůcek pro dílenskou práci, funkce těchto nástrojů - volba vhodných nástrojů pro realizaci pracovního záměru vzhledem k použitému materiálu - organizace pracovního místa - bezpečnost a hygiena práce - pravidla práce v odborné učebně pro dílenskou práci - první pomoc při drobném poranění - vybavení lékárničky - stáčení papíru, obkreslování šablon, vystřihování tvarů podle předkreslení, lepení a prošívání papíru - papírová koláž - obtížnější skládky, trojrozměrné modely - práce se sešívačkou a děrovačkou - tvarování, krájení a vykrajování modelovací hmoty a moduritu hlazení povrchu, vyrývání a vypichování dekoru - modelování věci denní potřeby a postavy - odlévání sádky do formy, barvení a lakování odlitků - tvarování měkkého drátu <p>Práce s přírodním materiálem</p> <ul style="list-style-type: none"> - otisky přírodnin do plastických materiálů - sváteční dekorace z přírodních materiálů - tiskátka z přírodního materiálu (korek, brambora) - lisování a nalepování přírodních materiálů - zvířátka z kaštanů, žaludů a šípků - zdobení kraslic přírodním materiálem <p>Montážní a demontážní práce</p> <ul style="list-style-type: none"> - práce s konstrukční stavebnicí a magnet. tabulkou - montáž a demontáž modelů - určování rovinných a prostorových geometrických tvarů <p>Pěstitelské práce</p> <ul style="list-style-type: none"> - práce podle pokynů vyučujícího a podle informací o nárocích rostlin na obalech osiva - pojmenování nástrojů, náčiní a pomůcek pro pěstitelskou práci, funkce těchto nástrojů a pomůcek - volba vhodných nástrojů, náčiní a pomůcek pro realizaci pracovního záměru - bezpečnost a hygiena práce při pěstitelských pracích - první pomoc při úrazu při práci na školním pozemku - vybavení lékárničky - životní nároky rostlin (obecně, u konkrétních rostlin) - pokus a pozorování: jak prospívá rostlina při různé míře uspokojování základních životních podmínek - zkouška klíčivosti semen 	<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> - pracuje s papírem, modelovací hmotou, moduritem, sádkou, měkkým drátem, přírodními materiály a stavebnicemi podle ústního nebo psaného návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu a vlastní fantazie - osvojil si základní manuální dovednosti - pojmenuje pracovní nástroje a pomůcky pro práci s papírem, keramickou hlinou, moduritem, sádkou, měkkým drátem, přírodními materiály a stavebnicemi, zná jejich funkci a volí vhodné nástroje pro realizaci pracovního záměru vzhledem k použitému materiálu - účelně si uspořádá pracovní místo, udržuje pořádek - řídí se zásadami hygieny a bezpečnosti práce - respektuje pravidla práce ve školní dílně - ošetří drobné poranění - popíše vybavení lékárničky a jeho využití v praxi - využívá osvojených manuálních dovedností pro zpracování papíru, keramické hlíny, moduritu, sádky, měkkého drátu a přírodních materiálů a přiměřenými způsoby vytváří z těchto materiálů různé výrobky - při kreativních činnostech s různým materiálem používá lidové prvky - popíše vlastnosti použitých materiálů - dodržuje daný pracovní postup - dokončí výrobek - vhodnou formou požádá o pomoc - pracuje ve dvojici, respektuje základní pravidla rozhovoru (střídání role posluchače a mluvčího) a spolupráce - různým způsobem spojuje díly stavebnice a vytváří modely podle vlastní fantazie, návodu, předlohy a náčrtu provádí demontáž modelů - určuje rovinné a prostorové geometrické tvary - pracuje na zahradě podle ústních nebo písemných pokynů - pojmenuje pomůcky, pracovní nástroje a náčiní pro pěstitelskou práci, zná jejich funkci a volí vhodné pomůcky, nástroje a náčiní pro realizaci pracovního záměru - řídí se zásadami hygieny a bezpečnosti práce a ochrany zdraví při pěstitelských pracích, respektuje dohodnutá pravidla práce na školním pozemku - ošetří drobné poranění - popíše vybavení lékárničky a jeho využití v praxi - vyhledává a prakticky využívá informace o životních nárocích konkrétních rostlin, zjištěné informace ověří jednoduchým pokusem a pozorováním - provede a vyhodnotí zkoušku klíčivosti semen - pečuje o pokojové rostliny (respektuje jejich individuální nároky) - pěstuje v truhlíku bylinky a okrasné květiny

<ul style="list-style-type: none"> - péče o pokojové rostliny - pěstování bylinek a okrasných květin v truhlíku - péče o trávník v okolí školy - příprava záhonů, osiva a sadby - pěstování a sklizeň ředkvičky, hrachu, mrkve, salátu <p>Příprava pokrmů, práce v domácnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - základní vybavení kuchyně, technika v kuchyni - bezpečná obsluha elektrospotřebičů - příprava jednoduchého pohoštění (studená kuchyně) - příprava jednoduchého teplého pokrmu a nápoje - zásady racionální výživy - úprava stolu, jednoduché prostírání - zásady slušného chování u stolu - bezpečnost a hygiena práce v kuchyni - první pomoc při úrazu v kuchyni vybavení lékárničky - hygiena provozu domácnosti- úklid třídy, ekologicky šetrné úklidové prostředky a jejich značení, péče o školní pomůcky - šití předního a smykovací stehu na kartonu - přišívání knoflíků a poutek 	<ul style="list-style-type: none"> - pečuje o trávník v okolí školy -připraví záhony pro pěstování rostlin, osivo a sadbu - pěstuje a sklízí ředkvičky, hrách, mrkev a salát - pojmenuje vybavení kuchyně, zná možnosti jeho užití - bezpečně obsluhuje varnou konvici, sporák, mixér - připraví pohoštění ze studené kuchyně, jednoduchý teplý pokrm a nápoj (dle výběru vyučujícího a žáků) - při přípravě pokrmů se řídí zásadami zdravé výživy - prostře stůl pro běžné stolování - řídí se zásadami slušného chování během stolování - řídí se zásadami hygieny a bezpečnosti práce v kuchyni - ošetří drobné poranění - popíše vybavení lékárničky a jeho využití v praxi - uklidí třídu, pro úklid vybírá vhodné čisticí prostředky - pečuje o školní pomůcky a vybavení školy, udržuje pořádek ve škole a jejím okolí - šije přední a smykovací steh na kartonu (vyšívá, obšívá) - přišívá knoflíky (se dvěma a čtyřmi dírkami) a poutka
---	--

Zdroj: ŠVP vybrané ZŠ logopedické

Výzkum byl ukončen v pololetí 4. ročníku. Na vysvědčení tohoto pololetí byl Marek ohodnocen z výše uvedených předmětů samými jedničkami, pouze v předmětu anglický jazyk dostal svou první dvojku. Dle učitelky anglického jazyka snížení známky souvisí s vlivem progresivního onemocnění DMD. Rozhovor s učitelkou anglického jazyka je součástí přílohy č. 6.

V podkapitole níže je záznam z autorčina pozorování z hodiny českého jazyka ve 4. třídě na vybrané ZŠ logopedické.

2.3.5.2 Pozorování ve výuce

V průběhu pozorování Marka ve výuce, které probíhalo od listopadu 2018 do února 2020, autorka zaznamenala především jeho odhodlanost do učení a jeho nadhled nad „rozpuštějšími“ spolužáky, který ji příjemně překvapil. Dle jejího názoru (který ji potvrdila i třídní učitelka) patří ve třídě Marek mezi šikovnější žáky. Samozřejmě autorka při pozorování zaznamenala ztíženou artikulaci a potíže při psaní, které ale ve výsledku Markovy vědomosti nijak nesnižují. Ve srovnání se spolužáky Markova práce nijak rapidně nevybočuje. V hodinách, kterých se autorka osobně účastnila, nedošlo

k žádnému afektu, i když se vše nedařilo bez problémů (např. při rýsování rovnoběžek v geometrii), Marek vše v klidu „ustál“ za pomoci asistentky pedagoga.

Do diplomové práce autorka podrobně zpracovala ukázkou jedné hodiny českého jazyka ve 4. třídě:

Ukázka hodiny ČJ 4. třída (čtení, 29. 11. 2019)

Hodiny se zúčastnilo 7 žáků (3 chyběli). Jednalo se o třetí vyučovací hodinu. Cílem této hodiny bylo žáky seznámit s básní od C. Sandburga. Na začátku hodiny se žáci rozcvičili při hře oběšenec. Někdo si myslel slovo a na tabuli zadal počet políček z kolika písmen se slovo skládalo. Žáci v lavici popořadě písmena hádali. Uhádnuli-li, ten, kdo si slovo myslel, napsal písmeno do správného políčka v pořadí. Pokud zaznělo špatné písmeno, zakreslil po částech šibenici s oběšenecem. První slovo (lasička) zadala paní učitelka, další slovo žák, který slovo paní učitelky vyluštil. Toto slovo (slon) uhádl právě Marek. Paní učitelce pošeptal své slovo (autobus) a spolužáci hádali písmena, Marek říkal paní učitelce, zda jsou správná a kam je napsat. Po třetím písmenu bylo jeho slovo uhádnuto.

Marek byl při této rozcvičce ve střehu a přesto uvolněný. Mezi spolužáky při hře nepanovala žádná řevnivost. Hru všichni vnímali jako zábavnou rozcvičku.

Po tomto rozehřátí si žáci našli na pokyn paní učitelky básničku v čítance- Dětské chytačky od C. Sandburga. Paní učitelka žákům básničku přečetla nahlas, přičemž oni sledovali text. Po přednesu paní učitelky si básničku společně rozebrali a byli vyzváni k tichému čtení. Poté po lavicích žáci básničku četli nahlas. Marek ji přečetl pomaleji a tišeji, přesto dobře.

Po přečtení následuje práce se čtenářským deníkem, do něhož si žáci napsali datum, název básničky a jméno autora. Do sešitu si žáci přepsali poslední sloku a pod ni namalovali vlastní ilustraci k básničce. Tento zápis s ilustrací je součástí přílohy č. 14.

V čítance je k básničce ilustrace od Josefa Čapka. Tuto ilustraci paní učitelka se žáky rozebrala a plynule tak přešli k postavě Josefa Čapka a Karla Čapka, čímž si připravili základ pro příští hodinu.

Hodina byla zakončena pochvalou dětí, jak v hodině všechny pěkně pracovaly a dosáhly stanoveného cíle.

3 VYHODNOCENÍ CÍLŮ

Díky výzkumu, v podobě analýzy školních dokumentů a dokumentů poskytnutých od rodičů (lékařské zprávy z neurologie, zprávy z SPC), dále z pasivního i zúčastněného pozorování vybraného žáka ve výuce, z polostrukturovaných rozhovorů s matkou vybraného žáka s DMD, učiteli, asistentkou pedagoga, se žákem a jeho spolužáky, se autorka dobrala k odpovědím na dílčí výzkumné otázky, a tak naplnila dílčí cíle této diplomové práce.

Dílčí cíl č. 1: Zjistit, zda progresivní onemocnění Duchennova muskulární dystrofie má vliv na některé vzdělávací oblasti.

Dílčí výzkumná otázka č. 1: Ovlivňuje progresivní onemocnění Duchennova muskulární dystrofie školní výsledky některých vzdělávacích oblastí?

Po vyhodnocení nasbíraných dat došla autorka k závěru, že odpověď na dílčí výzkumnou otázku č. 1 zní ano. Tento vliv se projevil ve 4. třídě. Z rozboru školních prací, z Markova vysvědčení a jeho hodnocení, dále z rozhovoru s učiteli a asistentkou pedagoga lze konstatovat, že do 3. třídy v důsledku onemocnění DMD u Marka nedocházelo k ovlivnění školních výsledků. V současném 4. ročníku je vliv tohoto onemocnění znát ve psaném projevu (při zvýšené únavě při psaní písmene z není mnohokrát zcela dokončena klička, také u písmene k a tak může dojít k záměně z-r, ž-ř či k-h). Problém s kličkou se objevuje také u velkého písmene D. Celkově se jeho písemný projev zhoršil. Písmo není úhledné, což souvisí s progresivním onemocněním DMD. Při čtení se objevuje horší artikulace, zejména při shluku souhlásek a problém s dýcháním- delší větu neudýchá. S textem pracuje dobře. Učivo českého jazyka 4. ročníku ZŠ logopedické Marek zvládá velmi dobře. Umí ho v praxi aplikovat. Nadále je v předmětu český jazyk hodnocen známkou jedna.

Problémy ve spojitosti s diagnózou DMD, konkrétně se zhoršenou krátkodobou pamětí se začínají ve čtvrté třídě objevovat v matematice, v násobilce. Přesto je Marek v pololetí čtvrté třídy hodnocen známkou jedna, jelikož chybování není tak výrazné, a především vyniká v řešení logických úloh.

V tomto školním roce došlo k mírnému zhoršení výsledků z předmětu angličtina. Paní učitelka tohoto předmětu se domnívá, že důvodem je Markova větší unavitelnost a kvůli

ní si nemůže zapamatovat a vybavit tolik nových slovíček, a v důsledku toho se nyní u něj objevuje mírné chybování. Ovšem toto mírné chybování, dle jejích slov, Marek snadno dožene svou snaživostí. V pololetí 4. ročníku mu z předmětu angličtina udělila známku dva. Marek svou první dvojku na vysvědčení přijal zcela bez problémů.

V současné době v předmětech, kde je kladen zvýšený důraz na jemnou motoriku-výtvarná výchova a pracovní vyučování je Markovi více nabízena pomoc, například při obkreslování šablon, stříhání apod. Marek se snaží v těchto předmětech být co nejvíce samostatný a nabízené pomoci využívá jen občas, při velké únavě. Jeho výtvarný projev je velmi hezký a pečlivý.

Ve vyučování se nyní oproti předešlým školním rokům objevil nový fakt, že Marek kvůli ztížené chůzi neprovádí úkony u tabule. Například když spolužáci jsou vyvoláváni k tabuli, na kterou vypočítávají a píšou výsledky k nadepsaným příkladům, za Marka výsledky píše paní učitelka či paní asistentka. Další možností je, že Marek napíše řešení na připravenou velkou A3 čtvrtku a paní učitelka či paní asistentka Markovo řešení připevní magnety na tabuli. Při práci na interaktivní tabuli plní vyučující či asistentka zadané úkoly podle jeho pokynů. Tento fakt nijak neovlivňuje jeho školní výsledky.

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že v současné době progresivní onemocnění DMD negativně ovlivňuje školní výsledky - psaný projev, čtený projev, matematiku a anglický jazyk. Toto ovlivnění souvisí se snadnější, větší unavitelností a ztíženou krátkodobou pamětí v důsledku onemocnění DMD. Ale tento vliv nemá razantní vliv na konečném Markově hodnocení, díky jeho vůli se negace vykompenzují.

Dílčí cíl č. 2: Zformulovat specifika pro proces socializace žáka s Duchennovou muskulární dystrofií.

Dílčí výzkumná otázka č. 2: Jaká jsou specifika pro proces socializace žáka s Duchennovou muskulární dystrofií?

Po zpracování získaných dat došla autorka ke zformulování specifíků pro socializaci žáka s DMD, a především k faktu, že jejich podchycení a důkladná příprava na ně velmi pozitivně ovlivní školní socializaci žáka s DMD.

Markova školní socializace je na velmi dobré úrovni. Dle autorky práce k tomu jistě přispěla připravenost třídní učitelky a asistentky pedagoga na Markův příchod do školy a také výborná spolupráce mezi školou a rodiči Marka.

Ze strany školy je nutné se důkladně připravit na příchod žáka s DMD do školního prostředí. Výhodou v tomto případě bylo, že Marek navštěvoval MŠ, která je součástí komplexu škol, kde se nachází i ZŠ logopedická. Třídní učitelka se byla několikrát na Marka podívat v MŠ, jak pracuje, co mu vyhovuje a co naopak ne. To jistě podpořilo, aby se Marek v nové třídě cítil co nejvíce komfortně. Ještě před nástupem do ZŠ logopedické proběhlo setkání rodičů a třídní učitelky, na kterém rodiče podali paní učitelce důležité informace, týkající se Markova nejenom zdravotního stavu, ale i jeho chování, prožívání. Konzultace mezi třídní učitelkou a rodiči probíhají stále pravidelně, vzájemně se kontaktují při jakékoli změně. Rodiče poskytli třídní učitelce ucelenou literaturu o Duchennově muskulární dystrofii.

Marek špatně snáší neúspěch, reaguje na něj výbuchem vzteku. To se objevilo poprvé v 1. třídě, v MŠ takto nereagoval. Po prvním objevení při konzultaci s rodiči, vyplynulo, že takto se chová i doma. K afektu dochází, pokud se Marek domnívá, že se mu něco nepovedlo či pokud má pocit, že dostal nespravedlivě jinou známku než jedničku. V ten moment začne hlasitě křičet a házet věcmi kolem sebe. Zabere hlasitější upozornění, že toto je nevhodné chování, ať vše poklidí a začne se chovat jako školák. Domluvy doma taktéž zabírají. V současné době se tyto afekty objevují minimálně (1-2 za půl roku). Pedagogové se jim snaží předcházet tím, že Marka při práci motivují a chválí. Pokud se něco nedaří, vysvětlí zavčasu a v klidu, jak věc napravit, tak aby výsledek byl v pořádku či lepší. To se daří díky práci paní asistentky ve výuce, kterou instruují před výukou pedagogové. Na jinou známku, než jedničku paní učitelka Marka dopředu připravuje, v klidu vysvětluje chyby, za které snížená známka je a nezapomene konstatovat, že příště Marek tyto chyby jistě neudělá a skutečně tomu tak bývá.

K úspěšné socializaci na ZŠ logopedické jistě velkou měrou přispěl fakt, že děti, které nastoupily do 1. třídy, se všechny velmi dobře znaly z MŠ logopedické, tedy kolektiv dětí byl na sebe zvyklý. V 1. třídě Marek mezi dětmi svými potřebami nijak nevyčníval, kromě zdolávání delší vzdálenosti na vozíku, na který byly děti zvyklé již z MŠ. V průběhu čtyř školních let, jak postupně dochází ke zhoršení Markovy chůze, pravidelně třídní učitelka s dětmi o změnách Markova zdravotního stavu mluví. Nejdříve bez něho, poté v jeho přítomnosti. Všechny děti se k Markovi chovají mile a přátelsky. Předhánějí se v podání vzdálenější pomůcky a vnímají jako odměnu to, že mohou pod dohledem paní asistentky chvilku vést Marka na vozíku (na chodbě školy do jídelny, venku).

V současné době se Marek her spolužáků o přestávkách účastní na vozíku či speciální židli. Hru sleduje, komentuje a rád ji slovně řídí. Nyní častěji rozdává pokyny, které ne všichni spolužáci při hře plní, ale Marka to nijak nepopouzí.

Marek se baví se všemi spolužáky ve třídě. Jeden ho pravidelně navštěvuje i doma a společně si hrají.

Dle slov maminky má Marek velmi přátelský vztah se svou mladší sestrou.

Dílčí cíl č. 3: Zaznamenat možný vliv progresse onemocnění Duchennova muskulární dystrofie na motivaci žáka k učení a navazování kontaktů

Dílčí výzkumná otázka č. 3: Existuje vliv progresse onemocnění Duchennova muskulární dystrofie na motivaci žáka k učení a navazování kontaktů?

Z rozhovorů s pedagogy, matkou, s vybraným žákem s DMD, jeho spolužáky a z vlastního pozorování vybraného žáka s DMD autorka dospěla k názoru, že vliv progresse onemocnění DMD na motivaci žáka k učení a navazování kontaktů **není výrazný**. Marek je i přes zhoršení školní úspěšnosti stále velmi motivovaný, je cílevědomý a pečlivý. Nové poznatky ve škole ho zajímají a doma si dohledává k učivu sám informace. Od první třídy má mezi spolužáky v kolektivu své neměnné místo. Spolužáky je vnímán přátelsky, stále stejně i přes zhoršování zdravotního stavu. Ve svém třídním kolektivu se cítí dobře, do školy se těší (rozhovor s vybraným spolužákem s DMD je součástí přílohy č. 7 a Vyhodnocení rozhovoru s jeho spolužáky je součástí přílohy č. 8).

V komunikaci s dospělými ve školním prostředí mimo výuku je Marek tichý, spontánně nevypráví, zpravidla jen odpovídá na dotazy, nejčastěji jednoslovně. V komunikaci se spolužáky ve volných chvílích je daleko výřečnější. Nemá rád hluk a rušení při práci v hodině, v takový moment dokáže své spolužáky okřiknout.

Dílčí cíl č. 4: Zmapovat faktory, ovlivňující rozhodnutí rodičů o zařazení dítěte s Duchennovou muskulární dystrofií do základního vzdělávání či do škol pro žáky s tělesným postižením.

Dílčí výzkumná otázka č. 4: Existují faktory ovlivňující rodiče při rozhodování o zařazení dítěte s Duchennovou muskulární dystrofií do běžných základních škol či do škol pro žáky s tělesným postižením?

Na problematiku výše uvedených faktorů se autorka cíleně zaměřila kladenými otázkami matce v rozhovoru, který je součástí přílohy č. 2. Z odpovědí jasně vyplývají čtyři faktory, které ovlivnily rodiče ve výběru konkrétní základní školy logopedické:

- **bezbariérovost školy** - ta byla pro výběr školy rozhodující, dále její dostupnost a vybavenost v podobě komplexu škol od MŠ po SŠ, včetně školní jídelny a družiny pod jednou střechou, s vlastním školním bazénem, rehabilitační tělocvičnou, cvičnou kuchyňkou, dílnou a dalšími odbornými učebnami, které jsou všechny uzpůsobené pro imobilní žáky;
- **snížený počet žáků ve třídě (6- 14 žáků)** - byl dalším faktorem pro rozhodnutí začlenění syna k základnímu vzdělávání do vybrané ZŠ logopedické. V Markově třídě se vzdělává 10 žáků. Díky tomuto sníženému počtu žáků a přítomnosti asistentky pedagoga ve výuce je Markovi umožněn maximálně individuální přístup, což tento fakt byl pro rodiče pro výběr školy velmi podstatný;
- **navýšený počet hodin řečové výchovy na ZŠ logopedické** - ten rozhodl u rodičů ve výběru školy pro možnost kvalitní nápravy Markovy dysartrie. Tyto hodiny zde vede klinická logopedka, což je další pozitivní faktor, ovlivňující výběr;
- **zájem pedagogů o Markovu diagnózu** - a jejich chuť se tímto směrem vzdělávat, to byl neméně důležitý faktor pro rozhodnutí Markových rodičů pro výběr této školy.

Výše je výčet splněných dílčích cílů. Autorka naplnila i cíl hlavní. Tento cíl si kladl **hlavní výzkumnou otázku: Jaké jsou možnosti vzdělávání žáků s Duchennovou muskulární dystrofií?** Odpověď autorka zpracovala v teoretické části diplomové práce, konkrétně v kapitole 1.2 nazvané Vzdělávání dětí a mladistvých s Duchennovou muskulární dystrofií. V praktické části je k této otázce zmapováno vzdělávání vybraného žáka s DMD od 1. třídy do 4. třídy na ZŠ logopedické, výčtem obsahu učiva jednotlivých předmětů, plněním výstupů a hodnocením žáka pedagogy. Tímto autorka splnila **hlavní cíl** diplomové

práce, jímž bylo **analyzovat možnosti vzdělávání žáků s Duchennovou muskulární dystrofií** a vytvořit manuál pro pedagogické pracovníky pro práci se žáky s DMD, který vznikl na základě uskutečněného výzkumného šetření. Tento manuál je prezentován v kapitole níže.

3.1 Doporučení pro praxi

Výstupem diplomové práce je manuál pro pedagogy pro práci se žáky s Duchennovou muskulární dystrofií, kterým by autorka ráda přispěla k intervenci ve vzdělávání žáků s DMD. Na konci této kapitoly bude ve screenshotech zobrazena powerpointová prezentace manuálu. Manuál by mohl být využit v kurzu pro pedagogické pracovníky v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP). Kurz by mohl být, dle autorky, projektován takto:

Název kurzu: Práce se žákem s Duchennovou muskulární dystrofií (DMD) ve školním prostředí

Cílová skupina: učitelé, vychovatelé a asistenti pedagoga na 1. i 2. stupni ZŠ (běžné i speciální) v rámci DVPP

Čas: 90 minut (2 vyučovací hodiny)

Počet účastníků: 30

Pomůcky: nerušená místnost pro 30 účastníků kurzu vybavená dataprojektorem, flipchart s píšící tužkou

Formy práce: přednáška s powerpointovou prezentací a závěrečnou diskusí

Cíl kurzu: orientace pedagogů v problematice diagnózy Duchennova muskulární dystrofie a jejich příprava na práci se žákem s DMD

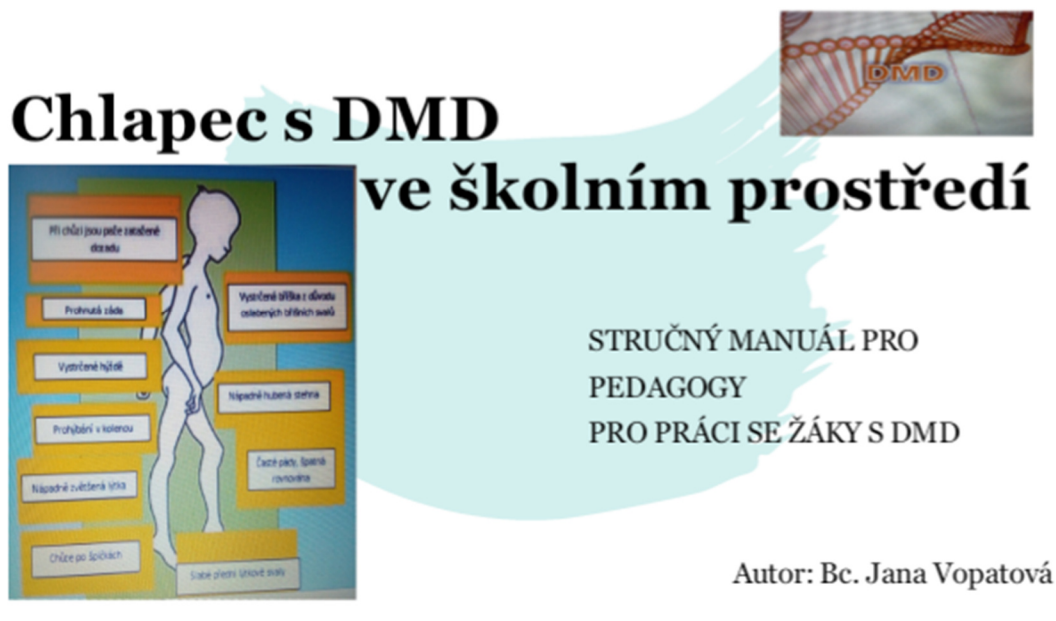
Obsah kurzu:

- představení lektora a zaměření kurzu;
- představení diagnózy DMD;
- seznámení s žákem s DMD (dle kazuistiky vybraného žáka);
- přestávka;
- promítání prezentace s komentáři;
- specifika práce se žákem s DMD- doporučení před nástupem žáka do školy

- spolupráce s rodinou žáka s DMD;
- spolupráce školy s nápomocnými organizacemi;
- nástup žáka s DMD do školy;
- praktická doporučení do výuky;
- shrnutí poznatků;
- diskuse (práce s flipchartem);
- prostor pro zpětnou vazbu.

Očekávané výstupy

- účastníci kurzu se orientují v problematice DMD ze zdravotního hlediska, poznají žáka s DMD;
- účastníci kurzu pochopí možný důsledek onemocnění DMD v podobě poruchy komunikace, problémů s učením a chováním;
- účastníci kurzu vyjmenují úkoly školy před nástupem žáka s DMD pro jeho zdárné začlenění do výchovně vzdělávacího procesu;
- účastníci kurzu si uvědomují důležitost dobré spolupráce s rodinou žáka s DMD;
- účastníci kurzu znají instituce a organizace, s nimiž lze navázat spolupráci při výchovně vzdělávacím procesu žáka s DMD;
- účastníci kurzu umí pracovat se žákem s DMD ve školním prostředí způsobem, aby se takový žák ve škole cítil komfortně a co nejlépe se ke svým možnostem rozvíjel a zažíval školní úspěšnost.



Chlapec s DMD ve školním prostředí

STRUČNÝ MANUÁL PRO
PEDAGOGY
PRO PRÁCI SE ŽÁKY S DMD

Autor: Bc. Jana Vopatová

Obrázek 1: Slide č. 1

Zdroj: vlastní

Před nástupem chlapce s DMD do školy

- důkladně se seznámit se specifiky práce s dítětem s DMD před nástupem do školy
 - schůzka s rodiči, návštěva MŠ, spolupráce s SPC
 - seznámení se s literaturou k diagnóze DMD
 - schůzka s rodiči budoucích spolužáků a informovat je o přítomnosti žáka s DMD ve třídě, apelace na vedení spolužáků ke vhodnému chování k tomuto spolužáku
 - seznámit celý pedagogický sbor se žákovou situací, zajistit bezbariérovost, přítomnost asistenta pedagoga ve výuce, speciální pomůcky

Obrázek 2: Slide č. 2

Zdroj: Zdroj vlastní

Spolupráce s rodiči

- důležité předávání informací
 - zdravotní stav žáka
 - jeho chování, prožívání
 - žákovo povědomí o jeho diagnóze
 - znalost užívaných léčiv a jejich možné vedlejší účinky

Obrázek 3: Slide č. 3

Zdroj: vlastní

Spolupráce školy s nápomocnými organizacemi

- Při výchovně vzdělávací činnosti u žáka s DMD škola spolupracuje s **SPC**
- Inspiraci a rady mohou učitelé, vychovatelé a asistenti pedagoga také vyhledávat u organizací- **Parent Project**

- **Asociace muskulárních dystrofií**

- **KRUH POMOCI**

Obrázek 4: Slide č. 4

Zdroj: vlastní

Nástup žáka s DMD do školy

- vycházet z individuality žáka a ze získaných informací (odborných a od rodičů)
- připravit vhodné místo ve třídě a pomůcky
- nastavit ve třídním kolektivu pravidla k pomoci spolužákovi s DMD

Obrázek 5: Slide č. 5

Zdroj: vlastní

Praktická doporučení

- mluvit na žáka v krátkých a srozumitelných větách
- ujistit se, že žák porozuměl
- pokyny sdělovat v časové posloupnosti, ne najednou
- neměnit náhle program
- dodržovat pravidelný řád a na případné změny žáka připravovat postupně

Obrázek 6: Slide č. 6

Zdroj: vlastní

Praktická doporučení

- respektovat nadměrnou únavu dítěte
- dodržovat časté přestávky
- využívat co nejvíce vizuálních podnětů
- opakovat vícekrát důležité informace
- poskytovat žákovi více času na plnění úkolů

Obrázek 7: Slide č. 7

Zdroj: vlastní

Praktická doporučení

- rozdělovat velké úkoly do menších úseků
- vést žáka k dokončení úkolu
- spojovat pro pochopení časové osy časový úsek s konkrétní situací či prožitkem
- vést žáka k akceptaci přítomnosti pomáhající osoby
- vést žáka k formulaci slušného požadavku o pomoc

Obrázek 8: Slide č. 8

Zdroj: vlastní

Praktická doporučení

- nepromíjet žákovi nevhodné chování pro jeho nemoc
- požadovat po žákovi dodržování předem daných pravidel a vymezených hranic
- nevystavovat žáka frustrujícím situacím
- snažit se o to, aby žák pociťoval svou úspěšnost
- budovat v třídním kolektivu přátelské vztahy mezi všemi, rovný přístup všem

Obrázek 9: Slide č. 9

Zdroj: vlastní

Pro školní komfort žáka s DMD je nejdůležitější:

- orientace pedagogů v problematice diagnózy DMD, jejich zájem o sebevzdělávání se v této tématice, partnerský vztah školy s rodinou žáka s DMD, spolupráce s SPC
- klidný, trpělivý a povzbudivý přístup
- využívání silných stránek žáka
- budování přátelského prostředí
- podporovat žáka v jeho co největší samostatnosti vzhledem k jeho aktuálnímu stavu

Obrázek 10: Slide č. 10

Zdroj: vlastní



Obrázek 11: Slide č. 11

Zdroj: vlastní

3.2 Závěr praktické části diplomové práce

V diplomové práci byly zodpovězeny všechny výzkumné otázky a cíle tak byly naplněny. Kvalitativní výzkum byl zaměřený na školní prosperitu jedenáctiletého chlapce s diagnostikovanou svalovou dystrofií Duchennova typu, navštěvujícího ZŠ logopedickou. Výzkum autorka uskutečnila analýzou případové studie tohoto konkrétního žáka. Data k vyhodnocení šetření byla získávána z rozboru školních dokumentů a dokumentů poskytnutých od rodičů (lékařské zprávy z neurologie, zprávy z SPC), z analýzy zúčastněného i pasivního pozorování vybraného žáka ve výuce, z polostrukturovaných rozhovorů s matkou, učiteli, asistentkou pedagoga, s vybraným žákem a jeho spolužáky. Z těchto nasbíraných dat autorka vytvořila kazuistiku žáka a vyhodnotila možnosti vzdělávání žáků s Duchennovou muskulární dystrofií a jeho specifika. Na problematiku se zaměřila z pohledu samotného žáka, spolužáků, učitelů, asistentů pedagoga a rodičů. Na výsledky svého šetření autorka diplomové práce reflektovala vytvořením návrhu manuálu pro pedagogy při práci se žákem s Duchennovou muskulární dystrofií. Tento manuál, vznikl na základě shrnutí dílčích dílů, který autorka zformulovala do tabulky níže.

Tabulka 36: Shrnutí dílčích cílů

Shrnutí dílčích cílů	
Vliv progresu DMD na školní úspěšnost	<ul style="list-style-type: none"> - z důvodu větší unavitelnosti dochází ke zhoršení ve psaní, čtení, zapamatování a vybavování si anglických slovíček ve 4. třídě, bez vlivu na celkovou školní úspěšnost - z důvodu zhoršení krátkodobé paměti se ve čtvrté třídě objevují mírné potíže s násobilkou
Nalezená specifika pozitivně ovlivňující socializaci žáků s DMD	<ul style="list-style-type: none"> - orientace pedagogů v problematice DMD - připravenost na vstup žáka - spolupráce s rodinou, s SPC - bezbariérovost - individuální přístup- trpělivost, klidný, povzbudivý přístup - přítomnost asistenta pedagoga - speciální pomůcky
Vliv progresu DMD na motivaci k učení	<ul style="list-style-type: none"> - nebyl zaznamenán negativní vliv na motivaci k učení v důsledku progresu DMD
Vliv progresu DMD na navazování kontaktů	<ul style="list-style-type: none"> - nové kontakty nevyhledává - je tiché povahy - ve třídním kolektivu se cítí a chová přátelsky
Faktory ovlivňující rodiče při rozhodování o zařazení dítěte s DMD do vzdělávacího procesu	<ul style="list-style-type: none"> - přátelský, otevřený vztah mezi školou a rodiči, zájem o žáka - dostupnost - bezbariérovost - logopedická péče - individuální přístup

Zdroj: vlastní

Markovi a jeho rodičům vyhovuje vzdělávání ve vybrané ZŠ logopedické. Předností této školy je nejenom materiální vybavení, ale především přítomnost speciálních pedagogů, kteří se na Markův příchod do školy kvalitně připravili a stále se v oblasti intervence k žákům s DMD vzdělávají, což je dle autorky výzkumu nejpodstatnější faktor pro plný komfort žáka s DMD ve škole a jeho neoptimálnější školní vývoj.

ZÁVĚR

Tato diplomová práce je zaměřena na vzdělávání žáka s DMD na ZŠ logopedické. V teoretické části na základě studia odborné lékařské, pedagogické, psychologické a speciálně pedagogické literatury autorka představila onemocnění Duchennova muskulární dystrofie, jeho průběh, projevy, možnosti léčby a podpory. Dále popsala specifika onemocnění vzhledem ke vzdělávání žáků s Duchennovou muskulární dystrofií a uvedla možnosti vzdělávání žáků s tímto onemocněním v ČR.

V praktické části autorka odprezentovala kvalitativní výzkum realizovaný prostřednictvím analýzy případové studii konkrétního žáka s DMD, z pasivního i zúčastněného pozorování ve výuce, z polostrukturovaných rozhovorů s matkou žáka, jeho učiteli, asistentkou pedagoga, s vybraným žákem s DMD a jeho spolužáky, dále z analýzy školních dokumentů, ze zpráv z SPC a lékařských zpráv. Ze získaných dat autorka vyhodnotila možnosti vzdělávání žáků s Duchennovou muskulární dystrofií. Na problematiku se zaměřila z pohledu samotného žáka, spolužáků, učitelů, asistentů pedagoga a rodičů.

Díky vybranému tématu autorka měla možnost blíže poznat Marka, chlapce s DMD, navázat přátelský vztah s jeho maminkou a obohatit své pedagogické zkušenosti v hodinách u tohoto žáka.

Marek má diagnózu Duchennova muskulární dystrofie. Žije v úplné, harmonické, plně podporující rodině s mladší sestřičkou. Do základní školy logopedické nastoupil samostatný a sebeobslužný, pouze pro překonání delší vzdálenosti mimo školu používal mechanický vozík. Od první třídy je v Markově třídě po dobu výuky přítomna asistentka pedagoga. V průběhu čtyř let dochází u Marka ke ztížení chůze. V současné 4. třídě se Marek po škole pohybuje na mechanickém vozíku. Marek kromě hodin tělesné výchovy není uvolněn z žádného předmětu. Tělesnou výchovu plní od 3. třídy dle IVP a pouze ve školním bazénu. Do třetí třídy se na Markově vysvědčení objevovaly samé jedničky. Nyní v pololetí 4. třídy má svou první dvojku, a to z anglického jazyka. Tuto změnu Marek přijal bez potíží. Snížení známky souvisí s větší, snadnější a častější unavitelností v důsledku DMD. Kvůli větší unavitelnosti má Marek potíže se zapamatováním a vybavováním anglických slovíček. V důsledku časté, větší unavitelnosti dochází i ke zhoršení písma. Pro větší zadýchatelnost a ztíženou artikulaci mluvidel se zhoršuje čtení. Čte pomalu, potichu. Kvůli ztížené krátkodobé paměti, související s onemocněním

DMD se u Marka vyskytuje občasné chybování v násobilce. Tato zhoršení nesnižují Markovy celkové vědomosti. Zhoršení ve zmíněných vzdělávacích oblastí nemá negativní vliv na jeho motivaci k učení. Učivo zvládá velmi dobře, a především ho umí v praxi aplikovat. Patří mezi nejlepší žáky. Socializace ve školním prostředí probíhá v pořádku, cítí a chová se v kolektivu přátelsky. V komunikaci s dospělými je Marek tichý, nemluví spontánně, odpovídá jednoslovně. Mezi spolužáky se dokáže prosadit. Ve škole se cítí komfortně a rodiče jsou se školou spokojeni. K této spokojenosti a Markově velmi dobré školní prosperitě jistě přispělo mnoho faktorů, i na straně školy. Mezi tyto faktory patří připravenost pedagogů na vstup Marka do školy, orientace pedagogů v problematice DMD, chuť pedagogů k sebevzdělávání se tímto směrem, spolupráce školy s rodinou, s SPC, individuální, trpělivý, klidný, povzbudivý přístup, přítomnost asistenta pedagoga ve výuce, bezbariérový přístup po celé budově, zajištění logopedické péče a speciálních pomůcek.

Na základě uskutečněného výzkumu autorka zpracovala manuál pro pedagogy pro práci se žáky s DMD, který je součástí diplomové práce. Autorka by jím ráda přispěla k intervenci ve vzdělávání žáků s DMD.

Důležitým poznatkem této studie pro autorku je, že Marek není svou situací deprimován a má zdravý přístup k životu. Je to mladý, houževnatý muž, kterým by se mohlo mnoho lidí inspirovat a je milé zjištění, že i školské zařízení se na jeho vyrovnanosti mohlo podílet.

SEZNAM POUŽITÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ

Tištěné zdroje

- BEDNAŘÍK, J. a kol. 2010. *Klinická neurologie*. Praha: Triton. ISBN 80-7254-556-6
- JEDLIČKA, Pavel a Jaroslava NEBUDOVÁ. 1989. *Neurologie*. Praha: AVICENUM.
- JEDLIČKA, Pavel a Otakar KELLER. 2005. *Speciální neurologie*. Praha: Galén. ISBN 80-7262-312-5
- KALLENBACH, K. 2000. *Körperbehinderungen. Schädigungsaspekte, psychosoziale Auswirkungen und pädagogisch-rehabilitative Maßnahmen*. Heilbronn: Klinkhardt. ISBN 3-7815-0991-5
- KÁŠ, S. 1993. *Neurologie pro praktické lékaře*. Praha: Scientia Medica. ISBN 80-85526-20-4
- KOČOVÁ, Helena a kol. 2017. *Spinální svalová atrofie v souvislostech*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-5705-6
- LESNÝ, Ivan a Jan ŠPITZ. 1989. *Neurologie a psychiatrie pro speciální pedagogy*. Praha: SPN. ISBN 80-04-22922-0
- Na vzdělání záleží- průvodce o Duchennově svalové dystrofii pro učitele*. 2013. Parent Project.
- OPATRĚILOVÁ, Dagmar a Petra Huttová. 2009. *Progresivní svalová dystrofie Duchenneova typu - DMD*. In Článek v odborném periodiku: Speciální pedagogika, Praha: Univerzita Karlova v Praze - PdF, 19, 3, od s. 196-209. ISSN 1211-2720
- PIPEKOVÁ, J. 2006. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. Brno: Paido, ISBN 80-7315-120-0
- RENOTIÉROVÁ, M. 2002. *Somatopedické minimum*. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 80-244-0532-6
- TOMALOVÁ, Petra a kol. 2017. *Co je dobré vědět? ...při péči o nemocné dítě...: specifika domácí péče z pohledu odborníků a osob pečujících o dítě dlouhodobě nemocné a těžce zdravotně postižené*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-5145-9

VÍTKOVÁ, M. 1998. *Integrativní speciální pedagogika*. Brno: Paido, ISBN 80-85931-51-6

Zákon o předškolním, základním, středním a vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon): Zákon o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek: dle právního stavu k 1. září 2018. 2018. Český Těšín: Poradce. Zákony do kapsy. ISBN 978-80-7365-408-5

Zpravodaj AMD. 1982. Praha: Asociace muskulárních dystrofií.

Internetové zdroje

Asociace muskulárních dystrofií [online]. [cit. 03. 02. 2019]. Dostupné z <http://www.amd-mds.cz/>

End Duchenne. cz Kruh pomoci [online]. [cit. 03. 02. 2019]. Dostupné z <https://www.kruhops.cz/>

Dokumenty ŠVP ZŠ logopedické [online]. [cit. 04. 01. 2020]. Dostupné z <https://www.zsrako.cz/web/dokumenty>

Kašlací asistent-dennodenní přítel [online]. [cit. 29. 12. 2018]. Dostupné z <http://nevzdavejto.cz/kaslaci-asistent-dennodenni-pritel/>

Medical tribune, Nové standardy péče zlepšují kvalitu života pacientů s DMD [online]. [cit. 28. 12. 2018]. Dostupné z <https://www.tribune.cz/clanek/43261-nove-standardy-pece-zlepsuji-kvalitu-zivota-pacientu-s-dmd>

Parent Project [online]. [cit. 03. 02. 2019]. Dostupné z <https://www.parentproject.cz/>

První pacient v Česku dostal lék na Duchenneovu svalovou dystrofii [online]. [cit. 29. 12. 2018]. Dostupné z <https://www.zdravotnickydenik.cz/2016/04/prvni-pacient-v-cesku-dostal-lek-na-duchenneovu-svalovou-dystrofii/>

Šance dětem [online]. [cit. 02. 01. 2019]. Dostupné z <https://www.sancedetem.cz/cs/hledam-pomoc/deti-se-zdravotnim-postizenim/deti-s-telesnym-postizenim/formy-podpory-ditete.shtml>

Úplné znění vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění účinném od 1. 1. 2018 [online]. [cit. 01. 12. 2018].
Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty3/vyhlaska-c-27-2016-sb-o-vzdelavani-zaku-se-specialnimi-2>

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Český jazyk 1. třída- obsah učiva a výstupy	42
Tabulka 2: Řečová výchova 1. třída- obsah učiva a výstupy	43
Tabulka 3: Matematika 1. třída- obsah učiva a výstupy.....	44
Tabulka 4: Prvouka 1. třída- obsah učiva a výstupy	45
Tabulka 5: Hudební výchova 1. třída- obsah učiva a výstupy.....	46
Tabulka 6: Výtvarná výchova 1. třída- obsah učiva a výstupy	47
Tabulka 7: Tělesná výchova 1. třída- obsah učiva a výstupy	48
Tabulka 8: Pracovní výchova 1. třída- obsah učiva a výstupy	49
Tabulka 9: Český jazyk 2. třída- obsah učiva a výstupy	52
Tabulka 10: Řečová výchova 2. třída- obsah učiva a výstupy	53
Tabulka 11: Matematika 2. třída- obsah učiva a výstupy.....	54
Tabulka 12: Prvouka 2. ročník- obsah učiva a výstupy.....	55
Tabulka 13: Hudební výchova- obsah učiva a výstupy.....	56
Tabulka 14: Výtvarná výchova 2. ročník- obsah učiva a výstupy	57
Tabulka 15: Tělesná výchova 2. třída- obsah učiva a výstupy	58
Tabulka 16: Pracovní vyučování 2. třída- obsah učiva a výstupy.....	59
Tabulka 17: Český jazyk 3. třída- obsah učiva a výstupy	62
Tabulka 18: Řečová výchova 3. třída- obsah učiva a výstupy	64
Tabulka 19: Anglický jazyk 3. třída- obsah učiva a výstupy	65
Tabulka 20: Matematika 3. třída- obsah učiva a výstupy.....	66
Tabulka 21: Prvouka 3. třída- obsah učiva a výstupy	68
Tabulka 22: Hudební výchova 3. třída- obsah učiva a výstupy.....	69
Tabulka 23: Výtvarná výchova 3. třída- obsah učiva a výstupy	70
Tabulka 24: Tělesná výchova (TV) 3. třída- obsah učiva a výstupy dle IVP.....	71
Tabulka 25: Pracovní vyučování- obsah učiva a výstupy	72
Tabulka 26: Český jazyk 4. třída- obsah učiva a očekávané výstupy	76
Tabulka 27: Řečová výchova 4. třída- obsah učiva a očekávané výstupy	77
Tabulka 28: Anglický jazyk 4. třída- obsah učiva a očekávané výstupy	78
Tabulka 29: Matematika 4. třída- obsah učiva a očekávané výstupy	79
Tabulka 30: Vlastivěda 4. třída- obsah učiva a očekávané výstupy	81
Tabulka 31: Přírodověda 4. třída- obsah učiva a očekávané výstupy	83

Tabulka 32: Hudební výchova 4. třída- obsah učiva a očekávané výstupy.....	85
Tabulka 33: Výtvarná výchova 4. třída- obsah učiva a očekávané výstupy.....	86
Tabulka 34: Tělesná výchova 4. třída- obsah učiva a očekávané výstupy	88
Tabulka 35: Pracovní vyučování 4. třída- obsah učiva a očekávané výstupy	89
Tabulka 36: Shrnutí dílčích cílů	105

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Slide č. 1.....	99
Obrázek 2: Slide č. 2.....	99
Obrázek 3: Slide č. 3.....	100
Obrázek 4: Slide č. 4.....	100
Obrázek 5: Slide č. 5.....	101
Obrázek 6: Slide č. 6.....	101
Obrázek 7: Slide č. 7.....	102
Obrázek 8: Slide č. 8.....	102
Obrázek 9: Slide č. 9.....	103
Obrázek 10: Slide č. 10.....	103
Obrázek 11: Slide č. 11.....	104

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Záznamový arch na pozorování ve výuce.....	I
Příloha 2: Polostrukturovaný rozhovor s matkou	II
Příloha 3: Polostrukturovaný rozhovor s třídní učitelkou	VI
Příloha 4: Polostrukturovaný rozhovor s asistentkou pedagoga.....	IX
Příloha 5: Polostrukturovaný rozhovor s učitelkou řečové výchovy.....	XI
Příloha 6: Polostrukturovaný rozhovor s učitelkou anglického jazyka	XII
Příloha 7: Polostrukturovaný rozhovor s vybraným žákem s DMD	XIII
Příloha 8: Otázky a vyhodnocení rozhovorů se spolužáky vybraného žáka s DMD	XV
Příloha 9: Markovo vysvědčení z 1. třídy.....	XVI
Příloha 10: Markovo vysvědčení ze 2. třídy.....	XVII
Příloha 11: Markovo vysvědčení ze 3. třídy.....	XVIII
Příloha 12: Ukázky Markovy školní práce ve 3. třídě.....	XIX
Příloha 13: Ukázky Markovy školní práce ve 4. třídě.....	XXXII
Příloha 14: Práce z pozorované hodiny českého jazyka – přepis poslední sloky čtené básně a ilustrace k textu dle vlastního uvážení	LI

SEZNAM OBRÁZKŮ V PŘÍLOHÁCH

Obrázek č. 1: Markovo vysvědčení z 1. třídy.....	XVI
Obrázek č. 2: Markovo vysvědčení ze 2. třídy	XVII
Obrázek č. 3: Markovo vysvědčení ze 3. třídy	XVIII
Obrázek č. 4: Diktáty z českého jazyka 3. třída	XIX
Obrázek č. 5: Písanka 3. třída	XX
Obrázek č. 6: Pracovní list na určování slovních druhů ze 3. třídy	XXI
Obrázek č. 7: Pracovní list na určování slovních druhů ze 3. třídy	XXI
Obrázek č. 8: Pracovní list na vyjmenovaná slova po B ve 3. třídě	XXII
Obrázek č. 9: Pracovní list z matematiky ve 3. třídě	XXIII
Obrázek č. 10: Pracovní list na sčítání a odčítání v oboru do 100 s přechodem přes 10	XXIV
Obrázek č. 11: Pracovní list na sčítání a odčítání v oboru do 100 s přechodem přes 10	XXV
Obrázek č. 12: Pracovní list na násobky čísla 2 a čísla 3	XXVI
Obrázek č. 13: Žalud	XXVII
Obrázek č. 14: Lední medvěd.....	XXVII
Obrázek č. 15: Ptačí hnízdo	XXVIII
Obrázek č. 16: Žralok	XXVIII
Obrázek č. 17: Motýl.....	XXIX
Obrázek č. 18: Život na cizí planetě	XXIX
Obrázek č. 19: Poušť	XXX
Obrázek č. 20: Tři králové.....	XXX
Obrázek č. 21: Velikonoční zajíček.....	XXXI
Obrázek č. 22: Jarní květy	XXXI
Obrázek č. 23: Přepis z českého jazyka 4. třída	XXXII
Obrázek č. 24: Přepis z českého jazyka 4. třída	XXXII
Obrázek č. 25: Přepis z českého jazyka 4. třída	XXXIII
Obrázek č. 26: Diktát z českého jazyka 4. třída	XXXIV
Obrázek č. 27: Diktát z českého jazyka 4. třída	XXXV
Obrázek č. 28: Domácí úkol z českého jazyka 4. třída- přepis a doplňování.....	XXXVI
Obrázek č. 29: Český jazyk 4. třída- sloh.....	XXXVII
Obrázek č. 30: Český jazyk 4. třída- sloh.....	XXXVIII

Obrázek č. 31: Slovníček z anglického jazyka ve 4. třídě.....	XXXIX
Obrázek č. 32: Slovníček z anglického jazyka v pracovním sešitu ze 4. třídy.....	XL
Obrázek č. 33: Diktát z anglického jazyka- překlad ve 4. třídě	XL
Obrázek č. 34: Pracovní list z anglického jazyka- tajenka na číslovky.....	XLI
Obrázek č. 35: Matematika ze 4. třídy- pětiminutovky	XLII
Obrázek č. 36: Matematika ze 4. třídy- pětiminutovky	XLIII
Obrázek č. 37: Matematika geometrie ze 4. třídy- kolmice, různoběžky, rovnoběžky..	XLIV
Obrázek č. 38: Matematika geometrie ze 4. třídy- kolmice, různoběžky, rovnoběžky..	XLIV
Obrázek č. 39: Matematika geometrie ze 4. třídy- kolmice, různoběžky, rovnoběžky...	XLV
Obrázek č. 40: Matematika geometrie ze 4. třídy- kolmice, různoběžky, rovnoběžky..	XLVI
Obrázek č. 41: Podzimní strom	XLVII
Obrázek č. 42: Bezva podzimní schovka.....	XLVII
Obrázek č. 43: Muchomůrka	XLVIII
Obrázek č. 44: Jablko	XLVIII
Obrázek č. 45: Ježci v listí.....	XLIX
Obrázek č. 46: Mráz za oknem.....	XLIX
Obrázek č. 47: Marek při obkreslování šablony čerta	L
Obrázek č. 48: Markův hotový čert na výstavě	L
Obrázek č. 49: Práce z pozorované hodiny českého jazyka	LI

Příloha 1: Záznamový arch na pozorování ve výuce

Datum	Předmět	Pořadí vyučovací hodiny	Počet žáků
Téma hodiny/cíl			
Záznam průběhu hodiny			
Aktivita sledovaného žáka v hodině			
Poznámky učitele k hodině	Poznámky asistenta k hodině	Poznámky pozorovatele k hodině	

Zdroj: vlastní

Příloha 2: Polostrukturovaný rozhovor s matkou

Je někdo ve vaší rodině, kdo má diagnózu svalová dystrofii?

„V naší rodině se svalová dystrofie vyskytla u mého bratrance, který již zemřel. Když jsem na začátku těhotenství řekla své doktorce o této diagnóze v rodině, tak mi odpověděla, že se to nedá před porodem zjistit. Kdybych si tuto informaci ověřila zjistila bych, že to tak není.“

Můžete mi uvést váš, manželův věk, dosažené vzdělání, zaměstnání a zda kromě Marka máte jiné děti a zdravotní stav všech?

„Je mi 38 let, mám středoškolské vzdělání s maturitou, pracuji jako osoba výdělečně činná, t. č. na mateřské dovolené. Manželovi je 39 let, je vyučený a také pracuje jako osoba výdělečně činná. Marek má mladší, dvouletou sestřičku. Všichni jsme zdraví, Marek, kromě své diagnózy, vážněji nestoná. Já jsem přenašečkou DMD.“

Mohla byste mi, prosím, popsat, jaký má Marek vztah s příbuznými, např. s prarodiči, se sestrou?

„Prarodiče jak z mé, tak i z manželovy strany jsou pro Marka i nás velice důležití. Ve všem se nám snaží pomáhat už od začátku. Nijak Marka neodmítají. Ba naopak se pro něj snaží udělat všemožné, aby mu ulehčili život. Marek má babičky a dědy moc rád a nedá na ně dopustit. Má u nich takové, my tomu říkáme, víkendové pobyty.

Vztah se sestrou mají naprosto úžasný, i když se samozřejmě umí pošťuchovat. Dcera, i přes nízký věk, umí Markovi leccos přinést, při oblékání podá oblečení, boty. Je to malá pomocnice.“

Jaké bylo těhotenství s Markem?

„Těhotenství bylo mé první a probíhalo v klidu. Porod byl v termínu a bez komplikací.“

Popište Markův psychomotorický vývoj

„Psychomotorický vývoj byl do 14 měsíce tak nějak stejný jako u zdravého dítěte. Kdy začal zvedat hlavičku a přetáčet se, si vůbec nepamatuji. Vše bylo v normě, i první žvatlání a první slůvka. Sedět začal tak v 7 měsících a v 11 měsících začal chodit. Po dalších měsících již bylo lehce patrné, že mu nejde se postavit tak jako zdravému dítěti, ale měl svůj styl a vždy se takto zvedal. Později jsem zjistila, že je tento způsob zvedání pro dystrofiky typický.“

Uzpůsobili jste k Markově diagnóze nějak své bydlení?

„Ano. Bydlíme v rodinném domě, jehož okolí jsme bezbariérově upravili a do domu jsme pořídili schodišťovou plošinu.“

Kdy byla u Marka stanovena diagnóza? Jak Vám byla sdělena, byly Vám poskytnuty vyčerpávající informace? Jste součástí nějaké pomáhající organizace?

„Markovi byla diagnóza stanovena náhodně v září 2009, když byl v osmi měsících na operaci pro invaginaci střev. Po této operaci mu v krvi nestoupaly svalové enzymy. Kvůli tomu nás s Markem odeslali do FN Motol na neurologii, kde byla potvrzena diagnóza Duchennova muskulární dystrofie. Jak si tak matně vzpomínám, nikdo nám tam nějak nic moc neřekl, prostě sdělili diagnózu a lehce nastínili průběh a bylo. Více jsme se dozvěděli samozřejmě z internetu a pak v Markových 3 letech jsme začali navštěvovat neurologickou ambulanci doktorky Haberlové v Motole, kde jsme dodnes, která nám vše vysvětlila, a radí dodnes. Již 3 rokem jsem členem Parent Projectu a na Facebooku je také skupina lidí s touto nemocí.“

Při stanovení diagnózy, co Vám nejvíce pomohlo se zorientovat? Kde jste získávali informace?

„Nejvíce informací jsme si zpočátku vyhledávali sami na internetu a poté od paní doktorky Haberlové“.

Jak probíhal nástup do MŠ, jak jej Marek zvládl, a jak dle Vás na Marka byly připraveni pedagogové v MŠ. Zajímali se o diagnózu DMD, získávali informace?

„Nástup do běžné mateřské školy v místě bydliště proběhl celkem dobře. Marek byl ještě soběstačný a vše zvládal jako zdravé děti. Sice jsme měli s paní ředitelkou sezení ohledně jeho nemoci, ale ta spíše chrlila požadavky na nás, ale v ničem nevyšla vstříc. Druhý rok tedy zajistila asistentku a Markovi jsme na procházky dávali kočárek, jelikož již dětem nestíhal. Ale jinak se v této školce o jeho diagnózu nezajímali. Když se někam jelo, Marek byl automaticky vyškrtnut, že nemůže, protože není nikdo, kdo by se o něj musel starat. Pak jsem právě kontaktovala vaši školku a vše jsem řekla, jak na tom Marek je a jaké má omezení a tady nebyl problém, zrovna se otevírala logopedická třída ve školce, a tak Marek šel rovnou tam. Bylo na něm vidět, jak se do školky těší, což před tím nebylo.“

Jak jste postupovali při výběru školy, čím jste se řídili, co pro Vás bylo důležité, znali jste všechny možnosti? Jste s výběrem školy spokojeni. Co byste na ní, popřípadě, změnili?

„Při výběru školy pro nás byla hlavní bezbariérovost. Jelikož Marek již zde chodil do školky, která je součástí současné školy a je také bezbariérová, tak výběr školy nebyl tak složitý. Celou školou jsem byla provedena, a zjistila jsem, že opravdu není problém Marka přemístit do jiného patra či jídelny. Samozřejmě, že jsme se byli i podívat v místě bydliště ve škole, ale tato škola na mě jako matku hendikepovaného dítěte neudělala dobrý dojem. Prioritou pro mne i bylo, aby bylo vše v jedné budově a lehce dostupné, což ve škole v místě bydliště nebylo, jídelna je dost daleko, a ještě přes frekventovanou silnici. Vaše škola je pro něho o hodně lepší. Vyhovuje mu i menší počet žáků v logopedické třídě a péče po logopedické stránce.“

Jak byste ohodnotila spolupráci se školou, práci učitelů a asistentů?

„Spolupráci se školou hodnotím velice kladně. Nikdy v ničem nebyl problém a všichni se snaží vyjít vstříc jak jen to jde. Třídní učitelka se hodně zajímá o Markovu diagnózu a snaží se mu vše ulehčit, jak jen to jde, například návštěvou toalety před přestávkou, aby ho nikdo neporazil, zvedání ze země, pokud na ni sedí, jelikož se již sám nepostaví. Paní učitelce, která se o diagnózu DMD zajímá, jsem poskytla knihu o této nemoci, aby věděla jak a co se s Markem děje. Tuto knihu zasílají z Parent Projectu a je tam dopodrobna vysvětlena tato nemoc. Dobré je i to, že pokud se někam jede se školou na výlet nebo nějakou akci, a je to možné, tak Marka berou s sebou a není vyřazen z kolektivu. Je jasné, že když to není možné, tak si ho nechávám doma, ale vždy to konzultujeme s paní učitelkou, zda je to pro Marka vhodné či nikoliv.“

Jak byste zhodnotila synovy školní dovednosti, jejich vývoj od 1.třídy do současné doby?

„Hodně se Marek zlepšil v motorice a čtení, nejprve jsme bojovali se psaním, hodně ho bolela ruka, ale když pak přišel na to, jak správně držet tužku a dát ruku, aby nebyla ve špatném úhlu, tak pak už to šlo. Vždy se také pak doma zajímá o věci, které probírají ve škole, a hodně si z těchto hodin pamatuje a ptá se co mu třeba nebylo jasné, například z historie, o vesmíru a podobně. Hodně se zlepšil ve všeobecných znalostech.“

Chodí Marek do školy rád, líbí se mu ve škole, má kamarády?

„Marek do školy chodí rád tak asi jako každý kluk, někdy se mu chce a jindy zase ne, vždy se těší, že se něco nového dozví.“

Příloha 3: Polostrukturovaný rozhovor s třídní učitelkou

Má dle vás Markovo onemocnění vliv na jeho školní výkon?

„Ano, nyní má, zvláště jeho fyzický stav. Momentálně, je-li unavený, špatně zvládá psaní-má problémy s tvary písmen, písmena jsou nečitelná. Nyní ve čtvrté třídě se objevují problémy i v matematice, které souvisí s problémy s krátkodobou pamětí, coby důsledkem onemocnění DMD.“

Kde jste získala informace o DMD?

„Od počátku školní docházky od maminky, která mi poskytla i základní literaturu. Další informace jsem získávala z internetu.“

Připravovala jste se nějak na Markův příchod do první třídy?

„Ano, byla jsem se na něho několikrát podívat v MŠ, hovořila jsem o něm s učitelkami ze školky a před jeho nástupem do školy jsem měla sezení s Markovými rodiči.“

Máte pravidelné konzultace s rodiči o Markově prospěchu a zdravotním stavu, pokud ano jak často a kdo vše je přítomen?

„Konzultace jsou s maminkou poměrně časté. Ke konzultacím přistupujeme zvláště na začátku školního roku a samozřejmě při jakýchkoliv zdravotních problémech. Konzultovaly jsme spolu také nákup speciální židle pro Marka do školy. Konzultacím bývá přítomna asistentka pedagoga.“

Jaká je spolupráce s rodiči Marka?

„Spolupráce je výborná, jsme k sobě navzájem otevření. Na velmi dobré úrovni je i spolupráce s SPC, jak pro rodiče, tak pro nás, pro školu.“

Jak řešíte Markovu snadnější unavitelnost kvůli jeho onemocnění?

„Častějším střídáním učiva, tak aby nebyl jednostranně zatěžován například psaním, a také častějšími přestávkami.“

Máte s Markem nějaké konkrétní „problémy“ s učením, chováním? Pokud ano, jak je řešíte?

„Marek mívá návaly vzteku, zejména pokud nesouhlasí s ohodnocením svého intelektuálního výkonu. Pokud k tomuto dojde, je nutné ho uklidnit a vše trpělivě vysvětlit.“

Jak se daří plnit plány v jednotlivých předmětech vzhledem k onemocnění. Má Marek na nějaký předmět IVP, či o jeho zavedení uvažujete na příští rok. Jak přibližně vidíte možnosti vzdělávání v budoucnu?

„Individuální vzdělávací plán má pouze na hodiny tělesné výchovy, v jednotlivých předmětech Marek plní učivo bez omezení. Markovi rodiče mají v plánu, že se na naší škole bude vzdělávat do páté třídy, kterou naše logopedická škola končí. Po absolvování naší školy, nevím, jak se bude Marek dál vzdělávat. S maminkou jsme o tom hovořili, uvažuje o základní škole v blízkosti jejich bydliště. Pokud tato škola Marka nepřijme, či s jejími službami nebudou spokojeni, uvažují o domácím vzdělávání.“

Jak vnímáte asistenci u Marka ve svých hodinách, je přínosná, jaká je spolupráce s asistentkou pedagoga?

„Marek potřebuje různé dopomoci- podat pomůcky, přisunout ke stolu, zvednout ze židle a mnoho dalšího. Bez této pomoci by se Marek ve škole neobešel. Spolupráce s asistentkou je vynikající, jsme sehraný tým. Je k Markovi velmi vstřícná a trpělivá.“

Jste spokojena s pomůckami, které škola pro Marka zajistila, přejete si nějaké jiné a pokud ano, proč?

„Jedinými speciálními pomůckami, které Marek ve škole používá je vozík a otočná, vypolstrovaná židle s područkami, ve které je Marek velmi spokojený.“

Dle vašeho názoru, chodí Marek do školy rád?

„Řekla bych, že ano. Jednak má málo zameškaných hodin a za druhé je škola jediné místo, kde se setkává s vrstevníky.“

Jaký je dle vás jeho sociální status ve vaší třídě a proč tomu tak je?

„S dětmi o změnách Markova zdravotního stavu pravidelně mluvíme. Nejdříve bez něho, poté v jeho přítomnosti. V první a druhé třídě, kdy se Marek více a lépe pohyboval a stačil si s dětmi hrát, byl jeho sociální status určitě lepší než v současné době. Markovo postižení je opravdu omezující a stává se z něho pozorovatel her. Rád udílí rozkazy. Přesto ho spolužáci respektují a jsou k němu ohleduplní. Velkou výhodou je, že děti Marka znají již ze školky.“

Máte nějaký vlastní postřeh ohledně vzdělávání žáka s DMD, na který byste ráda upozornila?

„Jistě je nutné být velmi dobře obeznámen s touto diagnózou a maximálně spolupracovat s rodinou. Dle mého názoru učitel pracující se žákem s tímto postižením musí být ohleduplný, pomáhat, ale jen pokud žák sám chce. Alespoň náš Marek vyžaduje, abychom k němu přistupovali ve všem jako k ostatním zdravým spolužákům.“

Příloha 4: Polostrukturovaný rozhovor s asistentkou pedagoga

Má dle vás Markovo onemocnění vliv na jeho školní výkon?

„Určitě má. Ted' ve čtvrté třídě je mírné zhoršení ve psaní a trochu chybuje v násobilce. Přes svůj handicap se Marek snaží zvládat pro něho motoricky náročné činnosti jako je střihání, kreslení, psaní. V tom ho obdivuji.“

Kde jste získala informace o DMD?

„Většinu z literatury, kterou škole poskytla Markova maminka, dále z internetu a přiložených zpráv z vyšetření v jeho dokumentaci.“

Máte pravidelné konzultace s rodiči o jeho prospěchu a zdravotním stavu, pokud ano jak často a kdo vše je přítomen?

Konzultace máme pravidelně na individuálních třídních schůzkách, ale také kdykoli je potřeba osobně či telefonicky. V případě jakékoliv změny nás, mě a paní třídní učitelku, maminka vždy informuje.“

Jaká je spolupráce s Markovými rodiči?

„Spolupráce s rodinou je na výborné úrovni.“

Jak řešíte jeho snadnější unavitelnost související s jeho onemocněním?

„Řešíme ji redukcí činností, které Marka vyčerpávají. Musíme ale postupovat šalamounsky, neboť Marek je velmi snaživý a chce stačit tempu ostatních.“

Máte s Markem nějaké konkrétní „problémy“ s učením, chováním? Pokud ano, jak je řešíte?

„Velkým problémem je Markovo těžké vyrovnávání se s vlastním neúspěchem, které končí vztekáním, házením předmětů a slovním napadáním spolužáků. Těmto situacím se snažíme předcházet častým chválením a povzbuzováním. Učíme Marka přijímat i menší nezdary. Samozřejmě záleží na situaci, někdy je nutné nechat Marka vyvztekat a teprve potom vysvětlit a uklidnit situaci v celé třídě. Nyní se tyto afekty objevují zřídka.“

Jak se daří dle vás plnit plány v jednotlivých předmětech vzhledem k onemocnění, má Marek na nějaký předmět IVP?

„Plány v jednotlivých předmětech se jistě daří plnit. IVP má Marek pouze na tělesnou výchovu, při které velmi rád jednou týdně plave ve školním bazénu.“

Jak vnímáte svou asistenci u Marka v hodinách a jaká je spolupráce s učiteli?

„Asistence v hodinách u žáka s tímto onemocněním je jistě přínosná. Na Markovi je patrné, že se cítí dobře, když se má na koho obrátit, pokud potřebuje pomoci. Snažíme se pomáhat citlivě, aby se za přílišnou podporu nestyděl. Spolupráce s učiteli je perfektní. Rozumíme si. Často stačí jen naznačit, a víme, jak postupovat.“

Jste spokojena s pomůckami, které škola pro Marka zajistila, přejete si nějakou jinou a pokud ano, proč?

„S pomůckami jsme spokojeni. Často se radíme i s rodiči, co by bylo třeba pro Marka zajistit.“

Chodí Marek podle vás do školy rád?

„Podle mého názoru je Marek ve škole rád a cítí se mezi spolužáky i námi dobře.“

Jaký je dle vás jeho sociální status ve třídě a proč tomu tak je?

„Paní učitelka a já vedeme děti od první třídy k opatrnosti vůči Markovi a nabádáme je, aby při společných hrách na něho nezapomínaly. Děti se znají již od školky, a tak ho berou mezi sebe automaticky. Myslím si, že všechny děti se vzájemně ve třídě spolu cítí dobře. Ve vztahu k Markovi se mnohdy předhání, kdo mu může pomoci a odměnou je, pokud ho pod naším dozorem mohou vézt na vozíku. Marek působí, že je tady spokojený.“

Máte nějaký vlastní postřeh ohledně vzdělávání žáka s DMD, na který byste ráda upozornila?

„Řekla bych, že otázky byly tak kladeny, že mě ani nenapadá co více k tomuto tématu dodat.“

Příloha 5: Polostrukturovaný rozhovor s učitelkou řečové výchovy

Jak byste zhodnotila Marka z pohledu řečové výchovy v průběhu jeho školních čtyř let?

„Markova přidružená diagnóza k onemocnění DMD je vývojová dysartrie. Jeho mluvený spontánní projev je v normě, porozumění řeči je v pořádku, dobře rozumí otázkám a instrukcím. I přes Markovu ztíženou artikulaci danou diagnózou DMD se u něho nenachází problém ve foneticko-fonologické rovině. Marek správně nerealizuje vokály, neumí Ř. Občas při mluvení grimasuje. V řečových hodinách pracuji s dětmi část hodiny společně, zejména formou artikulačního cvičení a jazykolamů. Poté v hodinách pracuje se třídou mnou zaškolená asistentka pedagoga a já individuálně pracuji s dětmi v určené místnosti s logopedickými pomůckami a zrcadlem. Zde se s Markem věnuji motorice mluvidel a celkové myologii, dále se pak s ním zaměřuji na zlepšování svalového tonusu v celé orofaciální oblasti, další důležitou částí této intervence je posilování bilabiální okluze a diferenciací sykavek. Oproti předešlým školním rokům se u Marka nyní objevují potíže v dechové ekonomii- výdechový proud stačí na kratší slova. To opět souvisí s diagnózou DMD. Když bych to shrnula- od první třídy do nynější čtvrté třídy, i přes progresi diagnózy DMD, nedochází k výraznému zhoršení řeči. K tomu jistě přispívají navýšené hodiny řečové výchovy na naší logopedické škole. Dále péče klinického logopeda, se kterým Marek pracuje i mimo školu, a především práce rodičů s Markem a stěžejní je Markova pilnost.“

Příloha 6: Polostrukturovaný rozhovor s učitelkou anglického jazyka

Jaký je Marek ve vašich hodinách anglického jazyka?

„Marek je velmi šikovný, snaživý žáček.“

V loňském roce, kdy měl Marek anglický jazyk prvním rokem, zaznamenala jste nějaký dopad jeho nemoci na prospěch tohoto předmětu?

„Ne, naopak, Marek patřil mezi nejlepší žáky, na vysvědčení měl jedničku jak v pololetí, tak na konci loňského školního roku.“

A nyní, ve čtvrté třídě, nastala nějaká změna?

„Marek je stále velmi snaživý a šikovný. Ale v tomto školním roce jsem ho v prvním pololetí ohodnotila známkou dvě. Markovi činí potíže zapamatovat si všechna slovíčka a vybavit si je. Přičítám to právě jeho onemocnění, jeho větší a častější unavitelnosti.“

Jak Marek svou první dvojku na vysvědčení přijal?

„Musím se přiznat, že jsem se jeho reakce obávala, ale přijal to naprosto v pořádku, s tím, že dvojka je také krásná známka, za což jsem velmi ráda. Snažím se být mezi dětmi v hodnocení spravedlivá.“

Ta snížená známka nevyvolala u Marka menší motivaci učit se anglický jazyk?

„Ne, jak jsem již několikrát během našeho rozhovoru uvedla, Marek je velmi snaživý a svou houževnatostí a perfektní domácí přípravou vše dohání a zasluhuje si pochvalu.“

Příloha 7: Polostrukturovaný rozhovor s vybraným žákem s DMD

Chodíš do školy rád?

„Ano i ne (smích), ano.“

Jaký předmět ve škole máš rád? Jsi v něm dobrý?

„Všechny.“

Je nějaký předmět, který nemáš tak rád, netěšíš se na nějakou hodinu?

„Není.“

Máš ve škole kamarády?

„Ano. Hodně.“

Co se ti na škole líbí nejvíce?

„Kamarádi.“

Je něco, co se ti ve škole nelíbí?

„Ne.“

Děláš rád doma úkoly?

„Ano.“

Učíš se doma, i když nemáš úkoly?

„Ano.“

Dohledáváš si doma informace, zajímavosti k tomu, co jste se ve škole učili?

„Ano. Často. Rád.“

Kamarádíš se ve třídě se všemi?

„Ano.“

Hrajete si společně?

„Ano.“

Baví tě vaše společné hry?

„Ano.“

Je vaše kamarádství stejné od první třídy?

„Ano.“

Chtěl bys něco změnit na vašich hrách nebo na kamarádech?

„Ne.“

Takže jsi, Marku, ve škole spokojený? Se známkami i kamarády?

„Ano.“

Příloha 8: Otázky a vyhodnocení rozhovorů se spolužáky vybraného žáka s DMD

Otázky

Máte ve třídě dobré kamarádské vztahy?

Kamarádiš s Markem?

Změnilo se podle tebe na Markovi něco od první třídy?

Víš proč?

Pomáháš Markovi rád/a?

Kamarádiš s ním od první třídy stále stejně?

Vybíráš si Marka jako „partáka“ pro hru?

Je něco, co se ti na Markovi nelíbí?

Necháš na Markovi výběr a průběh společné hry?

Vyhodnocení odpovědí

Rozhovor probíhal s devíti Markovými spolužáky o první hodinu řečové výchovy. Žáky si autorka brala jednotlivě do kabinetu a rozhovor probíhal mezi čtyřma očima. Odpovědi žáků byly vesměs shodné, proto autorka přistoupila k sumarizaci dat. Z nich vyplynulo, že spolužáci mají Marka moc rádi a uvědomují si jeho horšící se situaci. Vnímají ho stále stejně kamarádsky od první třídy. Rádi mu pomáhají. Většina mu při hře dává možnost výběru a vedení, ostatní ho ve hře akceptují. Jeden spolužák s maminkou Marka pravidelně navštěvuje a hraje si s ním u něho doma.

Příloha 9: Markovo vysvědčení z 1. třídy

ČESKÁ REPUBLIKA

.....

.....

IZO

Třída: I.L. Ročník: I. Číslo v třídním výkazu: 9 Školní rok: 2016/2017

VYSVĚDČENÍ

list A

Jméno a příjmení:

Datum narození: 2009 Rodné číslo:

Místo narození: Kladno

	I. pololetí	II. pololetí
Chování	1	1
Povinné předměty		
Český jazyk	1	1
Řečová výchova	1	1
Matematika	1	1
Prvouka	1	1
Hudební výchova	1	1
Výtvarná výchova	1	1
Tělesná výchova	1	1
Pracovní vyučování	1	1

Obrázek č. 1: Markovo vysvědčení z 1. třídy

Zdroj: vysvědčení poskytnuté matkou

Příloha 10: Markovo vysvědčení ze 2. třídy

ČESKÁ REPUBLIKA

IZO

Třída: II. L. Ročník: 2. Číslo v třídním výkazu: 9 Školní rok: 2017/2018

VYSVĚDČENÍ

list A

Jméno a příjmení:

Datum narození: 2009 Rodné číslo:

Místo narození: Kladno

	I. pololetí	II. pololetí
Chování	1	1
Povinné předměty		
Český jazyk	1	1
Řečová výchova	1	1
Matematika	1	1
Prvouka	1	1
Hudební výchova	1	1
Výtvarná výchova	1	1
Tělesná výchova	1	1
Pracovní vyučování	1	1

Obrázek č. 2: Markovo vysvědčení ze 2. třídy

Zdroj: vysvědčení poskytnuté matkou

Příloha 11: Markovo vysvědčení ze 3. třídy

ČESKÁ REPUBLIKA

.....

.....

IZO

Třída: III. L Ročník: 3. Číslo v třídním výkazu: 9 Školní rok: 2018/2019

VYSVĚDČENÍ

list A

Jméno a příjmení:

Datum narození: 2009 Rodné číslo:

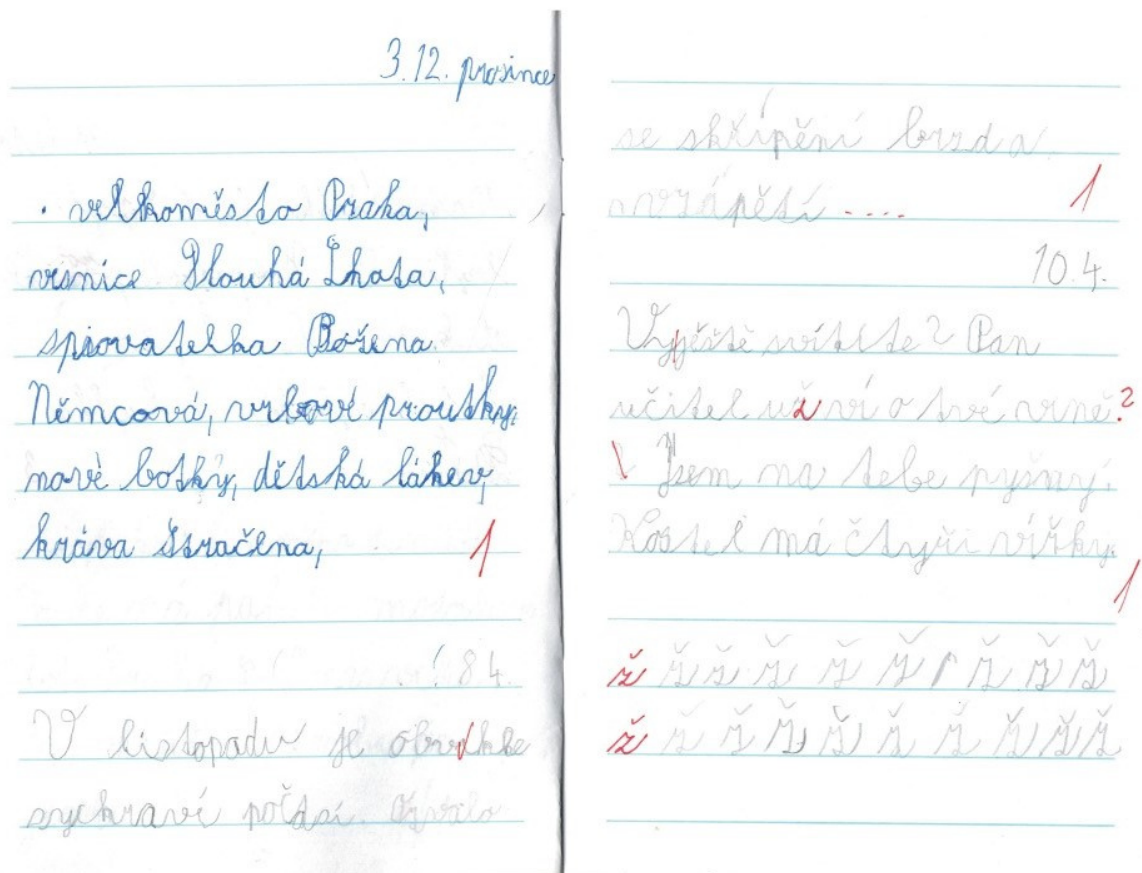
Místo narození: Kladno

	I. pololetí	II. pololetí
Chování	1	1
Povinné předměty		
Český jazyk	1	1
Řečová výchova	1	1
Anglický jazyk	1	1
Matematika	1	1
Prvouka	1	1
Hudební výchova	1	1
Výtvarná výchova	1	1
Tělesná výchova	1	1
Pracovní vyučování	1	1
 	 	
 	 	
 	 	
 	 	

Obrázek č. 3: Markovo vysvědčení ze 3. třídy

Zdroj: vysvědčení poskytnuté matkou

Příloha 12: Ukázky Markovy školní práce ve 3. třídě



Obrázek č. 4: Diktáty z českého jazyka 3. třída

Zdroj: portfolio žákových školních prací



 ovce ovce

obloha obloha

Osa jel do Olomouce.

Osa jel do Olomouce.

Přepiš pozorně tato slova.

motorová loď, lokomotiva, hromosvod, automobil

motorová loď, lokomotiva,

hromosvod, automobil

Napiš jiná obtížná slova, ve kterých se píše o.

 Je/a jsi někdy lodí? Rekní spolužákům, jak loď vypadala. Nakresli ji.



 dům dům dům dům dům

doga doga doga doga doga

Napiš celými větami, kde žijí: doga, gorila, daněk, datel.

(v lese, v pralese, u boudy, na stromě)

Doga žije u boudy.

Gorila žije v pralese.

Daněk žije v lese.

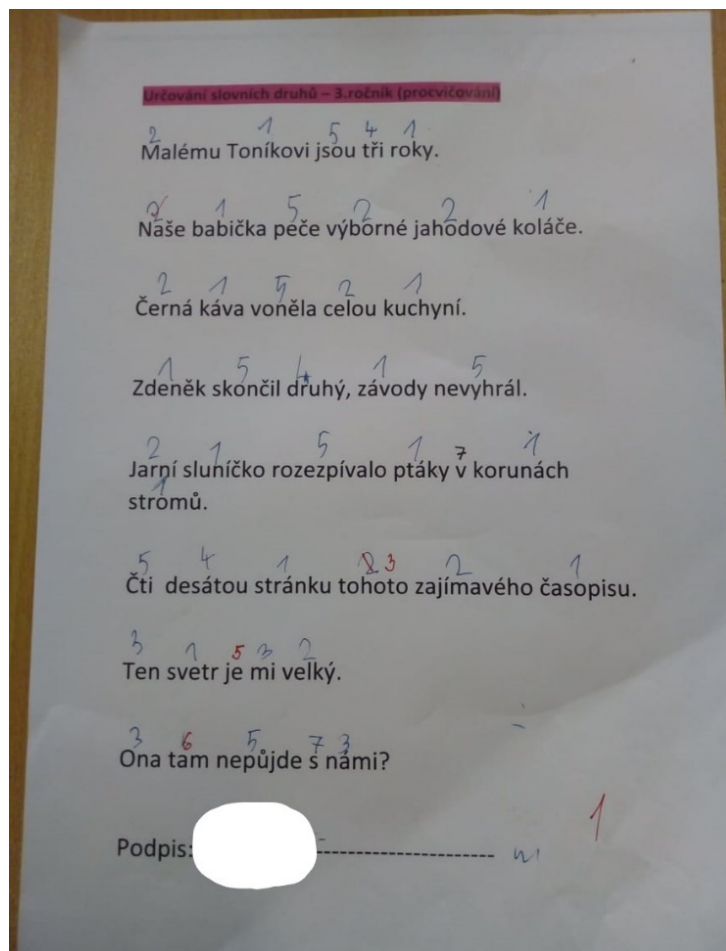
Datel žije na stromě.

Napiš další slova, ve kterých píšeme d nebo g.

 Najdi v encyklopedii informace o gorile.

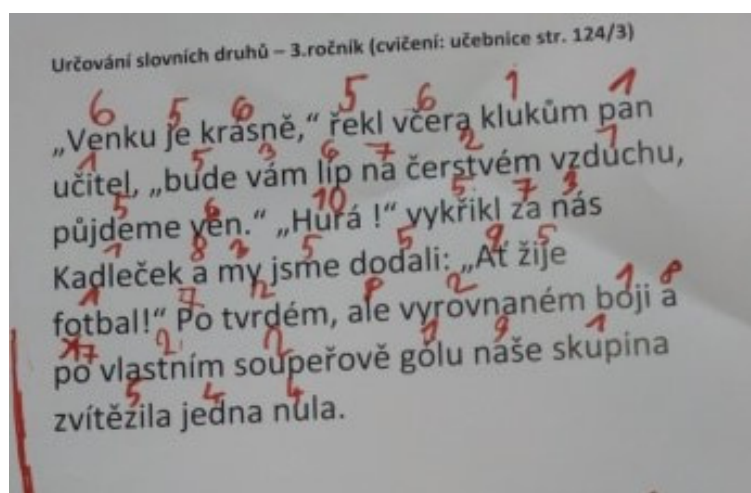
Obrázek č. 5: Písanka 3. třída

Zdroj: portfolio žákových školních prací



Obrázek č. 6: Pracovní list na určování slovních druhů ze 3. třídy

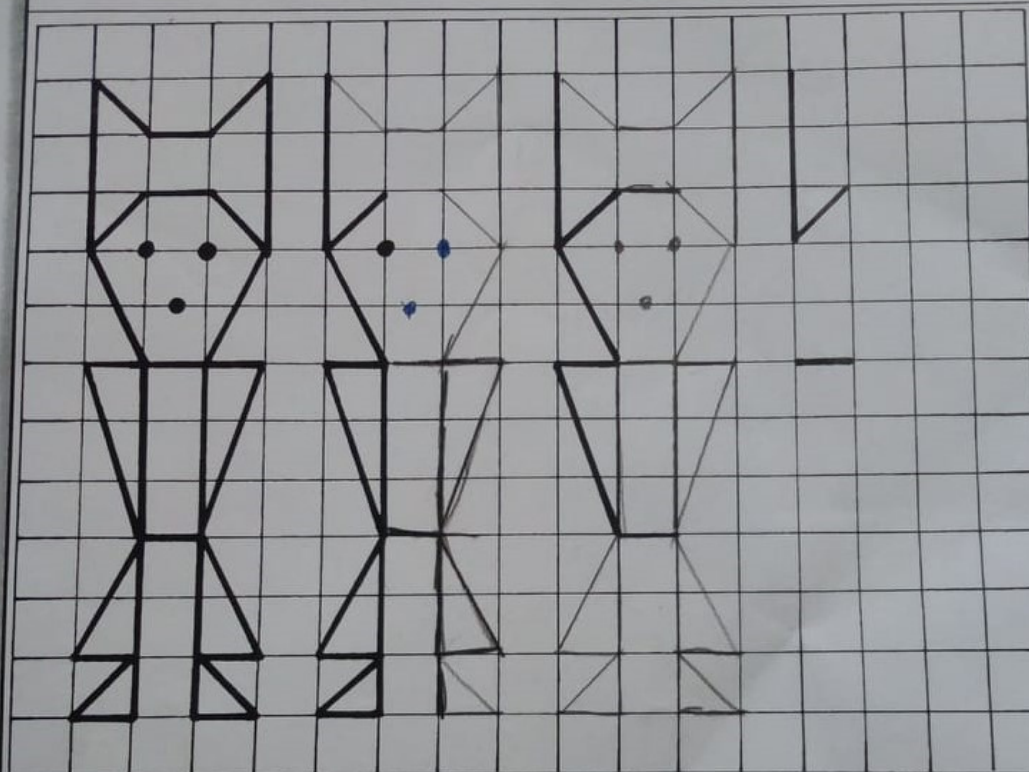
Zdroj: portfolio žákových školních prací



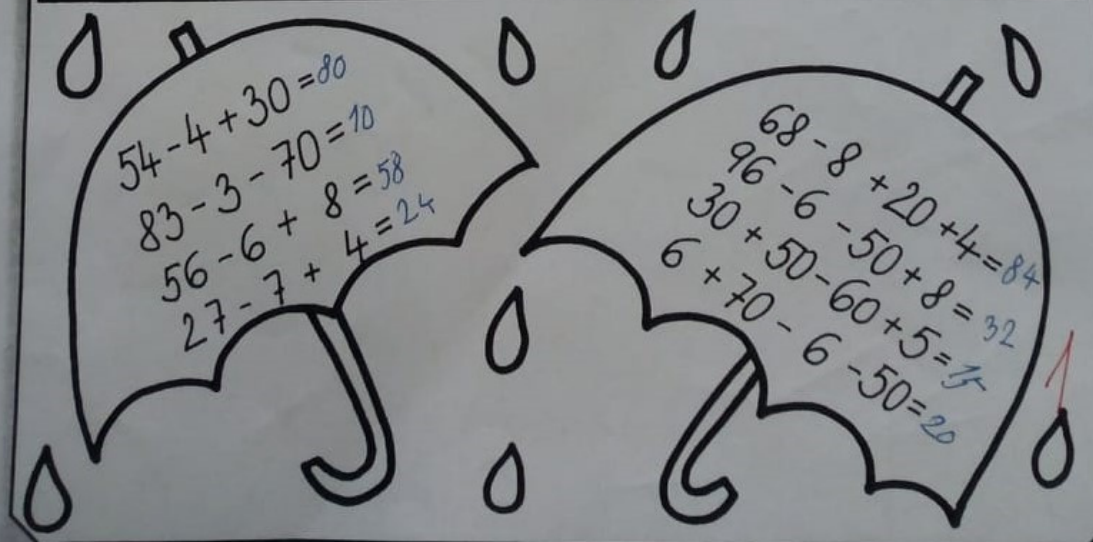
Obrázek č. 7: Pracovní list na určování slovních druhů ze 3. třídy

Zdroj: portfolio žákových školních prací

Dokresli podle vzoru.



Vypočítej.



Obrázek č. 9: Pracovní list z matematiky ve 3. třídě

Zdroj: portfolio žákových školních prací

Zapal svíčky, které jsou výsledkem příkladů.

28 + 39 = 67
87 - 29 = 58
51 - 17 = 34

44 + 38 = 82
65 - 48 = 17

91 - 68 = 23
17 + 18 = 35

52 + 29 = 81
24 + 19 = 43
72 - 39 = 33
60 - 19 = 41

35 + 27 = 62
46 + 47 = 93
45 - 17 = 28

91 - 47 = 44
67 + 28 = 95

61	33	36	93	44
82	17	81	67	34
43	41	62	71	28
95	23	92	35	58

Obrázek č. 10: Pracovní list na sčítání a odčítání v oboru do 100 s přechodem přes 10

Zdroj: portfolio žákových školních prací

01 Vyhledej chyby ve výsledcích a oprav je. (Oznamuj.) **M**

$27 + 6 = 25$	$56 - 8 = 48$	$35 - 7 = 28$
$41 - 2 = 39$	$93 + 7 = 100$	$84 - 6 = 90$
$9 + 63 = 72$	$77 - 8 = 69$	$17 + 9 = 26$
$94 - 9 = 85$	$8 + 33 = 41$	$4 + 85 = 89$
$5 + 48 = 53$	$23 - 8 = 15$	$63 - 5 = 58$
$12 - 9 = 3$	$74 + 8 = 82$	$58 + 7 = 65$

02 Doplní sčítance a menšence tak, aby součty a rozdíly byly správné. **M**

$11 + 71 = 82$	$67 - 36 = 31$	$31 + 53 = 84$
$1 + 99 = 100$	$98 - 16 = 82$	$12 + 84 = 96$
$60 + 10 = 70$	$56 - 53 = 3$	$42 - 21 = 21$
$33 + 23 = 56$	$63 - 42 = 21$	$84 - 82 = 2$
$22 + 57 = 79$	$60 - 28 = 32$	$89 - 55 = 34$
$21 + 45 = 66$	$88 - 63 = 25$	$22 + 42 = 64$

03 Uprav zadání chybně vypočítaných příkladů tak, aby výsledky byly správné. **M**

$17 + 29 = 46$	$32 - 18 = 16$	$75 - 49 = 26$
$37 + 46 = 84$	$93 - 27 = 66$	$24 + 18 = 42$
$14 + 48 = 62$	$53 - 14 = 39$	$34 + 58 = 92$
$5 + 89 = 96$	$77 - 48 = 29$	$88 - 69 = 19$
$26 + 45 = 71$	$82 - 69 = 13$	$41 - 19 = 22$
$35 + 36 = 81$	$53 - 36 = 17$	$45 + 47 = 92$

$38 + 46 = 84$
 $5 + 91 = 96$
 $45 + 36 = 81$


$34 - 18 = 16$
 $91 - 27 = 64$
 $77 - 38 = 39$

$75 - 13 = 62$
 $24 + 4 = 28$
 $34 + 52 = 86$
 $88 + 7 = 95$
 $41 - 35 = 6$
 $45 + 48 = 93$

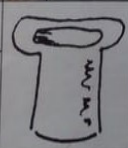
Obrázek č. 11: Pracovní list na sčítání a odčítání v oboru do 100 s přechodem přes 10

Zdroj: portfolio žákových školních prací

Bobek je hrozný lenoch. Bob ho vždycky musí budít a honit do práce. Dnes mu zase utekl zpátky do klobouku, a tak se pro něj musí vrátit. Půjde po násobcích čísla 2:




	10	13	21	1	9	11	23
15	8	19	5	16	0	18	4
11	6	2	20	14	3	17	12
27	9	5	13	23	5	25	20
1	15	21	7	27	9	2	22
29	31	13	19	3	11	14	21
11	5	3	1	17	19	18	7
3	15	21	2	20	0	10	9
25	13	5	12	1	7	3	11
21	5	0	6	13	19	25	1
15	3	16	7	14	10	24	2
1	19	4	18	20	14	11	




Ferda Mravenec je velmi šikovný chlapík. Dnes se vydal na cestu po násobcích čísla 3 a byl velmi šťastný, že potkal Berušku, protože se mu velmi líbí.

Příloha č. 3: Bludšité



	14	22	31	25	11	14	7
30	5	26	13	32	8	2	17
12	21	15	27	28	16	29	31
8	19	10	3	20	22	5	1
23	18	24	9	32	11	19	23
0	27	1	16	26	2	8	32
6	2	25	29	11	27	3	21
15	24	9	0	30	15	16	30
14	23	22	20	10	1	7	6
20	11	10	32	25	16	8	24
32	23	1	7	10	31	14	0
20	16	17	11	1	32	31	



Obrázek č. 12: Pracovní list na násobky čísla 2 a čísla 3

Zdroj: portfolio žákových školních prací

Ukázka výkresů z výtvarné výchovy ze 3. třídy



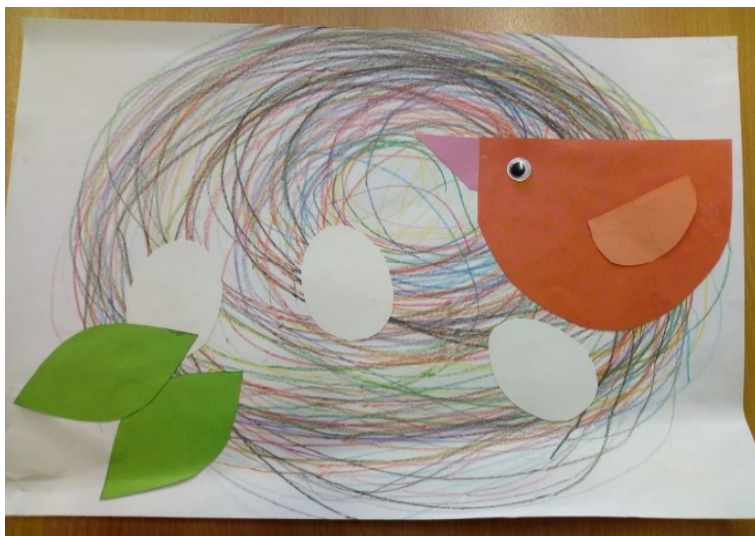
Obrázek č. 13: Žalud

Zdroj: portfolio žákových školních prací



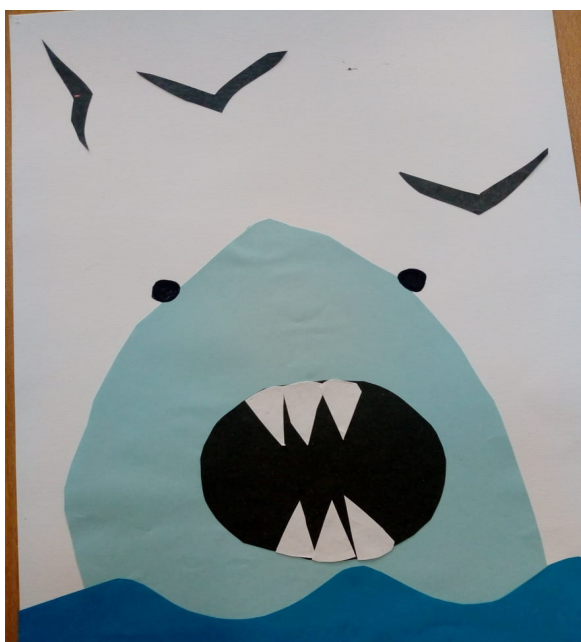
Obrázek č. 14: Lední medvěd

Zdroj: portfolio žákových školních prací



Obrázek č. 15: Ptačí hnízdo

Zdroj: portfolio žákových školních prací



Obrázek č. 16: Žralok

Zdroj: portfolio žákových školních prací



Obrázek č. 17: Motýl

Zdroj: portfolio žákových školních prací



Obrázek č. 18: Život na cizí planetě

Zdroj: portfolio žákových školních prací



Obrázek č. 19: Poušť

Zdroj: portfolio žákových školních prací



Obrázek č. 20: Tři králové

Zdroj: portfolio žákových školních prací



Obrázek č. 21: Velikonoční zajíček

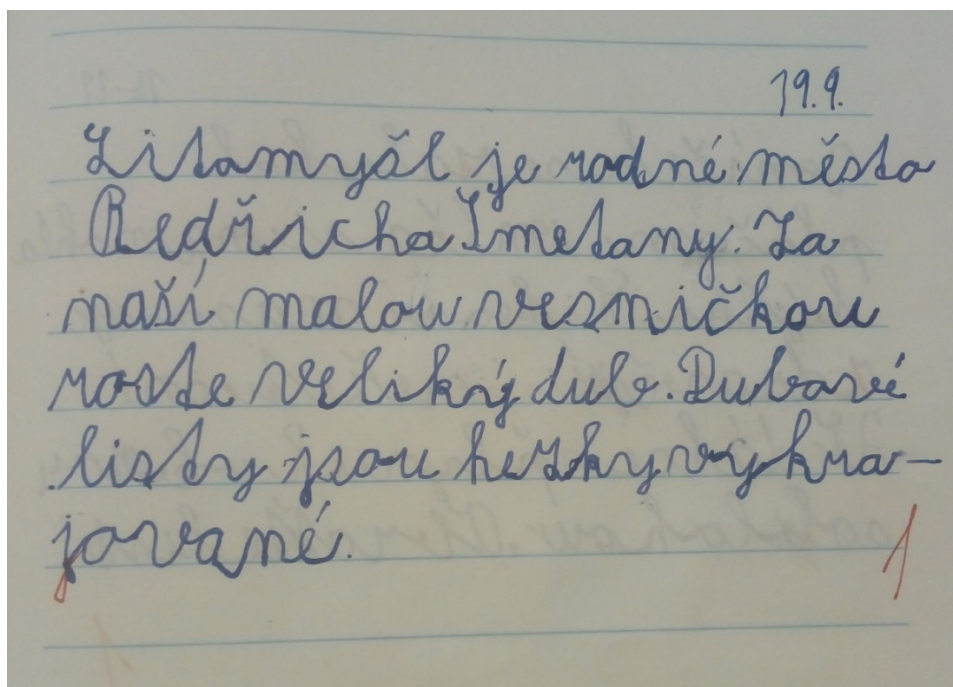
Zdroj: portfolio žákových školních prací



Obrázek č. 22: Jarní květy

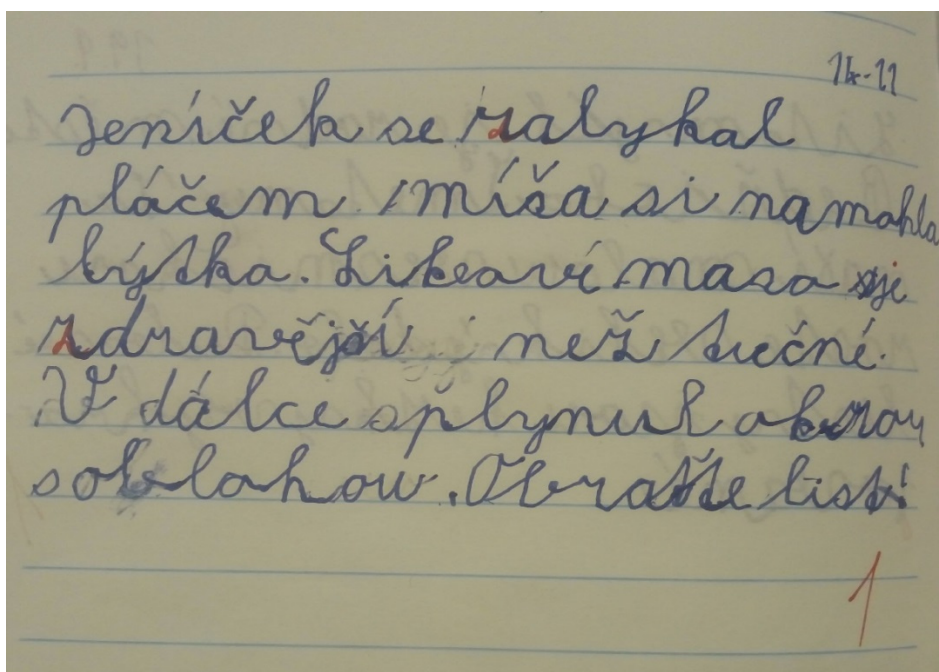
Zdroj: portfolio žákových školních prací

Příloha 13: Ukázky Markovy školní práce ve 4. třídě



Obrázek č. 23: Přepis z českého jazyka 4. třída

Zdroj: portfolio žákových školních prací



Obrázek č. 24: Přepis z českého jazyka 4. třída

Zdroj: portfolio žákových školních prací

vana, káva, sebe, solí, 73.71
miláček, mys, žemíček,
vícer, saduček

25. 7. 2011

Maminka si líčí oči
a líčka lípy se dělaly
líčivé provázky. Líral jsem
se na jejich výrobu s
nelibým zájmem.

Obrázek č. 25: Přepis z českého jazyka 4. třída

Zdroj: portfolio žákových školních prací

14 září
Máme sestřenic
Terezu, která chcela
brýs leduška. 1*

1. listopadu
Z předminorého deniku
Jme na palubě motorové
lodi Praha. Loď nás veze
na okružní plavbu po
jezeře. 1/1

Obrázek č. 26: Diktát z českého jazyka 4. třída

Zdroj: portfolio žákových školních prací

29.11.
Chci tam být večas. Každěmu
kaše na byde na abejem.
Kolik lidí obývá váš dům?
Ve Španělsku jsem viděl
býčí ~~mapasy~~ býky měl
Moj ~~mapa~~ nejprve.

3.12.
Na pohy líra je ~~šlupá~~ a
křehká. Trava se lisuje
přes síto. V horkém létě
slydny vysychat.

Obrázek č. 27: Diktát z českého jazyka 4. třída

Zdroj: portfolio žákových školních prací

rozšířil se, oddaný, bezsudečný
respamatoval se, bezmocný
podložka, vysáhnout,
předsudek, besíčelný,
respamínka, odjezd,
bestarostný, respamout,
rozplácnout, oddech, bezmenny
rozpadnout se, podpálit

Obrázek č. 28: Domácí úkol z českého jazyka 4. třída- přepis a doplňování

Zdroj: portfolio žákových školních prací

7.10.

Amara

1. Úvod

2. Hlat

3. Lárva

v.

22.1.

Míchaná vejčka^{*}

Mám hlad a mlkouchnu
na míchaná vejčka.

Připravím si: páneře,
vejčeku, vejčka, máslo^o
a sůl. Páneře dám na
sporák, na páneře přijde
máslo. ~~Máslo~~ ^m rozpuš-

Obrázek č. 29: Český jazyk 4. třída- sloh

Zdroj: portfolio žákových školních prací

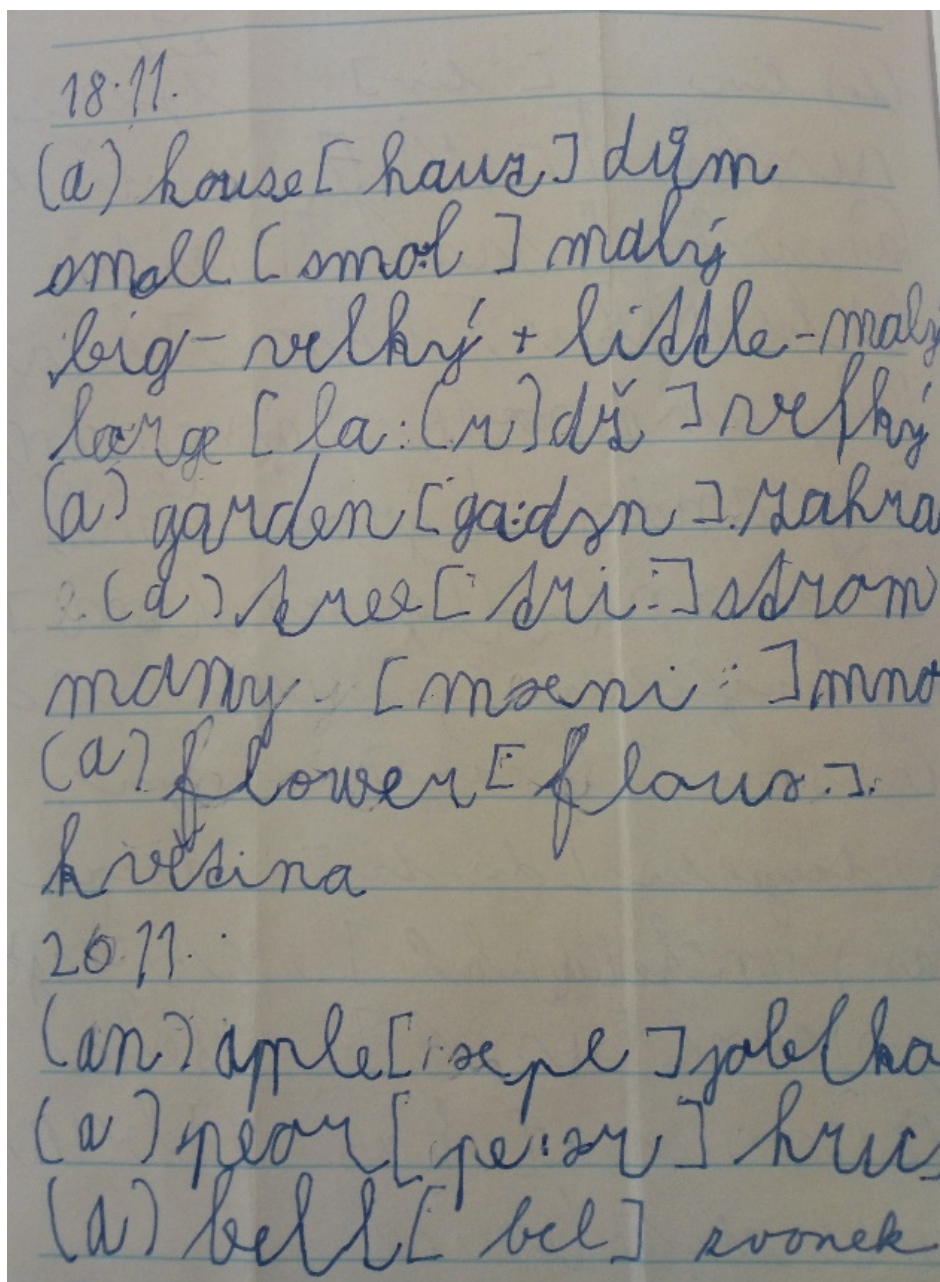
Šeňí másla maliju na
panne vajíčka. Posolím
a vajíčkou míchám,
abys nepřipálila.
Míchám dokud nejsou
hářavá. Přidám ^{na} solí
a smím. Mňam!

2

Obrázek č. 30: Český jazyk 4. třída- sloh

Zdroj: portfolio žákových školních prací

Anglický jazyk 4. třída



Obrázek č. 31: Slovníček z anglického jazyka ve 4. třídě

Zdroj: portfolio žákových školních prací

cizí slovo	výslovnost	překlad
to RIDE	raid	jezdíš
nide a kerke	randzab	jezdíš na
to SWIM	swim	plavat
to JUMP	diam	skákat
to SING	sin	zpívat
a SONG	san	píseň
song a song	zpívat	písničky
a glue	glu	lepidlo
Scissors	si:zuz	nůžky

Obrázek č. 32: Slovníček z anglického jazyka v pracovním sešitu ze 4. třídy

Zdroj: portfolio žákových školních prací

5.2
 KNIHA, ŠKOLNÍ TAŠKA,
 PERO, ŽIDLE, PENAL,
 PRAVÍTKO, OŘEZÁVAČ,
 LÁTKOVÝ SEŠIT, GUMA

Obrázek č. 33: Diktát z anglického jazyka- překlad ve 4. třídě

Zdroj: portfolio žákových školních prací

6. SIXTY - TWENTY =

				50	F	/	F	T	Y
0	Z	E	R	O					
30	T	H	/	R	Y	Y			
60	S	/	X	T	Y				
80	N	/	A	E	T	Y			

Tajenka: FORTY

7. YTHIT

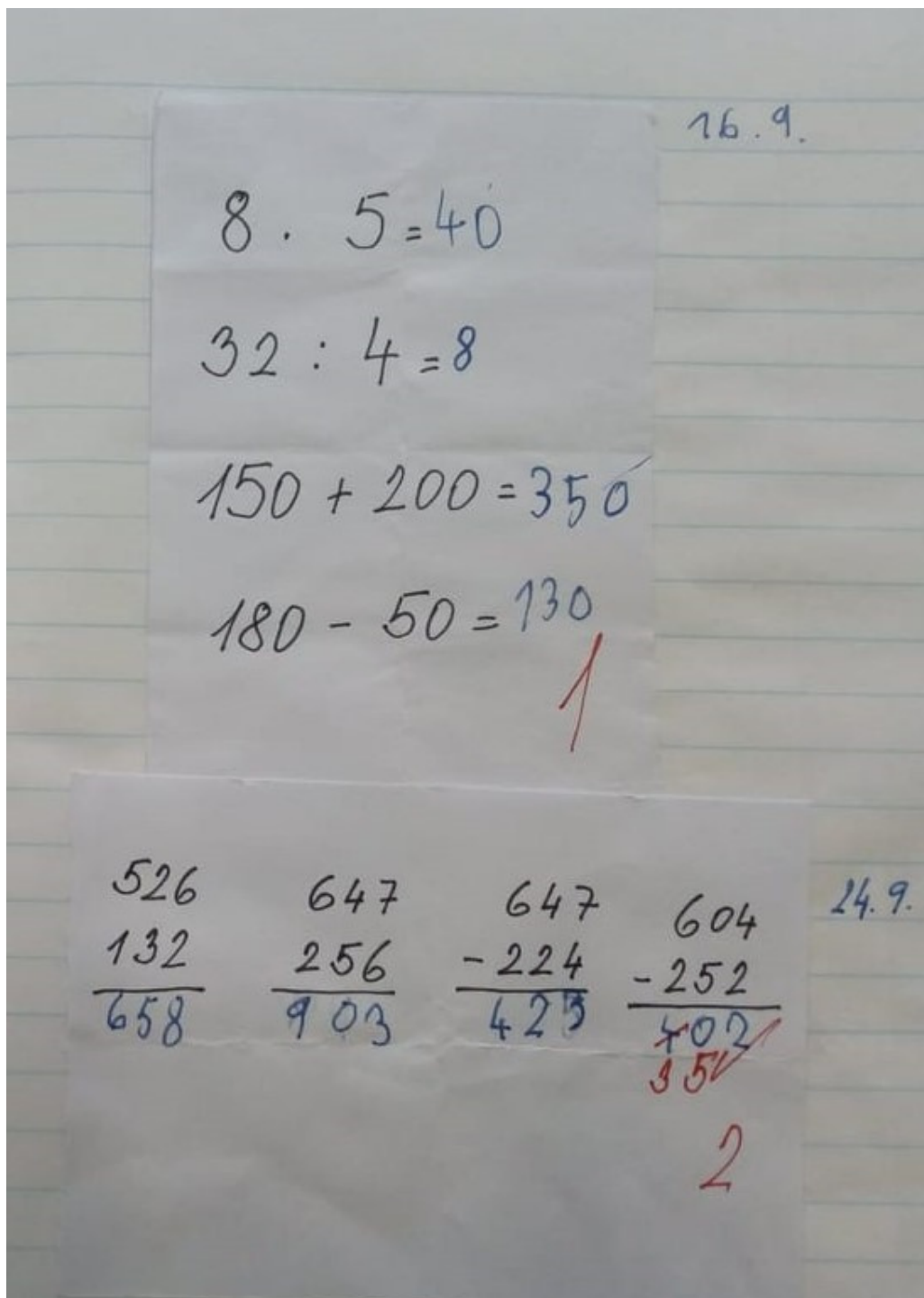
				15	F	/	R	T	E	E
30	T	H	/	R	Y	Y				
				14	F	O	C	R	T	E
13	T	H	/	R	T	E	E	N		
40	F	O	R	T	Y					

Tajenka: FIFTY

Obrázek č. 34: Pracovní list z anglického jazyka- tajenka na číslovky

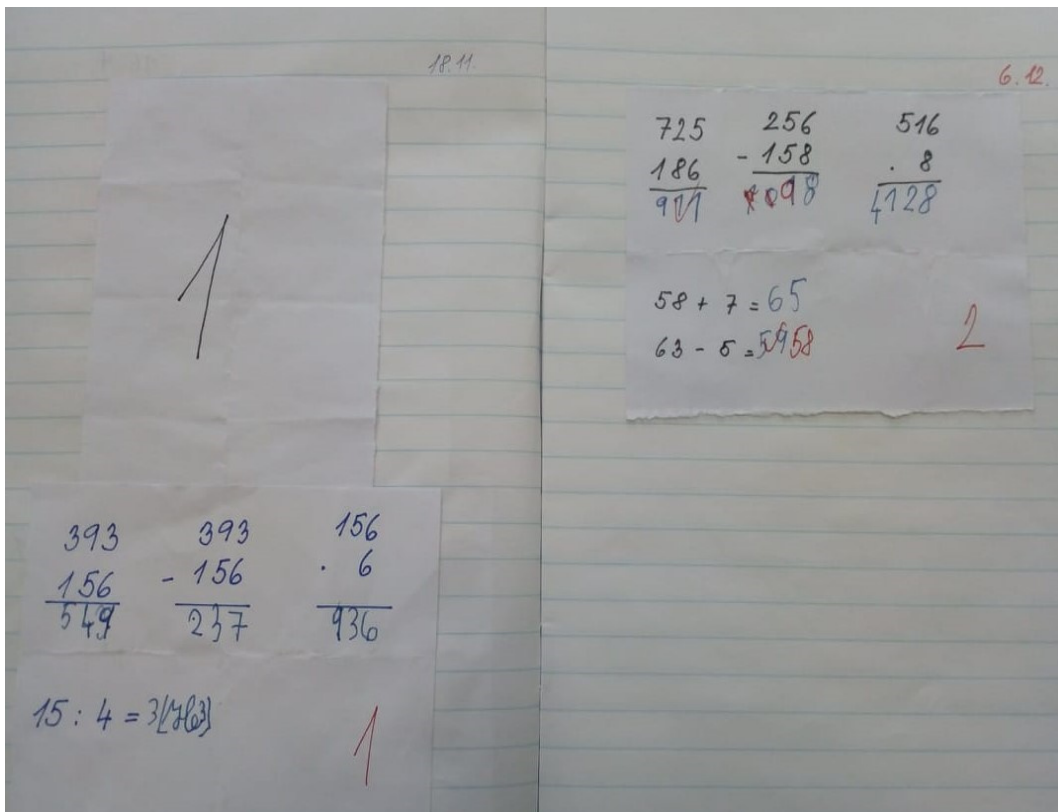
Zdroj: portfolio žákových školních prací

Násobení, dělení malé násobilky, násobení trojčiferných čísel jednociferným činitelem pod sebou, sčítání a odčítání z paměti, pod sebou v oboru do tisíce s přechodem přes desítku



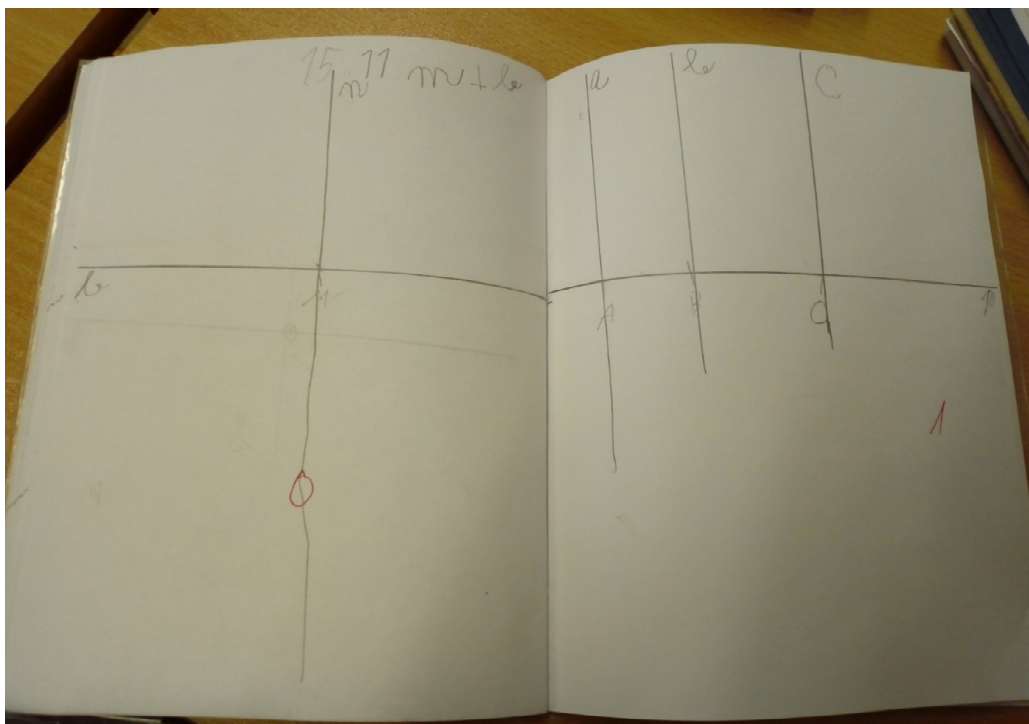
Obrázek č. 35: Matematika ze 4. třídy- pětiminutovky

Zdroj: portfolio žákových školních prací



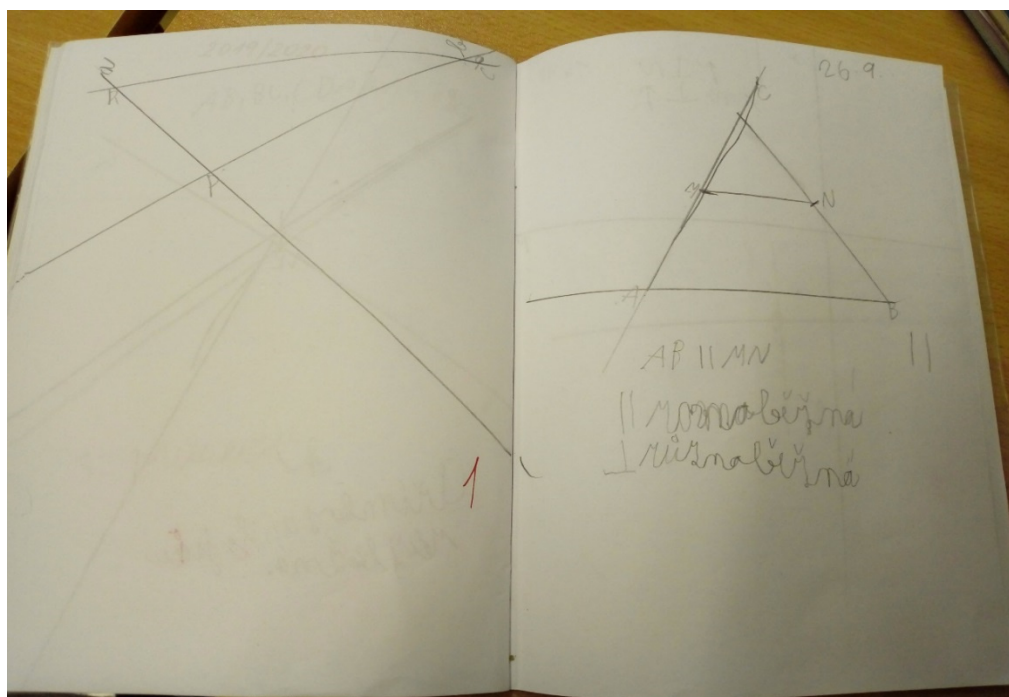
Obrázek č. 36: Matematika ze 4. třídy- pětiminutovky

Zdroj: portfolio žákových školních prací



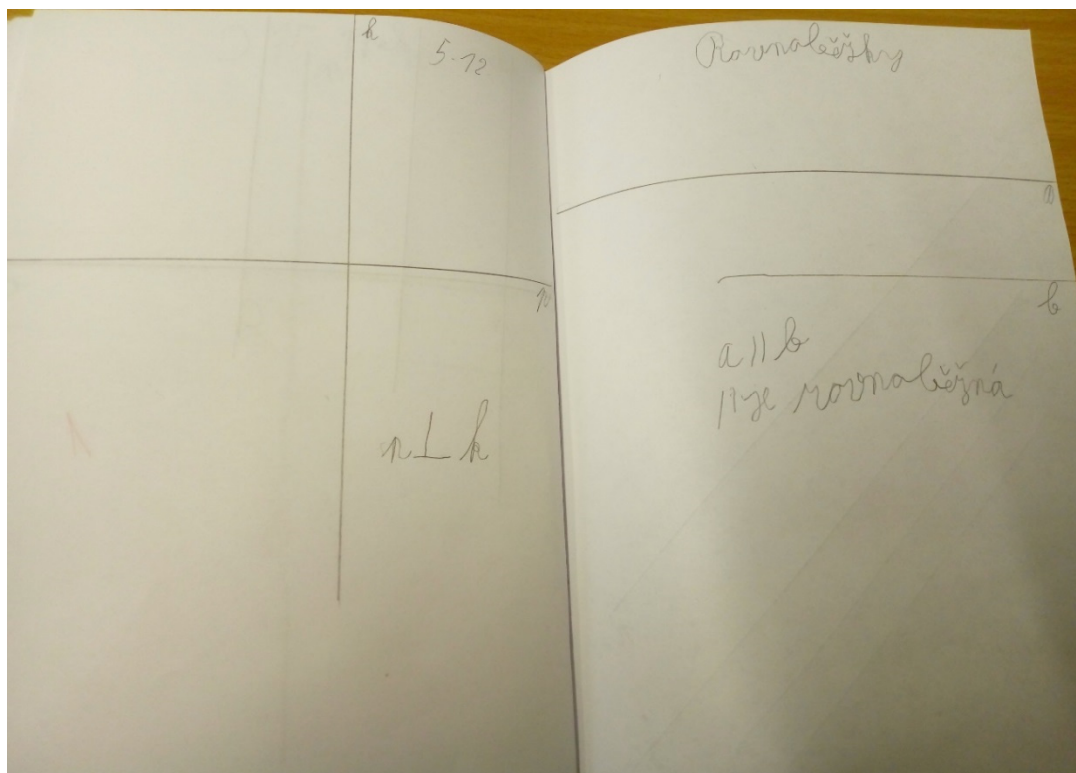
Obrázek č. 37: Matematika geometrie ze 4. třídy- kolmice, různoběžky, rovnoběžky

Zdroj: portfolio žákových školních prací



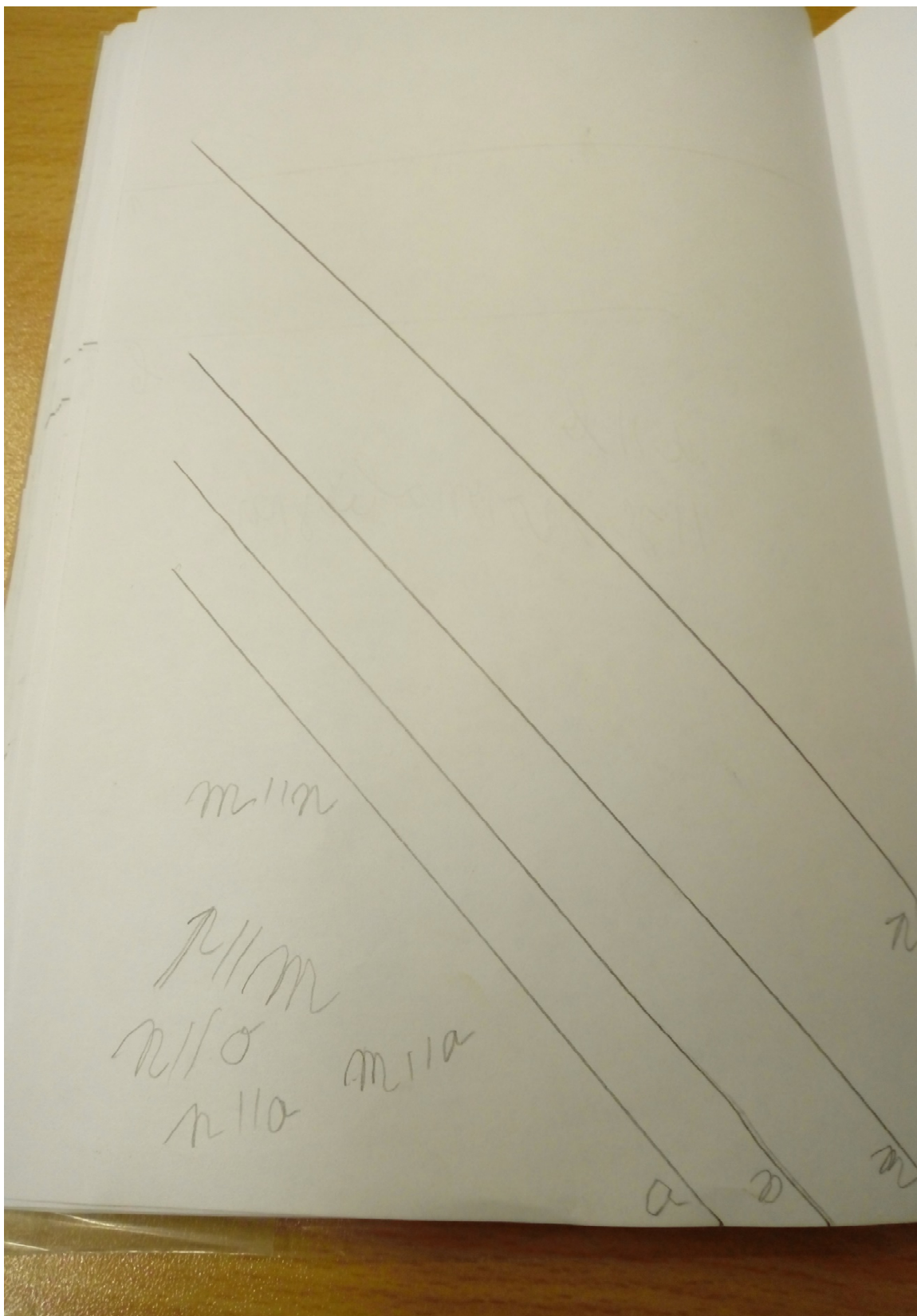
Obrázek č. 38: Matematika geometrie ze 4. třídy- kolmice, různoběžky, rovnoběžky

Zdroj: portfolio žákových školních prací



Obrázek č. 39: Matematika geometrie ze 4. třídy- kolmice, různoběžky, rovnoběžky

Zdroj: portfolio žákových školních prací



Obrázek č. 40: Matematika geometrie ze 4. třídy- kolmice, různoběžky, rovnoběžky

Zdroj: portfolio žákových školních prací

Ukázka z výtvarné výchovy ve 4. třídě



Obrázek č. 41: Podzimní strom

Zdroj: portfolio žákových školních prací



Obrázek č. 42: Bezva podzimní schovka

Zdroj: portfolio žákových školních prací



Obrázek č. 43: Muchomůrka

Zdroj: portfolio žákových školních prací



Obrázek č. 44: Jablko

Zdroj: portfolio žákových školních prací



Obrázek č. 45: Ježci v listí

Zdroj: portfolio žákových školních prací



Obrázek č. 46: Mráz za oknem

Zdroj: portfolio žákových školních prací



Obrázek č. 47: Marek při obkreslování šablony čerta

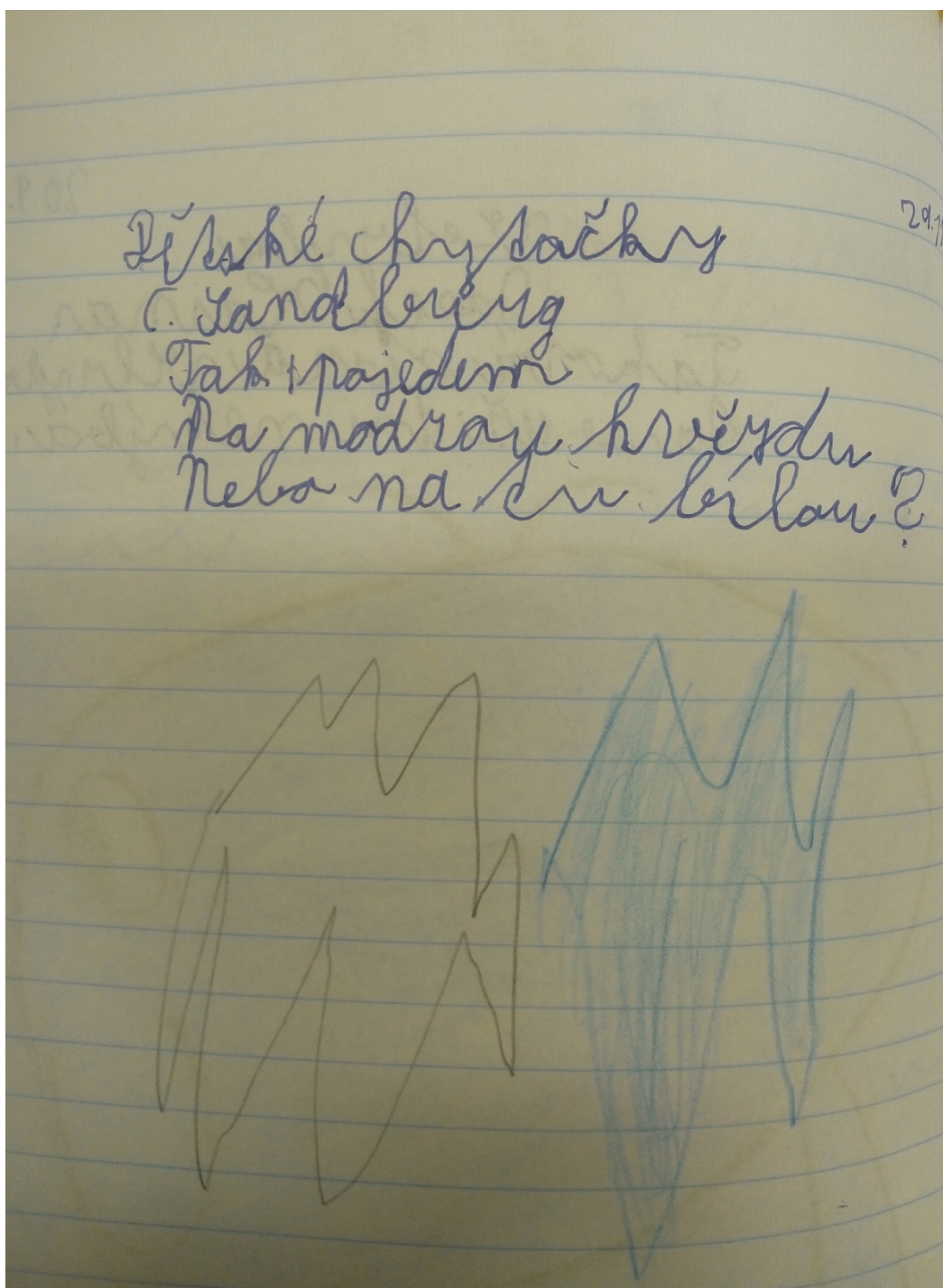
Zdroj: vlastní



Obrázek č. 48: Markův hotový čert na výstavě

Zdroj: vlastní

Příloha 14: Práce z pozorované hodiny českého jazyka – přepis poslední sloky čtené básně a ilustrace k textu dle vlastního uvážení



Obrázek č. 49: Práce z pozorované hodiny českého jazyka

Zdroj: vlastní